

T.C.
AYDIN ADNAN MENDERES ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI
2022-YL-

**YABANCI DİL KONUŞMAYI ETKİLEYEN FAKTÖRLERE
İLİŞKİN BİR DURUM ÇALIŞMASI**

HAZIRLAYAN
Doğın TOSUN

TEZ DANIŞMANI
Prof. Dr. Kerim GÜNDOĞDU

AYDIN - 2022

T.C.
AYDIN ADNAN MENDERES ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE
AYDIN

Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı Eğitim Programları ve Öğretim Yüksek Lisans öğrencisi Doğan TOSUN tarafından hazırlanan “Yabancı Dil Konuşmayı Etkileyen Faktörlere İlişkin Bir Durum Çalışması” başlıklı tez 21.06.2022 tarihinde yapılan savunma sonucunda aşağıda isimleri bulunan jüri üyelerince kabul edilmiştir.

	Unvanı ve Adı Soyadı	Kurumu	İmza
Başkan	Prof. Dr. Kerim GÜNDOĞDU	Adnan Menderes Üniversitesi	
Üye	Doç. Dr. Beste DİNÇER	Adnan Menderes Üniversitesi	
Üye	Dr. Öğr. Üyesi Suna ÇÖĞMEN	Pamukkale Üniversitesi	

Jüri üyeleri tarafından kabul edilen bu Yüksek Lisans tezi, Enstitü Yönetim Kurulunun tarihsayılı kararı ile onaylanmıştır.

Prof. Dr. Savaş DUMAN

Enstitü Müdürü

T.C.
AYDIN ADNAN MENDERES ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE
AYDIN

Bu tezde sunulan tüm bilgi ve sonuçların, bilimsel yöntemlerle yürütülen gerçek deney ve gözlemler çerçevesinde tarafımdan elde edildiğini, çalışmada bana ait olmayan tüm veri, düşünce, sonuç ve bilgilere bilimsel etik kuralların gereği olarak eksiksiz şekilde uygun atıf yaptığımı ve kaynak göstererek belirttiğimi beyan ederim.

.../.../2022

Doğın TOSUN

ÖZET

YABANCI DİL KONUŞMAYI ETKİLEYEN FAKTÖRLERE İLİŞKİN BİR DURUM ÇALIŞMASI

Doğan TOSUN

Yüksek Lisans Tezi, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı

Tez Danışmanı: Prof. Dr. Kerim GÜNDOĞDU

2022, XV + 95 Sayfa

Bu araştırmanın amacı bir özel ve bir devlet okulunda öğrenim gören beşinci sınıf öğrencilerinin İngilizce dilini konuşmalarını etkileyen, beraberinde getirdiği faktörlerin öğrenciler, veliler ve öğretmenlerin bakış açısından resmi ve örtük program bağlamında incelenmesidir.

Bu amaçla Muğla'nın Milas ilçesinde mevcut bulunan bir devlet ve bir özel okulda öğrenim görmekte olan beşinci sınıf öğrencileri, bu öğrencilerin velileri ve İngilizce öğretmenleriyle bu çalışma yürütülmüştür. 2018 yılında yenilenen eğitim programından kaynaklanan ve İngilizce konuşmaya etki eden durumların ve bununla beraber “programın dışında kalan” faktörlerin tespit edilmesi üzerinde durulmuş ve bu konularla ilgili kapsamlı verilerin elde edilmesi amaçlanmıştır.

Durum çalışması kullanılarak yürütülen bu çalışmada yanıt aranan sorulara yönelik elde edilen bulgular resmi ve örtük program kapsamına giren durumlar açısından değerlendirilmiştir. Nitel veriler elde edilirken “maksimum çeşitlilik” sağlanması açısından iki farklı sosyo-ekonomik düzeyde okuldan sekiz öğretmen, 16 öğrenci, sekiz veli ve iki uzman olmak üzere toplamda 34 kişi ile görüşülmüştür. Ayrıca doküman incelemesi yapılarak yeni ve eski eğitim programları arasındaki farklara değinilmiştir. Analiz yöntemlerinden içerik analizi kullanılmış ve dört katılımcı grubundan; yöntem ve teknikler, öğretim programı, İngilizce diline maruz kalma, bireysel farklılıklar, öğretmen yeterliliği, materyal etkinliği, örtük faktörler, dil öğrenme farkındalığı, ders dışı etkinlikler, öğretmen etkisi, etkin dil öğrenme ortamı, günlük hayatta kullanma olmak üzere toplamda 12 farklı temaya ulaşılmıştır.

Elde edilen bulgular doğrultusunda yeni öğretim programı (2018) öğretmenler tarafından İngilizce konuşma becerileri açısından etkili ve yeterli bulunmuştur. Ayrıca özel

okul öğretmenlerinin merkezden verilen ek bir programla daha etkili bir İngilizce eğitimi sunduğu sonucu elde edilmiştir. İngilizce konuşmaya etki eden program dışındaki faktörler olarak öğretmen etkisi, akran zorbalığı, öğrencilerin yabancı dile karşı ilgisi, öğrencilerin yaşadıkları sosyo-ekonomik çevre ve öğrencilerin bireysel farklılıkları gibi bulgular elde edilmiş ve temalar içerisinde yorumlanmıştır. Çalışmanın sonunda program geliştirenlere, öğretmenlere MEB'in sağlamış olduğu eğitim programının daha etkili bir biçimde uygulanabilmesi üzerine çalışmalar yapmaları, güncel araştırmaları takip etmeleri üzerine, sınıf ortamında İngilizce dilini günlük hayatta kullanmaya yönelik aktivite çeşitlerini arttırmalarını ve öğrencilerin konuşma kaygılarını yenmelerini desteklemeleri hususunda önerilerde bulunulmuştur.

ANAHTAR SÖZCÜKLER: İngilizce Konuşma, 5. Sınıf İngilizce Dersi, Program Değerlendirme, Örtük Program.

ABSTRACT

A CASE STUDY ON FACTORS THAT AFFECT FOREIGN LANGUAGE SPEAKING

Doğan TOSUN

MSc Thesis, Department of Educational Sciences

Supervisor: Prof. Dr. Kerim GÜNDOĞDU

2022, XV + 95 Pages

The aim of this research is to examine the factors that affect the English language speaking of fifth grade students studying in a private and a public school from the perspective of students, parents and teachers in the context of formal and hidden curriculum.

For this purpose, this study was conducted with fifth grade students, their parents and English teachers studying in a state and a private school in Milas, Muğla. It was focused on the determination of the situations that resulted from the education program, which was renewed in 2018 and that affect English speaking, as well as the factors "outside the program", and it was aimed to obtain comprehensive data on these subjects.

In this study, which was carried out using a case study, the findings obtained for the questions to be answered were evaluated in terms of situations within the scope of formal and hidden curriculum. In order to provide 'maximum diversity', while obtaining the qualitative data, a total of 34 people, eight teachers, 16 students, eight parents and two experts, were interviewed from two different socio-economic levels. In addition, the differences between the new and old educational programs were mentioned by making a document review. Content analysis was used from the analysis methods and including methods and techniques, curriculum, exposure to the English language, individual differences, teacher proficiency, material activity, implicit factors, language learning awareness, extracurricular activities, teacher influence, active language learning environment, daily use in life, a total of 12 different themes were reached.

In line with the findings, the new curriculum (2018) was found to be effective and sufficient in terms of English speaking skills by the teachers. In addition, it was concluded that private school teachers offered a more effective English education with an additional program given from the head office. Findings such as teacher influence, peer bullying,

students' interest in foreign language, socio-economic environment in which students live and individual differences of students were obtained and interpreted within the themes as factors outside the program that affect English speaking. At the end of the study, such recommendations as the program developers and teachers were asked to "work on the more effective implementation of the education program provided by the Ministry of National Education and to follow current researches" and to increase the variety of activities for using the English language in the classroom environment in daily life and to support students to overcome their speaking anxiety" have been made.

KEYWORDS: English Speaking, 5th Grade English Lesson, Curriculum Evaluation, Hidden Curriculum.

ÖNSÖZ

İngilizce konuşmayı etkileyen faktörlerin incelendiği bu çalışmada öğretmen, öğrenci, veli ve uzman görüşmeleri yapılarak duruma ait öğretim programı ve öğretim programı dışındaki etkenleri tespit edilmiştir. İlk adım olarak öğretim programlarının ne derece etkili olduğu incelenmiş ve elde edilen sonuçlar öğretim programı dışında kalan öğelerle birlikte ele alınmıştır. Öğretim programı her ne kadar yeterli gibi gözükse de kalıcı bir yabancı dil konuşma becerisi geliştiremediği bilinmektedir. Bu yüzden eğitimciler öncelikle programdan kaynaklanan eksikliklere odaklanmalı ve kendilerini sürekli güncelleme motivasyonuna sahip olmalılardır.

Eğitimim ve tez araştırmam boyunca göstermiş olduğu yakın ilgi, rehberlik ve anlayış için saygıdeğer danışman hocam Prof. Dr. Kerim GÜNDOĞDU'ya sonsuz teşekkür ederim.

Yüksek lisansım esnasında aldığım derslerde değerli bilgilerini benimle paylaşan ve yardımlarını esirgemeyen değerli ana bilim dalı hocalarıma ve tüm öğretim elemanlarına teşekkür ederim.

Araştırmamın sürecinde mesleki desteğini esirgemeyen öğretmen arkadaşım Kübra ÖZDOĞAN'a, ve lojistik desteğini bir an olsun esirgemeyen kıymetli arkadaşım Selim DUMLU'ya çok teşekkür ederim.

Araştırmama katılım gösteren ve isimleri bende gizli olan tüm öğretmenlere, öğrencilere, akademik uzmanlara ve öğrenci velilerine çok teşekkür ederim.

Ayrıca, beni çağım gerektiği gibi yetiştiren, bana her konuda güvenen ve desteğini hiçbir zaman esirgemeyen kıymetli annem Şenay TOSUN'a ve babam Mehmet TOSUN'a teşekkür ederim.

Doğan TOSUN

İÇİNDEKİLER

KABUL VE ONAY SAYFASI.....	iii
BİLİMSEL ETİK BİLDİRİM SAYFASI.....	iv
ÖZET	v
ABSTRACT	vii
ÖNSÖZ.....	ix
TABLolar DİZİNİ.....	xiii
EKLER DİZİNİ	xiv
KISALTMALAR DİZİNİ	xv
GİRİŞ.....	1
1. BÖLÜM	8
1. KURAMSAL ÇERÇEVE VE ARAŞTIRMALAR.....	8
1.1. Dil ve Dil Öğrenme.....	8
1.2. Ana Dili Edinme	8
1.3. Yabancı Dil Öğrenimi.....	9
1.3.1. Yabancı Dil Öğreniminde Temel Beceriler.....	10
1.3.1.1. Dinleme becerisi.....	10
1.3.1.2. Okuma becerisi.....	10
1.3.1.3. Yazma becerisi	11
1.3.1.4. Konuşma becerisi	11
1.3.1.5. Konuşma becerisi ve gelişimi	12
1.4. Yabancı Dili Konuşmayı Etkileyen Faktörler	14
1.5. Programla İlgili Kavramlar	16
1.5.1. Eğitim ve Öğretim Programı	16
1.5.2. Türkiye’deki Yabancı Dil Öğretim Programları.....	17
1.5.3. Örtük Program	19
1.5.3.1. Örtük programın kapsamı.....	19

2. BÖLÜM	26
2. YÖNTEM.....	26
2.1. Araştırmanın Deseni	26
2.2. Çalışma Grupları.....	27
2.2.1. Öğretmenler	28
2.2.2. Öğrenciler	29
2.2.3. Veliler	30
2.2.4 Akademik Uzmanlar	30
2.3. Araştırmada İzlenen Yollar.....	31
2.4. Verilerin Toplanması	31
2.5. Geçerlik ve Güvenirlik.....	33
2.6. Verilerin Analizi	34
3. BÖLÜM	36
3. BULGULAR	36
3.1. Öğretim Programı	36
3.2. Öğretmen Yeterliği	40
3.3. Yöntem ve Teknikler, Materyal Etkinliği.....	42
3.4. Etkin Dil Öğrenme Ortamı ve Ders Dışı Etkinlikler	45
3.5. Örtük Faktörler	47
3.5.1. İngilizce Diline Maruz Kalma ve Günlük Hayatta Kullanma	50
3.5.2. Bireysel Farklılıklar ve Dil Öğrenme Farkındalığı.....	52
4. BÖLÜM	54
4. İNGİLİZCE DİL ÖĞRETİM PROGRAMINDAKİ DEĞİŞİKLİKLER	54
4.1. Doküman Analizinden Elde Edilen Bulgular	56
4.1.1. 5. Sınıf İngilizce Öğretim Programının İncelenmesi.....	56
5. SONUÇ VE TARTIŞMA	60
6. KAYNAKLAR	71

7. EKLER	79
ÖZGEÇMİŞ	95

TABLolar DİZİNİ

Tablo 2.1. Öğretmenlere Ait Kişisel Bilgiler	28
Tablo 2.2. Öğrencilere Ait Kişisel Bilgiler.....	29
Tablo 2.3. Velilere Ait Kişisel Bilgiler.....	30
Tablo 2.4. Akademisyenlere İlişkin Bilgiler	30
Tablo 3.1. Görüşmelerden Elde Edilen Ortak ve Bağımsız Temalar	36
Tablo 4.1. 2013 ve 2018 5. Sınıf İngilizce Öğretim Programı Ünite Başlıkları Karşılaştırması.....	57

EKLER DİZİNİ

Ek 1. Öğretmenlerden Elde Edilen Verilerden Elde Edilen Temalar.....	79
Ek 2. Velilerden Elde Edilen Verilerden Elde Edilen Temalar.....	81
Ek 3. Öğrencilerden Elde Edilen Verilerden Elde Edilen Temalar.....	82
Ek 4. Uzman Akademisyenlerden Elde Edilen Verilerden Elde Edilen Temalar.....	84
Ek 5. Öğretmen Görüşme Formu.....	86
Ek 6. Öğrenci Görüşme Formu.....	88
Ek 7. Veli Görüşme Formu.....	90
Ek 8. Uzman/Akademisyen Görüşme Formu.....	92
Ek 9. Etik Kurul Karar Belgesi.....	94

KISALTMALAR DİZİNİ

- AU : Akademik Uzman
DÖ : Devlet Okulu Öğretmeni
DT : Devlet Okulu Öğrencisi (Talebesi)
KÖ : Kolej Öğretmeni
KT : Kolej Öğrencisi (Talebesi)
MEB : Milli Eğitim Bakanlığı
VD : Devlet Okulu Velisi
VK : Kolej Velisi

GİRİŞ

Öğretmen : Good morning class!

Öğrenciler : Good morning, teacher!

Öğretmen : How are you today?

Öğrenciler : Fine thanks, and you?

Öğretmen : Thank you, please sit down. Mehmet, tahtayı sil evladım.

Bir ironi olarak görülebilecek, ancak çoğumuzun dil öğrenimimiz sırasında okullarda alışık olduğu diyalog, muhtemelen herkesin aklına kazınmıştır. Yukarıdaki diyalogdan da görüleceği üzere İngilizce konuşma becerimize olumsuz yönde etki eden değişkenlerin daha ilk anda, sınıfa adım atıldığında gözlemlendiği söylenebilir. Ezberlenmiş belli kalıpların dışına çıkılmayan bu söz öbeklerinde çok kısa bir andan sonra dersin akışı ana dilde devam etmekte ve İngilizce dili eğitimi dilin yalnızca sınırlı becerilerini geliştirme odaklı biçimde okullarda sürdürülmektedir. Oysaki yabancı dil öğretiminde gerçekleştirilecek uygulamaların başarılı olabilmesinin, temel alınması gereken ilke ve yöntemlerin öğrencilerin öğrenim gördüğü ortamlarda sunulmasına ve kullanılmasına bağlı olduğu bir gerçektir. Bahsedilen temel ilkeler eğitim bilimcilerin uzun süren çalışmaları ve uğraşları sonucunda elde ettikleri bulgulara göre ortaya çıkarılmış önerilerdir. Bu temel ilkelere dayanarak bir sınıf içi etkileşimi planlamak ve uygulamak, yabancı dil öğrenmede bir etkililik ögesi olarak kabul edilebilir (Üstündağ, 1998).

Okullarda yabancı dil öğretim içeriğinde konuşma becerisinin öğretimi ve geliştirilmesi Türkiye’de üzerinde durulmayan bir konudur. Konuşma becerisinin önemi bilinmekte fakat öğrenimi ve geliştirilmesi konusunda problemler yaşanmaktadır (Merzifonluoğlu, 2014). Buna ilişkin birçok neden sıralanabilir. Araştırmacı bir öğretmen olarak yapmış olduğum gözlemler doğrultusunda, bu duruma yönelik ilk nedeni eğitim programlarındaki sınırlılıklar olarak nitelendirilebilir. Beşinci sınıf eğitim ve öğretim programında İngilizce ders saatlerinin yenilenen son öğretim programlarında (2018) yeterli olduğu düşünülse de program içeriği İngilizce konuşma becerisine yeterli ağırlığı vermediğinden dolayı öğrenciler bu beceriyi olması gerektiği gibi kazanamamaktadır. Diğer beceriler olan yazma, okuma ve dinlemenin çok daha fazla dikkate alınması ve bunlar

üzerinden öğrenci başarısının değerlendirilmesi diğer etkenler olarak gösterilebilir. Ayrıca İngilizce dersinin matematik ve kimya dersleri gibi formüllerle öğretilmesi, dilbilgisi kurallarının öğrencilere ezberletilmesi konuşma becerisinin gelişimini olumsuz yönde etkilemektedir. Anlamdan çok yapıya odaklanılan bu sistemde Türkiye için İngilizce eğitim-öğretimindeki büyük sorunu ortaya koymaktadır (Gökmen, 2014). Bir diğer önemli neden ise Türkiye sınırları içerisinde İngilizce öğrenimi gören öğrencilerin öğrendiklerini sınıf dışında kullanabilecekleri ve uygulayabilecekleri bir ortama sahip olmamalarıdır. Başka bir neden olarak da, konuşma becerisinin diğer becerilere göre, içerisinde dil bilgisi, kelime dağarcığı ve akıcılık gibi birçok etkeni barındıran daha karmaşık bir değerlendirme yöntemine gereksinim duyması olarak düşünülebilir.

Dil eğitiminin tarihsel süreci dikkate alındığında öğretim yöntemlerinde konuşma becerisine yeterince önem verilmediği görülebilir. Bir dile ait dil bilgisinin öğretilmesi ve öğrenilmesinin en önemli nokta olduğu ve buna dayanarak Dil bilgisi Çeviri Yönteminin (Grammar Translation Method) kullanıldığı görülmektedir. Bu yöntemde dil öğretiminde dil bilgisi, yapı ve bazı kalıpların ezberlenmesi dilin öğrenilmesiyle eş değer tutulmaktadır. Konuşma ve dinleme becerilerine neredeyse hiç yer verilmemektedir. Bu yöntem belki de bulunduğu zaman ve bağlam çerçevesinde etkili olmuş olabilir. Fakat zaman ilerledikçe insanların dil gereksinimlerinin de kapsamı değişmiştir. 1960'lı yıllarda 'İletişimsel Dil Öğretimi' (Communicative Language Teaching) Yöntemi ortaya çıkmış ve dil öğretiminin yalnızca belli başlı dil bilgisi kuralları ve kalıpların ezberlenmesinden ibaret olmadığı, dili konuşmanın ve dilin fonksiyonlarının da iletişim kurmada önemli bir yere sahip olduğu kabul edilmiştir. *İletişimsel Dil Öğrenimi* adlı çalışmasında Nunan (1987) bu yöntemde dilin artık bir iletişim aracı olarak kabul edildiğini belirtmektedir.

Ur (1996) yaptığı çalışmada dil eğitimi içeriğinde bir dili konuşabilmek demek o dilde iletişimsel bir yeterliliğe sahip olmak demektir diyerek aslında konuşma becerisinin, dili kullanabiliyor olmanın üzerindeki önemli etkisini vurgulamıştır. Dolayısıyla konuşma becerisi dil öğrenme sürecinde yer alan diğer becerilere göre daha ön planda olmalıdır; çünkü iletişim kurabilmenin en önemli yapı taşıdır. Ayrıca konuşma becerisi gözlem yoluyla elde edilebilmekte ve ayrıca dil öğrenmedeki diğer becerileri de içerisinde barındırabilmektedir. Nunan'a (2002) göre çoğu insan için ikinci veya yabancı dili öğrenirken uzmanlaşma, konuşma becerisini geliştirmekten geçer ve başarılı olabilmek için de o dilde sohbet edebilmek ve diyalog kurabilmek gereklidir. Diğer yandan konuşma

becerisini geliştirmek de diğer becerilere göre bir hayli zordur çünkü çok fazla pratik yapmak ve bir rol modeli görmek gerekmektedir.

Günümüzde yabancı dil öğrenme aşamasında konuşma becerisinin de önemi zamanla kavranmış ve konuşma becerisine etki eden faktörler üzerine araştırmalar yapılmaya başlanmıştır (Altın ve Saracaoğlu, 2019; Balemir, 2009; Bozok, 2018; Elsharkawy, 2019; Gardner ve MacIntyre, 1993; Horwitz, Horwitz ve Cope, 1986; zkan, 2019). Bu alışmalar dahilinde yabancı dilin öğreniminde yalnızca dil yeterliği ve öğrenme stili gibi bilişsel etkenler değil, aynı zamanda kaygı ve motivasyon gibi duyuşsal açıları da kapsayan durumlar incelenmiştir. Yabancı dil öğrenimine etki eden faktörlerden konuşma becerisi, dil bilgisi ve kelime bilgisi gibi yapısal özelliklere ek olarak zgven, kaygı ile motivasyon gibi psikolojik faktörler de sayılabilir (Haidara, 2016).

İngilizce öğrenmek bu dili ikinci dil ya da yabancı dil olarak öğrenmek isteyen kişiler için kolay bir süreç değildir. İngilizce dilini ikinci dil olarak öğrenirken, bireyler İngilizce diline bu dilin konuşulduğu ortamda yaşamalarından kaynaklı olarak sürekli maruz kaldıklarından dolayı yabancı dili öğrenmeleri nispeten daha kolay hale gelmektedir (Stern, 1983). Diğer bir yandan İngilizce dilini bir “yabancı dil” olarak öğrenen bireyler İngilizce dilini sınıflarda resmi bir program dahilinde öğrenmelerinden dolayı dile yeterince maruz kalamamaktadırlar. Bu bağlamda öğrencileri dil öğrenmede başarılı kılan etkenler ğretmen, öğretme materyalleri, ğretim teknikleri vb. olarak sıralanabilir (Moeller & Catalano, 2015).

İngilizce konuşmaya etki eden en önemli etkenlerden biri de eğitim programının doğasıdır. Eğitim programları sayesinde öğrencilerin öğrenecekleri konular, bu konuların kapsamı ve ne kadar süre içerisinde öğretileceği belirlenir. Terim olarak ilk Yunanca’da ortaya çıkan program “nceden hazırlanmış tablo” şeklinde açıklanmaktadır. Varış (1988) kitabında eğitim programı için “bir eğitim kurumunun gençler, çocuklar ve yetişkinler için hazırladığı milli eğitim kurumunun hedeflerine ulaşılmasına yönelik eylemleri kapsayan çizelgedir” tanımını yapmaktadır. Çağdaş eğitim programı anlayışına göre değerlendirmek gerekirse, eğitim programı hedef, içerik, öğretme-öğrenme süreçleri ve değerlendirme boyutlarını kapsayan ilişkilere verilen isimdir (Demirel, 2015). İngilizce ğretim programlarında asıl amaç öğrencilerin hedef dilde iletişim kurabilmelerine olanak sağlamaktır. İngilizce ğretim programları yalnızca dilin alt becerilerinden olan dil bilgisi (grammar) ğretimine değil dilin dört temel becerisi olan dinleme, konuşma, okuma ve yazma becerilerinin dengeli bir şekilde kazandırılmasını hedeflemelidir. Öğretim programı

öğrencilerin öğretme ve öğrenme sürecinde aktif olarak katılımını sağlamalıdır. Eğer birey bir dili benimseyip onu bir iletişim aracı olarak ele alırsa hedef dilin temel becerilerini geliştirerek günlük hayatta kullanabilir ve dili etkin bir şekilde edinebilir. Buna ek olarak öğretim programında yer alan etkinlikler basitten karmaşığa doğru ve somuttan soyuta doğru sıralanmalı, görsel işitsel araçlarla eğitim süreci desteklenmelidir. Tek bir amaca yönelik olmak yerine verilen bilgilerin günlük hayatta kullanımına, öğrencilerin aktif katılımını desteklemeye ve bireysel farklılıklara önem vermeye yönelik olmalıdır (Demirel, 1999).

İngilizce öğretim programları gittikçe küresel hale gelen ve insanların birbirlerini çok daha iyi ve yakından anlamaya gereksinim duyduğu bu çağa ayak uydurabilmelidir. Türkiye’de son dönemde yenilenen öğretim programlarında İngilizce eğitimi ele alınırken program içeriğinin Avrupa Birliği (AB) standartlarına göre hazırlanmasına önem verilmiştir. Dolayısıyla yöntemlerin ve tekniklerin bir arada kullanılabilmesine olanak veren karma yöntem eğitim programının çok yönlü bir şekilde uygulanabilmesini sağlamayı amaçlamıştır. Ortaokul düzeyinde uygulanmakta olan İngilizce eğitim programı Avrupa Dilleri Öğretimi Ortak Çerçeve Programı’nda yer alan dil düzeylerine (A1, A2, B1, B2, C1, C2) uygun olarak hazırlanmış ve ilk kez 2013 yılında yenilenen eğitim programında yürürlüğe girmiştir. Bu sayede program Avrupa Dil Pasaportu ile bütünleşik hale gelebilmiştir. Öğrencilerin yabancı dil üzerindeki yeterliklerini belgeleyen bu pasaport ayrıca öğrencilerin iletişim becerilerini geliştirmelerini hedefleyen diğer yabancı dil programlarını da desteklemektedir (Kıroğlu, 2008).

Araştırmanın çalışma grubunda beşinci sınıf öğrencileri yer almaktadır. Türkiye’deki eğitim sisteminde beşinci sınıf düzeyi ortaokul kademesinin ilk basamağını oluşturur. Bu aşamada öğrenciler daha yoğun bir İngilizce öğretim programıyla öğretme-öğrenme sürecine dahil olurlar. Ayrıca 11-12 yaş aralığında olan beşinci sınıf öğrencileri hem kendi ana dillerini hem de yabancı dilleri bilişsel anlamda daha kolay öğrenebilecekleri bir basamağa geçiş yapmaktadırlar. Bilişsel gelişim alanına bakıldığında ön plana çıkan kuramcılardan Jean Piaget’in bilişsel gelişim kuramına göre zihinsel gelişimin dört aşaması bulunmaktadır. Bu aşamalar duyuşsal motor dönem, işlem öncesi dönem, somut işlemler dönemi ve soyut işlemler dönemidir. Soyut işlemler dönemi 11 yaş ve üzerinde başlayıp gelişmeye devam etmektedir (Simatwa, 2010). Ayrıca Türkiye’deki özel okullarda beşinci

sınıf düzeyinde İngilizce ders sayısı devlet okullarına göre arttırılmakta ve beşinci sınıf düzeyi bir İngilizce hazırlık sınıfı olarak görülmektedir.

Bu çalışmada yukarıda bahsedilen yabancı dili konuşmayı etkileyen, öğretim programından kaynaklanan durumlar üzerine ve bu durumlar dışında kalmış öğelerin tespit edilmesi ve ortaya konması amaçlanmaktadır. Eğitim sürecinde işe koşulan öğretim programının konuşma becerileri açısından etkili olup olmadığı ve öğretim programı dışında bu beceriye etki eden örtük etkenler tespit edilerek araştırma sorularının yanıtlarına ulaşılmaya çalışılmıştır.

Araştırmanın Amacı

Bu araştırmada özel ve devlet okullarında öğrenim gören beşinci sınıf öğrencilerinin İngilizce dilini konuşmalarını etkileyen, öğretim programında ve örtük programın beraberinde getirdiği faktörlerin öğrenciler, veliler ve öğretmenlerin bakış açısından derinlemesine incelenmesi amaçlanmaktadır. Araştırmanın amacına ulaşması bakımından aşağıdaki sorulara yanıt aranacaktır:

1. Özel ve devlet okullarında öğrencilere, öğretmenlere ve alan uzmanlarına göre İngilizce konuşma becerilerine etki eden öğretim programı ile ilgili faktörler nelerdir?
2. Özel ve devlet okullarında öğrencilere, öğretmenlere ve alan uzmanlarına göre İngilizce konuşma becerilerine etki eden örtük program ile ilgili faktörler nelerdir?
3. Özel ve devlet okullarında öğrencilerin İngilizce konuşma becerileri hangi ortamlardan, nasıl etkilenmektedir?

Araştırmanın Önemi

Konuşma becerisi İngilizce öğrenmede kilit bir role sahip olmasına rağmen Türkiye’de öğreniminde ve geliştirilmesinde büyük problemler yaşanmaktadır. Merzifonluoğlu (2014) üniversite hazırlık sınıfı öğrencileri ile yürütmüş olduğu çalışmasında kelime bilgisi, dil bilgisi, öğretmen etkisi, sınıf ortamı gibi faktörlerin İngilizce konuşmaya etki ettiğini ve öğrencileri bu konularda problem yaşadıklarını belirtmiştir. İngilizce eğitimi ilkokuldan itibaren verilmektedir ve öğrencilerin İngilizce öğrenebilmek için yeterli süreleri olduğu görülmektedir. Fakat dil öğrenmek yalnızca dil bilgisi kurallarını öğrenmek demek değildir. Konuşma probleminin altında da bu neden yatmaktadır. Eğitim

süresinin sonuna gelindiğinde ise harcanılan tüm emek boşa gitmekte ve öğrenciler yalnızca dilbilgisi üzerinden sınavlara tabi tutulmaktadır. Bu eğitim sisteminin ezberci tekniğe dayalı olmasından kaynaklanmaktadır. Dolayısı ile İngilizce dili de öğrencilere matematik veya kimya dersiymiş gibi öğretilmektedir. İngilizce dilindeki dilbilgisi kurallarını ezberlemek matematik dersindeki formüllerin ezberlenmesi ile aynı şeydir. Öğrenciler anlamdan çok yapıya odaklanmakta ve bu da Türkiye için İngilizce öğrenme sürecindeki büyük sorunu ortaya koymaktadır (Gökmen, 2014). İngilizce konuşma becerisini olumlu ya da olumsuz etkileyen faktörlerin neler olduğunu öğrenciler, öğretmenler ve akademisyenler bile tam anlamıyla kavrayamamaktadır. Çoğu öğrenci ilkökul, ortaokul ve lise döneminde İngilizce derslerinden yüksek notlar alsalar da Üniversite seviyesine geldiklerinde konuşma sınavlarından geçememektedirler ve hatta yolda rastlayacakları yabancılarla iletişim kurmakta güçlükler yaşamaktadırlar. Konuşma becerisinin geliştirilememesinden dolayı insanlar kendilerini de ifade edememekte ve yurt dışına çıktıklarında gittikleri ülkede iletişim kuramamaktadırlar. Bu tez çalışmasında ortaokul düzeyinde beşinci sınıfta (hazırlık) öğrenim görmekte olan öğrencilerden elde edilen verilere göre yabancı dil konuşmayı etkileyen faktörlerin ele alınması amaçlanmaktadır.

Sayıtlar

Bu araştırmada belli başlı sayıtlar yer almaktadır. Birincisi, bu araştırmanın katılımcılarını oluşturan öğrencilerin, öğretmenlerin, velilerin ve akademisyenlerin Türkiye’de İngilizce konuşma becerisinin düşük düzeyde ve geliştirilmesi gereken bir durum olduğunun farkında oldukları farz edilmektedir ve Türkiye Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı Tez Merkezi arşivinde bu husus üzerine yapılan bazı tez ve araştırmalara rastlanmaktadır. İngilizce dilini ikinci dil ya da yabancı dil öğreten kurumlarda konuşma becerisinin öğretiminin öğretmenler için sorun oluşturduğu bilinmektedir. Bu sebeple öğrencilerin sözlü etkileşimlerini olumlu veya olumsuz etkileyebilecek faktörlerle ilgili çalışmalar yapılmıştır. Ek olarak öğrencilerin de birçoğunun İngilizce öğrenmenin gerekliliğini bildikleri ve konuşmanın önemini farkında oldukları düşünülmektedir. Dahası, bu tez çalışmasında ortaya çıkacak çözüm önerilerinin İngilizce konuşmanın geliştirilmesinde kullanılabileceğinin bilincinde olduklarından dolayı katılımcıların görüşme sorularını yanıtlamak isteyecekleri öngörülmektedir.

Sınırlılıklar

Bu çalışma,araştırmacının görev yaptığı Muğla ilinin Milas ilçesinde bulunan bir özel ve bir devlet okulundaki 5. sınıf öğrencilerinin, bu öğrencilerden bazılarının velilerinin, bahsi geçen okullardaki bazı yabancı dil öğretmenlerinin ve birtakım akademisyenlerin katılımı ile elde edilmiş verilerle sınırlıdır. Durum çalışmasının yontembilimsel özellikleri doğrultusunda seçilen, iki farklı okuldan beşinci sınıflarda öğrenim gören belirli sayıdaki öğrenciler üzerinde yapılması bir sınırlılık olarak kabul edilebilir. Ayrıca doküman analizi yapılırken MEB'in sağladığı öğretim programı incelenmiş fakat çalışmaya dahil edilen özel okulun kullandığı takviye öğretim programına gerekli izinler alınamadığı için ulaşılamamıştır.

Araştırmanın yürütülmesi sırasında gözlem yönteminin de bu yöntemler arasına dahil edilmesi planlanmıştır; fakat pandemi sürecindeki kısıtlamalar nedeniyle araştırmanın yürütüldüğü okulların idari bölümlerinden gerekli izinler alınamadığı için görüşmeye yer verilememiştir.

1. BÖLÜM

1. KURAMSAL ÇERÇEVE VE ARAŞTIRMALAR

1.1. Dil ve Dil Öğrenme

Dil, sosyal bir varlık olmakla beraber bir topluluk tarafından ortaya konan belli kuralları ve sınırları olan yaşayan bir olgudur (Hocaoğlu, 2015). Dili oluşturan kurallar zamanla toplum tarafından kullanılarak benimsenmiş ve topluma ait hayatın bir parçası olarak canlı bir varlık haline gelmiştir. Bireyler dili konuştuğunda dil gelişir şekillenir ve topluma ait örf, adet ve değerleri de sonraki nesillere aktarırlar. Birey, dili kullanarak isteklerini ve arzularını başkalarına iletir; başkalarıyla anlaşabilmek, fikirlerini paylaşabilmek, görüşlerini ileri sürebilmek için dili kullanır (İşeri, 1996). Dil yalnızca duygu, düşünce ve fikirleri paylaşmada kullanılan sözlü bir iletişim aracı değil, ayrıca gelen ve göreneklerin, kültürel öğelerin ve içerisinde bulunduğu toplumun yaşam biçimini de yansıtmaya ve aktarmaya yarayan bir araçtır. Dil aynı zamanda kültürün gelecek kuşaklara aktarılmasında rol oynayan ve bunu sürekli hale getiren bir olgudur.

Günümüzde bireyler birden farklı dili konuşarak birden fazla topluma hitap edebilirler. Yabancı bir dili öğrenmek bireyi yabancı ülke sınırlarına taşır. Böylece bireyler doğdukları anda edindikleri dil haricinde başka bir dil öğrendiklerinde yabancı bir dil öğrenerek daha fazla bireye ulaşmak ve bu bireylerle iletişim kurmak için kullanırlar. Her ulusun diğer uluslarla kendi ana dilinde iletişim kurmaya çalışması mümkün olmayacağından küreselleşen dünyada kabul görmüş ve yaygın olan ortak diller kullanılabilir (Akdeniz, 2018). Yabancı bir dili öğrenmek aynı zamanda o dildeki kaynaklara, bilimsel yazılara ve teknolojik bilgilere de ulaşmayı sağlamaktadır. Hedef yabancı dili öğrenen birey bu bilgi sayesinde o dilde akademik araştırmalar da yaparak kendisini geliştirebilir ve edindiği bilgiyi kendi toplumuna da kazandırabilir. Günümüzde de dil öğrenimi üzerine oldukça fazla çalışma yapılmakta ve yabancı dil bilen sayısı da her geçen gün artmaktadır.

1.2. Ana Dili Edinme

Anadil dediğimizde insanın doğduğu, büyüdüğü aile, aile soyunun bağlı bulunduğu toplum çevresinden edindiği, kişinin bilinç altına inen ve kişilerle toplum arasındaki güçlü bağı kuran dil aklımıza gelmektedir. Yani doğduğumuz andan itibaren çevremizden

öğrendiğimiz ve konuşmaya başlamamızdan itibaren kendimizi ifade edebildiğimiz dildir. Koç (1992) ana dilini, önce anneden ve yakın çevreden, sonra daha geniş çevreden; ulusal olanaklardan yararlanarak öğrenilen dil olarak görmektedir. Özetleyecek olursak ana dil anneden ve aileden, yakınımızdaki kişilerden, içinde yaşadığımız toplumdaki, doğduktan sonraki ilk yıllar içerisinde, çocukluk döneminde, ilk kez iletişim kurulduğu, konuşmanın ve düşünme eyleminin gerçekleştiği, kişinin kendisini ifade edebildiği, eğitim öğrenim görmeden birinci olarak “edinilen” dildir. Dolayısı ile ana dil aslında öğrenilirken çocukluğumuzda önce çevremizi uzun bir süre dinleriz. Yani çevremizde kullanılan dile maruz kalırız. Böylelikle aslında kuralları ve dilin yapısını dolaylı olarak öğreniriz. Kendimizi ifade etme ihtiyacı duyduğumuz için de dili konuşmaya başlarız. Maruz kaldığımız, kullanmak zorunda olduğumuz bu önemli aracı da çekinmeden edinir ve kullanmaya başlarız.

1.3. Yabancı Dil Öğrenimi

İnsanlık tarihi boyunca insanlar yaşadıkları bölgenin de ötesine ulaşabilmek için yabancı dil öğrenmeye gereksinim duymuştur. Günümüzde ise gittikçe küreselleşen dünyada insanlar arasındaki iletişim gittikçe yoğunlaşmış ve ortak bir dil konuşma ihtiyacı ile yeni diller öğrenme zorunluluğu doğmuştur. İnsanoğlunun yaptığı bu girişimlere rağmen dil öğrenme sürecindeki sorulara tam olarak çözüm getirilebilmiş değildir. Tapan (1995) yabancı dil öğretimi ile ilgili tartışmaların günümüzde devam ettiğini söylemektedir.

Anadili öğrenmede olduğu gibi yabancı dili öğrenmede de belli bir öğrenme sırasının izlenmesi gerekliliğine sıklıkla değinilmektedir. Bir dili öğrenmek için öncelikle kişi çevresinde konuşulan dili işitsel olarak algılayacak ve belli bir birikime ulaştıktan sonra konuşmaya başlayacak, daha sonra ise okuma ve yazma becerilerine erişecek, üretim basamağına geçecektir. Dil öğrenme basamaklarının sıralanışına baktığımızda aslında bir dili öğrenmenin birden çok beceri gerektirdiği ve bu becerileri ayrı olarak geliştirmenin zor olduğu görülmektedir. Öğrenme ortamlarında ve sınıf içinde bu dört temel beceri birbiri ile ilintili bir şekilde kullanılmaktadır. Günümüzde bu becerilerin kullanılma sıklığı yabancı dil öğrenme amaçlarında farklılık gösterse de bir becerinin bir diğerinden daha üstün olduğu düşünülmemektedir. Sadece her becerinin kullanılma yüzdeliği değişmektedir (Demirel, 2012).

Bir yabancı dilin etkili bir şekilde öğrenilebilmesi için dinleme, okuma, yazma, konuşma becerilerinin orantılı ve yeterli bir düzeyde öğretilmesi gerekmektedir. Bahsettiğimiz bu becerilerden okuma ve dinleme anlama düzeyinde (receptive language skills), konuşma ve yazma ise anlatma (expressive language skills) düzeyinde kullanılmaktadır. Aslında bu dört beceri her ne kadar birbirinden bağımsız gibi gözükse de günlük yaşamda birlikte kullanılmakta ve bir bütünü oluşturmaktadırlar (Doğan, 2008).

Aşağıda dil eğitimi basamaklarını oluşturan temel becerilere yer verilmiştir.

1.3.1. Yabancı Dil Öğreniminde Temel Beceriler

1.3.1.1. Dinleme becerisi

Dinleme becerisi dil öğreniminde yer alan dört ana beceriden birisidir ve insanların ilk kazandığı sık olarak kullandığı bir beceridir. İletişim kurmak ve karşıdaki kişiyi anlayabilmek için öncelikle dinlemek gerekmektedir. Eğitim bağlamında dinleme becerisinin geliştirilmesindeki amaç öğrenciye karşıdaki kişiyi anlama yeteneğini kazandırmaktır. Dinleme becerisinde dili öğrenen kişilerden sesi tanımaları, vurgu ve tonlamalara dikkat ederek anlam değişikliklerinin farkına varmaları, gelen mesajları doğru bir şekilde algılaması, anlaması beklenmektedir (Bergil, 2010; Demirel, 2012). Ayrıca çeşitli aktivitelerle de öğrencilerin dinleme becerilerinin geliştirilmesi sağlanabilmektedir. Ur (1992) bir çalışmasında bu aktivitelerin içerisinde özetleme, soruları cevaplama, not tutma, hikaye, şarkı, yorumlama, problem çözme, doğru yanlış maddeleri işaretleme, hataları bulma, boşluk doldurma ve tanımları sıralama gibi dinlemeyi geliştirici durumlardan bahsetmiştir. Önemli olan nokta da dinlemenin bir amacının olması, bu amacın öğrenciye açıklanabilmesidir. Bu amaç sağlandıktan sonra ise yabancı dil öğrenen öğrencilere dinleme becerilerini geliştirebilecek ortamlar sağlanmalıdır.

1.3.1.2. Okuma becerisi

Okuma belli kurallar çerçevesinde yazılmış metinleri anlama, kavrama, analiz etme, düşünme ve yargıya varma eylemidir. Zihinde yer alan bir süreç olarak ifade edilen okuma gerçekleşirken ilk olarak görme ve zihinde seslendirme gerçekleşmektedir. Bu yüzden beyinde gerçekleşen karmaşık bir süreçtir. Okuma esnasında yazılar zihin içerisinde belli başlı kavramlara dönüştürülerek yapılandırılmaktadır. Bu nedenle okuma becerisi zihnin gelişimine üst düzeyde etki eden bir öğrenme alanıdır (Değer ve Fidan, 2004; Göçer, 2007).

Okuma, dildeki anlama ve anlatma boyutlarından anlama kısmına dahildir. İletişim konusundaki en önemli öğelerden birisidir. Okuma metinlerindeki verilen mesajı kavramak için güçlü bir okuma becerisi gerekmektedir. Okuduğunu anlamak okunulan metnin altında yatmakta olan mesajı özümsemektir (Sallabaş, 2008). Dolayısı ile okuma ve anlama birbirlerini tamamlayan ayrılmaz bir bütündür. Nasıl okuma olmadan anlama olamazsa metni anlamadan okumak da o metni yalnızca seslendirmekten başka bir şey değildir (Yılmaz, 2008).

Dil öğrenme sürecinde okuma bilgi edinmenin ve dildeki kuralları gözlemlemenin önemli bir yoludur. Okuma esnasında öğrenciler dilin kurallarını, cümlede kullanımını, kelimelerin anlamlarını, kelimelerin dizilişlerini öğrenebilmektedirler. Okuma, ayrıca öğrencilere iyi de bir telaffuz olanağı sağlamaktadır. Yazılı metni sesli okuduklarında kendi seslerini duyarak bunu değerlendirebilir ve hatalarla karşılaşılması durumunda da bunları düzeltebilmektedirler.

1.3.1.3. Yazma becerisi

Yazma becerisi öğrenen bireyin bilgiyi işleme ve bilgiyi stratejik bir biçimde koordine etme yeteneklerini dahil ettiği üstbilişsel bir dil etkinliğidir. Bergil (2010) araştırmasında bu becerinin mekanik bir süreç olmadığını; içerisinde anlama, düşünme, geliştirme ve üretim eylemlerini barındırdığından bahsetmektedir. Konuşma becerisi içerisinde göz ardı edilebilecek bazı dilbilgisi, yazım, noktalama ve ifade hataları yazma becerisinin sergilendiği süreçte dikkate alınmaktadır. Bundan dolayı yazma becerisi de dil öğrenme sürecinin önemli parçalarından biri olarak kabul edilmektedir.

Yazma becerisinin gelişiminde cümle kalıplarına, sözcüklerin doğru yerde kullanılmasına ve öğrenen bireyin hedef dilde basit düzeyde metinler ortaya çıkarabilme becerisine odaklanılmaktadır. Bergil (2010), araştırmasında yazma eylemini öğrenmekte olan bireylerin günlük hayatlarında e-posta, resmi veya özel mektuplar, formları doldurma, faks yazma, not tutma, ödev yapma, dilekçe yazma gibi işlemleri yerine getirebilmelerinin önemli olduğunu vurgulamaktadır.

1.3.1.4. Konuşma becerisi

Yabancı dil eğitimine verilen önem her geçen gün artmakta ve bu da yabancı dil eğitimini etkilemektedir. Bunun sonucunda eğitimciler dil öğretimi konusunda yeni,

yaratıcı yaklaşımlar ortaya koymaktadır. Bu yaklaşımların içinde dil öğreniminde önem verilen okuma, yazma, dinleme ve konuşma gibi dört temel becerinin dil öğretim sürecinde birbirinden ayrılmaz olduğu kanısına varılmıştır. Dil öğrenmenin amacı ne olursa olsun bu temel becerilerin kazandırılmasına yeterince önem verilmelidir. Fakat bazı kurumlarda bu temel becerilerden biri olan konuşmaya yeterince önem verilmemektedir veya göz ardı edilmektedir (Barın, 2000).

Konuşma becerisi, bireyin duygu ve düşüncelerini karşısındaki bireye sözlü bir şekilde aktarması şeklinde tanımlanmaktadır. Kişiler arasında iletişimi sağlayan en önemli araç olarak ele alınmaktadır. Bireylerin yabancı dil öğrenmedeki en önemli amaçlarından birisi de öğrenilmekte olan dilin anlaşılır bir seviyede konuşulmasıdır (Demirel, 2012). Dili öğrenen bireylerden kendini anlaşılır bir şekilde ifade edebilmesi ve günlük ihtiyaçlarını karşılayabilecek düzeye ulaşması beklenmektedir.

Konuşma becerisi, bilişsel ve psikomotor becerilerin gelişmesi ile doğru orantılı olarak gelişmektedir. Konuşma becerisinin elde edilmesinde yalnızca dilin kurallara uygun ve doğru bir şekilde öğrenilmesi yeterli olmayıp, jest ve mimik gibi sözel beceriler içerisine dahil olmayan bazı davranışların da öğrenilmesi gereklidir (Demirel, 2012). Bundan dolayı yabancı yabancı dil öğrenimi uzun ve zorlu bir süreç olarak kabul edilmektedir. Bireyler yeni bir dil öğrenilirken aynı zamanda yeni bir kültür ve yeni bir düşünme stiline adapta olmaktadır ve bireyler kendi anadillerinin sınırlarının dışına çıkarak tüm benliklerini bu dile vermektedirler. Dil öğrenme süreci içerisinde birçok değişkeni barındırır. Bu yüzden dil öğrenimi bireyin kendi başına üstesinden gelebileceği bir durum olarak görülmemektedir (Brown, 2007).

Yapılan bazı çalışmalarda dil eğitiminde konuşma becerisinin yeterli düzeyde gelişmediği ve diğer becerilere oranla daha az gelişim gösterdiği olgusuna rastlanmıştır (Barın, 1997; Esin, 2012; Kondal, 2009). Elde edilen sonuçlar doğrultusunda konuşma becerisinin üzerinde daha fazla durulması gerektiği ortaya çıkmaktadır. Bu hususta, konuşma becerisinin genel yapısı ve bu becerinin gelişmesini etkileyen faktörler üzerinde durulmuştur.

1.3.1.5. Konuşma becerisi ve gelişimi

Konuşma, duygu ve düşüncelerin söz ile aktarımı olarak tanımlanmaktadır (Özbay, 2005). Bireyler öncelikle anadillerinde kolay ve rahat bir şekilde konuşurken öğrenmekte

oldukları yabancı dilde bu beceriyi edinmekte, kullanmakta zorlanmaktadırlar. Bunun doğal bir sonucu olarak yabancı dil sınıflarında karşılaşılan en büyük problemlerden birisi de öğrencilerin öğrenmekte oldukları dili konuşamamasıdır. Yabancı dili doğru ve güzel konuşabilmek için dili öğrenen bireyin yeterli bir dilbilgisi ve kelime haznesi olması gerekir. Günümüzde dil eğitimi yapılan kurumlarda genel olarak bu alanlara ağırlık verilmektedir. Fakat konuşabilmek için yalnızca bilgi (knowledge) değil beceriye (skill) de ihtiyaç duyulmaktadır. Dolayısı ile yalnızca dilbilgisi ve kelime dağarcığına sahip olmak konuşma becerisinin kazanımı ve gelişimi için yeterli değildir. Birey kendisini sözlü olarak ifade edebilmelidir (Karagöl, 2015).

Konuşma dili yazı dilinden farklı olarak uzun cümleler içermek yerine daha anlaşılır ve kısadır. Yazı dilinde beğenilmeyen veya hatalı cümleler yazının en son haline kadar değiştirilebilir. Herhangi bir zaman kısıtlaması bulunmamasından dolayı da yazı üzerinde oldukça fazla düşünülerek son ürün ortaya konabilir. Konuşma esnasında zaman kısıtlaması bulunmasından dolayı hata yapılabilir, söylenmek istenenler unutulabilir veya önceki söylenenler hatırlanmayıp tekrar söylenebilir. Konuşmayı dinleyen kişi ise bazı nedenlerden dolayı konuşmayı kaçırabilir veya duyamayabilir. Bütün bunlar konuşma dilinin yazı dilinden farklı olduğunu göstermektedir (Bygate, 1987: 11). Her ne kadar yazı gibi düzenli ve akıcı halde olmasa da konuşma becerisi de geliştirilebilir. Yeni bir dilin öğrenmenin birçok nedeni olsa da dili öğrenen bireylerin ana hedefi o dilde akıcı bir şekilde konuşmaktır. Konuşma dili yeterlikleri dili öğrenme başarısı olarak kabul edildiğinden konuşma becerisinin önemli kılmaktadır (Richards, 2008). Dil öğrenmede önemli olan bütün dil becerilerinin birbiri içerisinde ve bağlantılı bir şekilde yer almasının farkına varılmasıdır. Dil öğrenme sürecinde konuşma becerisi öğrenme sürecinin ve beceri sıralamasının belirli bir basamağında yer alsa da öğrencilerin diğer dil becerilerinden ayrı olarak geliştirilebilecek bir hedef olarak görülmemelidir. Dil öğrenmede bütün beceriler iç içedir ve birbirinden ayrı olarak edinilebileceği düşünülmemelidir. Örneğin dinleme ve okuma becerisi konuşma becerisinin gelişiminde önemli bir role sahiptir. Ayrıca dinleme, okuma ve yazma becerileri de konuşma becerisi üzerinden geliştirilebilir (Chastain, 1988).

Günlük hayatta konuşma becerisi yüz yüze veya telefon üzerinden yapılan iletişimde kullanılmaktadır. Dili öğrenen kişiler de var olmak adına dil becerilerinden konuşma becerilerini geliştirmek durumundadırlar. Ana dil eğitimi esnasında dinleme ve konuşma kendiliğinden ortaya çıkan bir etkinliktir çünkü dili öğrenen kişi buna sürekli maruz

kalmaktadır. Maruz kaldığı sesleri duyar, dinler ve bunları içselleştirerek dili doğal yollarla öğrenir. Fakat ikinci bir dil öğrenirken, dil öğrenenler ilk önce okuma ve yazma becerilerini edinir. İngilizce konuşmak için ise çok fazla çaba gerekmektedir. İngilizce konuşma becerisi uygulama yaparak gelişmektedir (Shastri, 2010: 70). Öğrenci ne kadar fazla uygulama yaparsa yabancı dil etkililiği o denli artar ve yabancı dil konuşmada kendine olan güveni artar.

1.4. Yabancı Dili Konuşmayı Etkileyen Faktörler

Türkiye’de yabancı dili konuşmayı etkileyen faktörler üzerine çalışmalar yapılmıştır. Nozad (2017), yürüttüğü çalışmasında isteksizlik, özgüven ve motivasyon eksikliğinin konuşma becerisinin öğretilmesi ve öğrenilmesinde büyük problemler yarattığını belirtmiştir. Ayrıca çalışma içerisinde konuşma becerisinin gereğince değerlendirilememesinin de konuşma becerisinin gelişiminin test edilmesi, geliştirilmesine katkısının bulunmadığına değinmiştir. Çalışmada ulaşılan en çok ön plana çıkan sonuçlardan birisi de İngilizce konuşmak için bir ortama sahip olamamanın ve herhangi bir sohbeti başlatıp sürdürememenin konuşmayı en çok etkileyen faktörlerden olduğunun altı çizilmiştir. Ayrıca konuşma problemleri arasında dilbilgisinin en az, telaffuzun en çok hata yapılan alan olduğu vurgulanmıştır.

Merzifonluoğlu (2014), yapmış olduğu çalışmasında katılımcıların İngilizce konuşma alanında yaşadıkları zorlukların sebebi olarak dilbilgisi, kelime eksikliği, zayıf telaffuz, sınıf ortamı, öğretmen faktörü ve anlama eksikliği olarak belirtilmiştir. Çalışmanın en önemli sonuçları arasında öğrencilerin konuşurken gergin olmasının konuşma becerisinin gelişimine olumsuz yönde etki ettiği vurgulanmıştır. Ayrıca öğretmen faktörü olarak öğrencilerin ders öğreten öğretmeni sevmelerinin konuşma becerisinin gelişimini olumlu yönde etkilediği sonucunda varılmıştır. Böylece öğretmen pozitif bir sınıf atmosferi oluşturabilecek ve öğrenciler bu ortamda daha etkili bir şekilde konuşma becerilerini geliştirebileceklerdir.

Hocaoğlu (2015), üniversite öğrencileri üzerinde yaptığı bir çalışmada konuşmaya etki eden en baskın problemin öğrencilerin dilbilgisi ağırlıklı olarak yabancı dil eğimi almaları olduğunu belirtmiştir. Böylece öğrenciler konuşma esnasında dilbilgisi çevirisi yaparak konuşma becerilerini oldukça yavaşlatmakta hatta kendi anadillerinde düşünmeye odaklandıkları için konuşma becerisinin bir türlü geliştirememektedirler. Ayrıca çalışmada

İngilizce eğitiminin yalnızca sınıf içerisinde belli dilbilgisi kurallarına dayalı olarak gerçekleşmesi ve sınıf dışında hiçbir şekilde İngilizce diline maruz kalınmamasının başlıca problemler arasında yer aldığını vurgulamaktadır. Ek olarak İngiliz kültürünü bilmenin ve yüksek motivasyona sahip olmanın da konuşma becerisine katkıda bulunduğunu belirtmiştir.

Yaptıkları çalışmalar sonucunda Karagöl (2015) Özkan (2019), çalışmaya katılan öğrencilerin başkaları önünde konuşmaya çekindikleri, özellikle de sınav esnasında kendi öğretmenleri dışında yabancı bir kişinin daha ortamda bulunmasının kaygı düzeylerini arttırdığına ulaşmıştır. Ayrıca bu öğrencilerin dil sınıflarında konuşma becerilerini sergilerken hata yapma konusunda kaygıya sahip olduklarından bu beceriyi doğru bir şekilde gösteremedikleri sonucunda varılmıştır.

İngilizce konuşma becerisinin gelişimini olumsuz etkileyen durumlara ek olarak Özdemir (2019), çalışmasında öğrencilerin ders esnasında yaşadıkları durumlara değinmiş, öğrencinin öğretmen tarafından sürekli düzeltilmesini, sınıf içerisinde bazı öğrencilerin ana dillerini ısrarla kullanmasını, sınıf mevcudunun kalabalık olmasını ve konuşma (speaking) dersinin ayrı bir ders olarak işlenmeyip genel ders içerisinde işlenmesini ve dolayısı ile konuşma becerisinin gelişimine yönelik yeterli ders zamanı bulunmamasını vurgulamıştır.

Güney (2010) ve Yılmaz (2019), çalışmalarında katılımcıların İngilizce konuşma problemlerinin sebepleri olarak mevcut dil yeterliklerindeki eksiklikler, ders sırasında kullanılan içerik ve materyalleri göstermiştir. Araştırma sonucunda dersi veren öğretmenin yeterli içerik sağlamadığı, konuşma derslerindeki aktivitelerin sıkıcı olduğu ve öğrencilerin de genellikle buna hazırlıksız olduklarından dolayı konuşmaya çekindikleri belirtilmiştir. Katılımcılar bazı önerilerde bulunmuştur ve bu öneriler içerisinde sınıfa yabancı öğrenci getirilmesi, aktiviteler öncesinde öğrencilere hazırlanmaları için yeterli süre verilmesi, öğrencileri motive ederek cesaretlendiren öğretmenlerin ders vermesi ve derslere ana dili İngilizce olan öğretmenlerin de girmesi dahil edilmiştir.

5. sınıf öğrenciler ile yapılan bir araştırma sonucunda Korkmaz (2019), konuşma becerisine etki eden faktörler olarak öz güven eksikliği, etkileşime girme korkusu, dil yeterlik problemleri, konuşma esnasında hataların öğretmenler tarafından düzeltilmesi ve negatif görüş belirtilmesi gösterilmiştir. Bu problemler arttıkça öğrencilerin konuşma becerisini sergilemede kaygı düzeylerinin arttığı sonucunda ulaşılmıştır.

Alishah (2015), çalışmasında öğrencilerin dışadönüklük seviyelerinin konuşma becerisinin gelişimi ve uygulanması ile bağlantısı olduğu sonucunda ulaşmıştır. Dışadönük öğrencilerin öğrenmekte oldukları dili kullanarak daha kolay etkileşime girdikleri, yabancılarla daha aktif bir şekilde konuşmaya gönüllü olduklarını saptamıştır. Ayrıca öğrencilerin mevcut dil seviyelerinin de yine konuşma becerilerinin pratiğini yapmada etkisi olduğunu söylemiştir. Konuşma becerilerini etkileyen son bir faktör olarak da öğrencilerin kişiliklerini ve kişisel farkları ortaya konmuştur.

1.5. Programla İlgili Kavramlar

1.5.1. Eğitim ve Öğretim Programı

Eski Yunancada kullanılmakta olan “program” belli bir amaç için “önceden hazırlanmış çizelge” anlamındadır (Uşun 2016). Türk Dil Kurumu sözlüğüne baktığımızda ise programın “belli bir çalışmanın amacını, bölümlerini, yöntemini ve süresini gösteren plan” olarak tanımlandığına rastlanmaktadır (TDK 2021).

Eğitim programı, öğrenene okulda ve okul dışında planlanmış etkinlikler aracılığıyla sağlanan öğrenme yaşantıları düzeneği” ifadesiyle tanımlanmıştır (Demirel 2015: 4). Erden (1998: 4) eğitim programını “bir eğitim kurumunun amaçları doğrultusunda düzenlenmiş planlı etkinliklerinin tümü” ifadesiyle tanımlamaktadır. Varış (1988: 18) programı “bir eğitim kurumunun çocuklar, gençler ve yetişkinler için sağladığı milli eğitim kurumunun hedeflerinin gerçekleştirilmesine dayalı etkinlikleri kapsar” şeklinde tanımlamıştır. Oliva (2009: 5) eğitim programını “ders dışı etkinlikler, rehberlik, kişilerarası etkileşimler de dahil olmak üzere, okul ortamında gerçekleşen her şeydir” şeklinde tanımlarken, terimin kapsamını da genişletmiştir.

Eğitim programı ve öğretim programları kavramları birlikte ve çoğu kez biri diğerinin yerine kullanılmaktadır. Varış (1994) eğitim programının bir okulda yer almakta olan tüm eğitim faaliyetlerini, kurum içinde ve dışında var olan eğitim etkinliklerini içine dahil ettiğini vurgulamaktadır. Öğretim programı ise eğitim programı içerisinde yer almakta ve öğretme-öğrenme süreçleri ile ilgili var olan tüm etkinlikleri kapsamaktadır. Kısaca açıklamak gerekirse öğretim programı okulda ya da okul dışında öğrencilere kazandırılması hedeflenen bir dersin öğretimi ile ilgili tüm etkinlikleri içeren yaşantılar düzeneğidir (Demirel, 1997).

1.5.2. Türkiye’deki Yabancı Dil Öğretim Programları

Yabancı dil öğretim programları hazırlanma aşamasında uygulanabilirlik göz önünde bulundurularak çağdaş anlayışın benimsenmesi ve buna uygun çalışmalar yapılması gerekmektedir. Daha verimli bir yabancı dil eğitiminin gerçekleştirilebilmesi için yabancı dil öğretiminde çağdaş bir anlayışın benimsenmesi ve yabancı dil öğretim teknolojisinin gelişimine olumlu katkıların yapılması gerekmektedir (Yaşar, 1990).

Günümüzdeki yabancı dil eğitim programlarına baktığımızda Türkiye de ilk kez ilkökul düzeyinde İngilizce öğretim programının uygulamaya konulduğu program 1997 programıdır. 1997–1998 eğitim ve öğretim yılında 4. sınıf kademesinde İngilizce dersi programa zorunlu ders olarak eklenmiştir. 2481 sayılı Tebliğler Dergisinde, 17.09.1997 tarih ve 144 karar sayısı ile yayımlanan, “İlköğretim Okulu dört ve beşinci sınıf Yabancı Dil (İngilizce) Öğretim Programı” (Tebliğler Dergisi, 1997; sayı, 2481) açıklamalarına göre programın amaçları şöyledir: İletişim teknolojilerinin ilerlemesiyle birlikte yabancı dil bilmeye olan ihtiyaç günden güne artmaktadır. Yabancı dil bilmek iletişim kalitesini arttırmaktadır. Özellikle Avrupa ülkeleri başta olmak üzere dünya ülkeleri ile ilişkilerimizi geliştirmek ve uygarlık düzeyimizi geliştirmek amacıyla yabancı dil öğrenimi kaçınılmaz bir hal almaktadır. Bu sebeple dördüncü sınıftan itibaren zorunlu olarak İngilizce dersi alan öğrencilerin sekiz yıllık eğitim süreleri sonucunda İngilizce düzeylerini orta seviyeye getirmeleri beklenmektedir.

Milli Eğitim Bakanlığı’nın (MEB), yapılandırmacı yaklaşımın benimsenmesi ve bunun uygulanmak istenmesi amacıyla 2006 yılında programı güncellediği görülmektedir. Bu programda öğrenci merkezli ve süreç odaklı yaklaşıma önem verilerek öğrenciler için öğrenme ortamlarının son derece önemli olduğundan bahsedilmiştir. Bu yaklaşımların getirdiği yeniliklerle birlikte öğrencilerin kendi yeteneklerinin ve potansiyellerinin farkına varmalarının gerekliliği vurgulanmış, hedef dili öğrenirken öğrencilerin asıl amacının öğrenmenin nasıl gerçekleştiğini anlamalarını sağlamak ve öğrencinin sınıftan bağımsız olarak da öğrenmelerine devam edebilmelerinin önünü açmak amaçlanmıştır. 2006 programı içerisinde karma tip program geliştirme metodu kullanılmıştır ve Avrupa Dil Pasaportu ile bütünleşmesi amaçlanmıştır. Avrupa Dil Pasaportunun amacı da öğrencilerin dil ve iletişim yeterliklerinin arttırmak ve programın gelişmesine yardımcı olmaktır. Program içinde daha çok iletişimi arttırmaya yönelik adımlar atılmış ve bu becerinin gelişimi amaçlanmıştır. Programda sarmal program (cyclical format) tercih edilerek aynı konunun

birden fazla kez tekrar edilebilmesi ve konunun unutulmadan kalıcı hale gelebilmesi amaçlanmıştır. Dilin işlevselliği üzerinde durularak öğrencinin yabancı dilde iletişim kurabilme yeteneğinin gelişimi hedeflenmiştir. Program dil becerilerinin en iyi şekilde doğal ortamda gelişebileceğini ve işlevsel hale gelebileceğini vurgulamaktadır. Bu yüzden de öğrencilerin doğal ortamda bulunarak dil ve konuşma becerilerinin gelişebileceği öngörülmektedir. Ayrıca sınıf ortamında öğrencilerin birbirlerini desteklemeleri ve güdülemeleri amaçlanmaktadır (Çetin, 2018).

2013 yılında güncellenen programda ise öncelikle 8+4 modeli değiştirilerek 4+4+4 modeline geçilmiştir. Yeni programda dil öğretiminin erken yaşlarda yapılması gerektiği vurgulanarak program içerisinde değişikliğe gidilmiş, yaşı düşük olan öğrencilerin de öğrenim ihtiyaçları göz önünde bulundurulmuştur (MEB, 2013). Yeni öğretim yılı olan 2013-2014 eğitim ve öğretim yılı itibarı ile de yeni İngilizce programı kademeli olarak hayata geçirilmiş ve İngilizce öğretimi ikinci sınıf kademesine indirilmiştir. Yeni öğretim programı 2013-2014 öğretim yılında ikinci ve beşinci sınıflar için, 2014-2015 yılında üç, dört, altı ve yedinci sınıflarda, 2015-2016 öğretim yılından itibaren de sekizinci sınıflarda uygulanmaya konulmuştur. Böylece iki, üç ve dördüncü sınıflarda iki ders saati İngilizce dersi, beş ve altıncı sınıflarda üç ders saati, yedi ve beşinci sınıf düzeyinde ise üç saat zorunlu, iki saat seçmeli ders saati olmak üzere İngilizce dersi haftalık ders programlarına konulmuştur (MEB, 2013).

2018 programını incelediğimizde diğer programlardan ayrı olarak değerler eğitimine önem verildiği görülmektedir. Programa göre öğrencilere aktarılması planlanan bazı değerler vardır ve bu değerler şöyledir: adalet, arkadaşlık, dürüstlük, öz denetim, sevgi, saygı, sabır, özgecilik, vatanseverlik ve sorumluluk. Bunlar ayrı birer öge olarak düşünülemeyeceği için dersin ünite ve konularına entegre edilmelidir. Ayrıca öğrenme sürecine dahil edilecek herhangi bir materyalin, karakterin, metinlerin ve görselin öğrencinin yaş, psikolojik ve sosyolojik düzeyine göre belirlenip kullanılması gerekmektedir. Ayrıca karakterlerin seçimi de eğitim sisteminde belirlenen etik değerlere ve kurallara uygun olmalıdır (MEB, 2018). 2018-2019 eğitim ve öğretim yılından itibaren bütün sınıf düzeylerinde programa göre hazırlanacak taslak ders kitaplarının Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığınca ilk başvurularının 15-28 Şubat 2018 tarihleri arasında yapılması, kabul ve duyurusuna ait takvimin ise daha sonra kurul tarafından belirlenmesi kararına varılmıştır. (MEB Tebliğler Dergisi, 2018). Böylece iki, üç, ve dördüncü sınıflarda

iki ders saati İngilizce dersi, beş ve altıncı Sınıflarda üç ders saati, yedi ve sekizinci sınıflarda ise dört ders saati İngilizce dersi haftalık ders çizelgelerine konulmuştur.

1.5.3. Örtük Program

Örtük programın tanımını incelendiğinde eğitim bilimleri literatüründe yer alan çoğu kavrama göre yeni bir kavram olduğu görülür. Kavramın ilk olarak ne zaman ortaya çıktığı ile ilgili farklı görüşler yer almaktadır. Eisner (1994) bu kavramın ilk defa 1932 yılında Waller'ın "The Sociology of Teaching" adlı eserinde kullandığını belirtmiştir. Hlebowitsh (1994) de bu kavramı "yardımcı (collateral) öğrenme" adıyla Dewey'in ilk defa kullandığını öne sürmüştür. Dewey okulların öğrenci davranışı üzerinde örtük etkileri olduğunu ve bu etkilerin olumlu veya olumsuz olabileceğini açıklamıştır. Bu konuda eserleri olan yazarlar genellikle örtük program kavramının 1968 yılında Jackson tarafından yazılan "Life in Classrooms" adlı eserde yer aldığını belirtmektedirler (Gordon, 1982; Hemmings, 2000; Lynch, 1989; Portelli, 1993). Jackson eserinde sınıf ortamında yaşanan şeyleri ayrıntılı olarak gözlemlemiş ve öğrencileri birer yetişkin olarak toplum yaşamına hazırlamak üzere sınıf içindeki yaşamı toplumdaki yaşama göre düzenleyen bir örtük programın varlığından bahsetmiştir (Jackson, 1968).

Genel olarak açıklamak gerekirse resmi olmayan öğrenme ve öğretme etkinliklerinin oluşturduğu program çeşidi olan örtük program farklı yazarlar tarafından farklı yorumlanmıştır. Bu tanımları Portelli (1993) dört grup altında toplamıştır.

- 1) Resmi olmayan, açıkça belirtilmeyen, fakat öğrencinin ulaşmasının beklendiği mesajlar.
- 2) Beklenmeyen öğrenme çıktıları.
- 3) Eğitim sistemi yapısı gereği ortaya çıkan açık olmayan mesajlar.
- 4) Öğrenciler tarafından yapılan faaliyetler.

1.5.3.1. Örtük programın kapsamı

Yukarıda belirtilen hususlar incelendiğinde örtük programın neleri kapsadığı büyük ölçüde anlaşılmaktadır. Tanımlamalara bakıldığında örtük program, resmi programda belirtilenlerin dışında öğrencilerin kazandıkları bilgi, tutum, beceri, görüş ve değerlerdir.

Konu bütünüyle değerlendirildiğinde öğrencilerin resmi olan program dışında üç kaynaktan öğrenebildikleri ve bu üç kaynağın örtük programı oluşturduğu görülmektedir (Mc Cutcheon, 1997; Demirel, 1999; Tezcan, 2003). Bu üç kaynağa bakacak olursak:

- 1) Okuldaki idari ve örgütsel araç düzenlemesi.
- 2) Okul ve çevre arasındaki etkileşimler.
- 3) Sınıf atmosferi

Yukarıda belirtilen maddeler detaylı bir biçimde analiz edildiğinde:

1) Okuldaki idari ve örgütsel araç düzenlemesi:

Okul içerisinde bulunan idari ve örgütsel yapı ve düzenlemelerin yer aldığı kaynaktır. Bu düzenlemeler içerisinde okul kuralları, okul binasına ait mimari özellikler, dekore edilme biçimi, dersler ve ders süreleri ve sınıf oluşturma ölçütleri vb. yer almaktadır (Yüksel, 2002).

Okul Kuralları: Okulun düzenli bir biçimde işlemesi için ortaya konulan programlar örtük programın önemli bir kısmını oluşturmaktadır. Bu kurallar devlete ait bir ideolojiden veya sadece okula ait bir ideolojiden de kaynaklanabilir. Örnek vermek gerekirse, ilköğretim kademelerinde öğretmen derse girdiğinde öğrenciler ayağa kalkmakta iken yükseköğretim kurumlarında bu kuralara rastlanılmaz. Terimi ilk kez ortaya atan Philip Jackson'a (1968) göre okullarda örtük program ile anlatılmak istenen şey sessiz bir şekilde beklemeyi öğrenmek, verilen işi tamamlama, dakik ve düzenli olma, birlikte çalışma v.b gibi örtük program kapsamında öğrenilen prensipleri kazanmaktır.

Her okulda birçok kural vardır ve bu kurallardan bazıları oldukça önemlidir. Bazı kuralların uygulanmasında taviz verilmezken bazı kurallara uyulup uyulmaması çok önemli değildir. Öğrenciler ise bu kuralları genellikle iki yol ile öğrenirler. Birinci yol, önemli kuralların idareci ve öğretmenler tarafından sürekli hatırlatılması ve öğretilmesi yoludur. İkinci yol ise öğrencilerin çevresini gözlemleyerek öğrendikleri yoldur (Gordon, 1983). Okul toplum kurallarını öğreten bir yerdir ve üyelerin toplum içinde homojenleşmesini sağlar. Toplumdaki bireylerin homojen olması o toplumun ayakta durabilmesi için önemlidir. Dolayısı ile eğitimin birincil amacı öğrencilerin örtük program ile homojenleştirilmeleri ve topluma uygun hale getirilmeleridir (Akbulut, 2011).

Okul Binasının Mimari Yapısı ve Dekorasyonu: Örtük programı etkileyen başka bir faktör de okul binasının mimari özelliğidir. Bu mimari özellikler içinde sınıflar, yönetici odaları, öğretmen odaları, laboratuvarlar, atölyeler, spor salonları gibi yerler ve bu yerlere ait tasarımlar okula ait örtük programı yansıtmaktadır (Meighan, 1994). Örnek vermek gerekirse, sınıflardaki koşulların yetersiz fakat yönetici ve öğretmen odalarının daha iyi koşullarda olduğu okullarda otoriter bir yönetim olduğundan bahsedilebilir. Okulda kütüphane veya dil sınıflarının yetersiz olması o okulda araştırma, geliştirme veya dil öğretimine ne kadar az önem verildiğini göstermektedir. Duvarlarında yabancı dil ile ilgili broşür, poster, kelime kartı ve resim gibi araçlar bulunan okulların da yabancı dil eğitimi oldukça önem verdiğini anlayabiliriz. Sınıflara ait mimari özelliklerin de örtük programa etkisinin olduğu yapılan çalışmalarda belirtilmektedir. Bu alanlarda eğitim ve öğretim faaliyetlerinin büyük bir bölümü geçmektedir ve sınıf içerisinde öğretilecek olan derse ait araç ve gereç, mobilya, poster, resim vb. gereçlerle donatılması da o dersin öğretimine karşı verilen önemi göstermektedir. Yapılan çalışmalar iyi bir sınıf düzeninin öğrenciyi güdüleyerek başarıyı arttırdığı ve öğrenilenlerin hatırlanmasını sağladığı, öğrencilerin birlikte çalışmalarını tetiklediği ve arkadaş ilişkilerinin gelişimine katkıda bulunduğu ortaya konulmuştur (Aktaran Başar, 1998).

Sınıfların Oluşturulması: Okulda sınıfların oluşturulması da o okuldaki örtük programı yansıtmaktadır. Dolayısı ile okula kayıt yapılırken öğrencilerin sınıflara ayrılması idarenin takındığı bir tutumdur ve uygulamalar açısından oldukça önemlidir. Resmi kurallara dayanarak hareket edildiğinde öğrenciler hiçbir ölçüte dayandırılmadan şans yoluyla sınıflara bölünmelidir. Fakat bazı okullar bu durumun tersini uygulayarak üst sosyo-ekonomik düzeyden gelen öğrencileri bir araya getirir ve daha deneyimli öğretmenleri de bu sınıflara verir (Yüksel, 2002).

Zaman: Okullarda zaman ders içi, ders dışı faaliyetleri gerçekleştirebilmek için belli bir zamana ihtiyaç vardır ve okullarda bu zaman yönetimi genellikle sorun olmaktadır. Ders içi ve ders dışı faaliyetlere ayrılan zaman da okulun örtük programını yansıtmaktadır. Okullara ait zaman çizelgesine bakıldığında belirli derslere (Matematik, Türkçe ve Fen bilimleri) diğerlerinden daha fazla zaman ayrıldığı görülmektedir. Türk Milli Eğitiminin yazılı olan genel amaçları incelendiğinde okuldaki öğrencilerin bedensel olarak sağlıklı ve dengeli olarak yetiştirilmesi yer almaktadır. Fakat bu ders haftada iki saat ile sınırlandırılmıştır. Aynı durum yabancı dil dersleri için de geçerlidir. Bireylerin lise

düzeylerine ulaştıklarında en az B1 seviyesinde yabancı dili kullanabilmeleri beklenmekte iken İngilizce ders saatlerinin az olması ve uygulamada yetersiz oluşu karşımıza örtük program olarak çıkmaktadır (Yüksel, 2002).

Ders Dışı Faaliyetler: Ders dışında gerçekleştirilen öğretim ve eğitim durumları da örtük program olarak değerlendirilmektedir. Okul içinde yapılan kulüp, dernek gibi faaliyetler ile kültürel ve spor faaliyetleri, törenler ders dışı faaliyet kapsamındadır. Milli Eğitim Bakanlığı'nca zorunlu tutulan yazılı programda aktiviteler kısmen yapılmakta ve amaçlara uygun çalışmaların yapılmadığı gözlemlenebilmektedir (Gündüz-Erbay, 1997; Kiraz, 2002; Özenci, 1997). Sonuç olarak okulların genellikle ders içi faaliyetlere daha fazla önem verdiği, ders dışı faaliyetlere çok fazla önem vermediği görülmektedir.

2) Okul ve çevre arasındaki etkileşimler:

Eğitim veren kurumlar toplumdan soyutlanmış değil aksine çevresiyle sürekli iletişim ve etkileşim halinde olan kurumlardır. Toplumun varlığını sürdürebilmesi için toplumun isteklerini ve beklentilerini yerine getirmek üzere tasarlanmış kurumlardır.

Toplumsal Norm ve Değerler: Okulda öğrenim gören öğrencilerin topluma uyum sağlaması ve toplumun norm değerlerinin öğrencilere verilmesi okulların ana amaçlarından biri olmuştur. Milli Eğitim Bakanlığı değerler ile ilgili “sosyal bir toplum kendi varlığını, birliğini ve işleyişini ve sürekliliğini sağlamak ve devam ettirmek için üyelerinin çoğunluğunun doğru kabul ettiği, gerekli gördüğü ortak amaç, düşünce, ahlaki ilke ve inançlardır” tanımını sunmuştur (MEB, 2009). Bu toplumsal kurallar ve değerler de ders içerisinde verilmektense örtük program içerisine dahil edilerek öğrencilere iletilmektedir. Toplum tarafından gerekli görülen, değer ve normların öğrencilere örtük program ile öğretilbildiğini savunulmaktadır (Dreeben 1968; aktaran Yüksel, 2004). Öğrencilerin ailelerinde öğrenemedikleri toplumsal kuralları okullardaki örtük programlarla öğrenebileceklerini belirtmiştir. Okulun öğrettiği normlar, kişileri devletin düzenine bağlı kılar. Demokratik ülkelerde, okullar demokratik bireyler yetiştirir. Peki, düzende var olan aksaklıklar nasıl çözülebilir? Aksaklıkları öğrenen öğrenciler eğer bu aksaklıkları içselleştirirlerse, yeni çözümlere nasıl ulaşılabilir? Aksaklıklara maruz kalan öğrencilerin iki seçeneği vardır. Ya kabul edip benimserler ya da reddedip, varolan düzeni değiştirmeye çalışırlar (Türedi, 2008).

İdeoloji: İdeoloji de eğitim ile yakından ilgili bir olgudur. Bir ülkede egemen olan ideoloji bu fikirlerin devamı ve yayılması için okul ortamından yararlanmaktadır. İdeolojiye ait bazı kısımlar eğitim programlarında belirtilse de bunun yayılması ve etkin olması için örtük programdan yararlanılmaktadır. Mevcut ideolojide belli bir kesimi rahatsız eden belli fikirler olsa da bu örtük program sayesinde öğrencilere üstü kapalı olarak verimekte ve ileride öğrencilerin bu olguları normal karşılamaları amaçlanmaktadır (Yüksel, 2002).

Ders Kitapları: Bir araç olarak ders kitabı, örtük programda yer alan ve alabilecek unsurları öğrencilere aktarmaktadır. Ders kitapları egemen ideolojiyi öğrencilere karşı meşrulaştırıcı ve toplumsal ilişkileri düzenleyici bir yapıya sahiptir (İnal, 1996). Mevcut ideolojiyi ve toplum düzenini devam ettirmek için güzel bir araçtır. Resmi program içerisinde açık olarak verilemeyen görüş ve düşünceler ders kitaplarında üstü kapalı olarak verilebilmektedir (Vallance, 1993).

3) Sınıf atmosferi:

Sınıf atmosferi sınıf içinde dahil olan faaliyetleri kapsamaktadır. Bu faaliyetler arasında öğretmen davranışları, önyargıları, öğrenci özellikleri, sınav ve öğrenci başarısı gibi unsurlar yer almaktadır.

Öğretmenlerin Görüş ve Beklentileri: Öğretme ve öğrenme sürecinde öğretmenler görüş ve beklentilerini öğrencilere hem açık hem de örtük bir şekilde iletebilirler. Üniversite düzeyinin ele alındığı bir çalışmada öğretim üyeleri öğrencilerden yaratıcılık ve orijinallik gibi beklentilerinin olduğunu söylemektedir. Fakat ders yılı bittiğinde öğrencilerden tüm bilgileri ezberlemeleri ve bunu sınavlarda göstermeleri istendiği ortaya çıkmaktadır (Snyder, 1971).

Öğretmenler ders işlerken kendi görüşlerini de örtük program dahilinde yansıtır. Hatta ders kitabında ve eğitim programında kendi düşünceleri ile çelişen bir durum meydana geldiğinde kendi görüşlerini örtük bir şekilde aktarırlar. Örtük program da öğrenciler üzerinde yazılı olan programdan daha fazla etki bırakmaktadır.

Öğretmen Önyargıları: Öğretmenlere ait çeşitli ön yargılar örtük program kapsamına alınabilecek unsurlardır. Öğretmen henüz sınıfa girmeden bir takım basmakalıp düşünceleri sınıfa getirir. Yapılan bir çalışmada öğrencilerin ırkları, cinsiyetleri, ve isimlerinin bile öğretmenlerin ön yargıda bulunduğu durumlar arasında sayılmıştır

(Meighan, 1994). Öğretmenlerde bulunan bu ön yargılar öğrencilerin başarısını etkilemektedir. Dolayısı ile sınıf içerisinde bu ön yargılar öğretmenin tutumunu değiştirmekte ve sınıf içerisindeki yaptığı faaliyet etkilemektedir.

Sınıf Kuralları: Örtük programa konu olan başka bir unsur da kurallardır ve bunlar öğrencilere açıkça duyurulmamaktadır. Sınıf içerisindeki kurallara uyan öğrenciler başarılı olarak sınıflandırılmakta, kurallara uymayan öğrenciler ise başarısız ve kötü öğrenci olarak görülmektedir. Öğretmen öğrencilerin bilgi, beceri düzeylerini dikkate almadan yalnızca kurumsal düzenleme ve kurallara dayanarak onlara karşı öfkelenmektedir (Ballantine, 1985).

Öğretmen Davranışları: Öğretmenin sınıf içerisindeki davranışları da örtük programın kapsamında değerlendirilen bir husustur. Öğretmenlerin bu davranışları kişilik özelliklerinden, fikirlerinden ve çevrenin özelliklerinden dolayı ortaya çıkmıştır. Başarılı bir eğitim ortamı oluşturma sürecinde öğretmenlerden öğrencilerin öğrenme süreçlerini en etkili biçimde düzenleyebilmeleri beklenmektedir (Maden ve diğerleri, 2011). Bu düzenleme ile belirtilen öğretmen veya öğrenci merkezli bir eğitim tercihinin seçilmesidir (Gür ve Seyhan, 2006). Öğretmenler tarafından sınıf içerisinde tercih edilen öğretmen veya öğrenci merkezli yaklaşım öğrencilerin öğrenme motivasyonlarına da doğrudan etki ettiği de düşünülmektedir (Dündar, 2008).

Öğretmenlerin görevi resmi programda yer alan konuları öğrencilere kazandırmaktır. Dolayısı ile öğretmenler resmi programdaki konuları öğrencilere anlatmaktadırlar. Öğretmenlerin konuyu anlatma tarzı öğretmenin konuya ilişkin tutumuna göre değişebilmektedir. Öğretmen ve öğrenci iletişimi de örtük program kapsamında ele alınmaktadır. Öğretmenlerin öğrencilerle kurduğu iletişim şekli ve kalitesi de sınıftaki davranışları etkilemektedir. Dolayısı ile bu iletişime konu olan davranışlar resmi program ve örtük programın birbirine paralel olmasını etkileyebilir (Yüksel, 2004).

Öğrenci Özellikleri: Öğrencinin özellikleri (sınıf, ırk, cinsiyet vb.) özellikleri ve öğrencilerin düşünceleri de örtük program dahilindedir. Öğrencilerin özellikle sosyo-ekonomik durumları nedeniyle sınıf ortamına taşıdıkları yetersizlikler resmi programda istenen çıktıları karşılamakta yetersiz olabilmektedir. Dolayısı ile üst sosyo-ekonomik bir arka plandan gelen öğrencilerin dersine giren öğretmen ile alt sosyo-ekonomik düzeydeki bir arka plana sahip öğrencilerin bulunduğu sınıfta öğretim yapan bir öğretmenin davranış

ve aktiviteleri de aynı olamamaktadır. Öğretmen bazen resmi programda yer alan bazı etkinlikleri öğrenci özellikleri nedeniyle yapamayabilmektedir. Dolayısı ile örtük program bahsedildiği gibi öğrenci özelliklerine bağlı olarak eğitim ve öğretim süreçlerini etkileyebilmektedir (Yüksel, 2004).

Sınav ve Öğrenci Başarısı: Ölçme ve değerlendirme her ne kadar resmi program dahilinde olsa da bazı durumlar örtük program içerisinde değerlendirilebilmektedir. Her ne kadar resmi programda öğrencilerin eleştirel düşünmesi, araştırma yapması, yaratıcı olması, ahlaki değerlere sahip olması beklense de bu nitelikleri yerine getirmesine rağmen öğrenciler tam anlamıyla başarılı olamadıklarını görürler. Çünkü öğretmenler için asıl başarı dersteki konuların ezberlenmesi, öğrenilmesi ve bunların sınavlar yazılmasıdır. Bunların sonunda not ve puan alan öğrenciler başarılı sayılmakta ve resmi programda belirtilen diğer taleplerin karşılığı bulunmamaktadır (Yüksel, 2004).

2. BÖLÜM

2. YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın deseni, çalışma alanı, çalışma grupları hakkında bilgiler ile çalışma esnasında izlenen süreçler, verilerin toplanması ve analizi ile araştırmanın güvenilirliği ve geçerliği başlıklarına yer verilmiştir.

2.1. Araştırmanın Deseni

Bu araştırmanın genel amacına bağlı olarak nitel araştırma yaklaşımına başvurulması benimsenmiştir. Nitel araştırma, gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi nitel verileri elde etme yöntemlerinin kullanıldığı, algı ve olayların kendi ortamında gerçekçi ve bir bütün olarak ortaya konmasına ilişkin bir sürecin takip edildiği araştırma olarak tanımlanmıştır (Yıldırım ve Şimşek, 2016). Bu tür araştırmalarda araştırmayı yapan kişi diğer kişiler tarafından geliştirilmiş olan anket, ölçek, envanter gibi ölçme araçlarını hazır olarak kullanmak yerine araştırmacının kendisinin geliştirdiği ölçme aracıyla ve yollarıyla verileri toplar.

Nitel araştırmalarda bulunması gereken beş özelliğe bakıldığında bunların; gerçek yaşam koşullarında bulunan insan yaşamının anlamını incelemek; yapılan araştırmalarda insanların görüş ve perspektiflerini ortaya koymak; insanların deneyimlediği bağlamsal koşulları içermek; insanların sosyal davranışlarını açıklama hususunda yardımcı olan kavramlara katkıda bulunmak ve tek bir kaynak yerine birden çok kaynak kullanmaya çalışmak olarak belirtilmiştir (Yin, 2011).

Araştırmaların yürütülme sürecinde nitel çalışmalara yer verilmesi olguların derinlemesine inilerek veri toplanması açısından önemlidir. Bu yönüyle nitel çalışma en çok tercih edilen araştırma yöntemleri arasında yer almaktadır. Bu araştırma sürecinde İngilizce konuşma ve konuşamamaya ilişkin öğretim programları bağlamında öğrenci, öğretmen ve velilerin konuya bakış açılarının kapsamlı, derinlemesine ve çok yönlü olarak ele alınması gerekliliğinden dolayı nitel yöntemlerden durum çalışması tercih edilmiştir. Durumlar çeşitli biçimlerde ortaya çıkabilmekte ve bir birey, bir kurum ya da bir ortam durum çalışmaları için örneklem oluşturabilmektedir. Nitel durum çalışmasının en öne çıkan özelliği bir ya da birden fazla durumun derinliğine araştırılabilmesidir. Bir durumla alakalı etkenler bütüncül bir yaklaşımla ele alınarak araştırma kapsamına alınır. Sonrasında ilgili durumu nasıl bir

etki altına aldığına ya da mevcut durumdan nasıl etkilendikleri üzerinde durulur (Yıldırım ve Şimşek, 2018).

Nitel araştırma yönteminde araştırma sürecinde yer alan en önemli adım, araştırmanın hangi tür sorulara cevap aradığı ve alınan cevapların niteliklerinin ortaya konmasıdır. Araştırmayı yapan kişi dünya gündemindeki sorunlara odaklanırken kim, ne, nerede, nasıl ve niçin tarzı sorulara yanıt ararlar. Soru tipleri araştırmanın nasıl yapılacağını belirler (Kümbetoğlu, 2015). Bu çalışma kapsamında bir devlet okulu ve bir özel okul olmak üzere iki farklı öğrenci grubunun olduğu okullar seçilerek aynı benzer sorunlara odaklanılmış ve aynı sorunlara yönelik paralel veriler elde edilmeye çalışılmıştır. Ortaya çıkan veriler sonucunda karşılaştırmalar yapılmış ve ortak temalar elde edilmiştir.

Uygulamada olan 5. sınıf 2020-2021 eğitim öğretim yılına ait İngilizce öğretim programının kazanımlarına yönelik araştırma soruları belirlenerek bu programın uygulanması sürecinde ilk elden etkilenen ve programın uygulayıcıları olan öğretmenlerin, programdan doğrudan etkilenen öğrencilerin ve onları okul dışında gözlemleyebilen velilerin İngilizce konuşmaya etki eden yazılı ve yazılı olmayan (örtük) etmenleri ortaya çıkarabilecek görüşlerin, deneyimleri üzerinde durulmuştur.

2.2. Çalışma Grupları

Nitel araştırmalar yapılırken, nicel, araştırmalarda benimsenen örneklem büyüklüğüne karar verme yollarına başvurulmaz. Araştırma sürecinde önemli olan araştırmanın amacına en uygun olan duruma ait hangi bulguya elde bulunan hangi kaynaklarla ulaşılabileceği (Büyüköztürk vd. 2010). Bundan dolayı bu araştırmada maksimum çeşitliliğe ulaşmak için hem bir devlet okulu, hem de bir özel okul seçilmiştir. Maksimum çeşitlilik gösteren çalışma gruplarının seçilmesinin iki yararı vardır. Bunlardan ilki örnekleme dahil edilen grubun kendine özel durumlarının ayrıntılı olarak ortaya çıkarılmasıdır. İkinci yararı ise farklılık gösteren durumlar arasında tespit edilebilecek ortak temalar ve bunların değerinin ortaya çıkarılmasıdır (Patton, 1987). Bunun yanında, maksimum çeşitlilik içeren bir örneklem oluşturmadaki amaç çeşitlilik gösteren durumlar ve olgular arasında ortak bir paydanın olup olmadığını tespit ederek mevcut çeşitliliğe göre probleme ait farklı boyutları ortaya koymaktır.

Araştırmanın çalışma grubuna 2020-2021 eğitim ve öğretim yılında Muğla ili Milas ilçesinde bulunan bir devlet okulu ve bir özel okula ait öğretmen, öğrenci ve veliler dahil

edilmiştir. Her iki okuldan da eşit sayıda olmak koşulu ile, gönüllülük esasına dayalı olarak seçilen dörder öğretmen, sekizer beşinci sınıf öğrencisi, dörder adet veli olmak üzere 32 katılımcı araştırmaya katılmıştır ve araştırmanın katılımcı gruplarını oluşturmaktadır.

Araştırmanın çalışma grubunu oluşturacak bireylerin bulunduğu devlet ve özel okullar seçilirken veli ve öğrencilerin sosyo-ekonomik durumları da dikkate alınmıştır. Devlet okulu için Milas'ta her kesimden öğrencinin katılabileceği ve bölgedeki en eski okullardan birisi seçilmiştir. Özel okul seçiminde ise yine her sosyo-ekonomik düzeyden bireylerin bulunduğu kurumsal olan bir özel okul seçime dahil edilip ilgili bireylerden veriler toplanmıştır.

Etik kurallara uyulması açısından görüşme sonuçlarında kullanılmak üzere okulların, öğrencilerin, öğretmenlerin ve velilerin gerçek isimleri yerine rastgele isimler verilmiştir. Bunun yerine devlet okulunda görev yapan öğretmenlerin adlarına ek olarak 'DÖ' özel okulda görev yapan öğretmenlerin adlarına ek olarak 'KÖ' kullanılmıştır. Devlet okulunda okuyan öğrenciler için 'DT', özel okulda okuyan öğrenciler için 'KT' kullanılmıştır. Devlet okulunda okuyan öğrenci velileri için 'VD', özel okulda okuyan öğrencilerin velileri için 'VK' ön eki kullanılmıştır.

2.2.1. Öğretmenler

Öğretmenlerle ilgili yapılan görüşmeler sonucunda yaklaşık 100 dakikalık ham ses kaydı verisi elde edilmiştir. Görüşme kayıtları bilgisayar ortamına aktarılmış ve 23 sayfadan oluşan ham görüşme verisi elde edilmiştir. Öğretmenlere rastgele isimler verilerek gizlilik ilkesi korunmuştur. Devlet okulunda görev yapan öğretmenlerin ismine 'DÖ', özel okulda görev yapmakta olan öğretmenlerin ismine 'KÖ' eki eklenmiştir. Öğretmenlere ait detaylı bilgiler aşağıdaki Tablo 2.1'de verilmektedir.

Tablo 2.1. Öğretmenlere Ait Kişisel Bilgiler

Katılımcı Öğretmen	Cinsiyet	Hizmet yılı	Eğitim Düzeyi	Yaş
DÖ1 (Neriman)	Kadın	18	Lisans	40
DÖ2 (Nusret)	Erkek	17	Lisans	38
DÖ3 (Semih)	Erkek	13	Lisans	35
DÖ4 (Hazel)	Kadın	16	Lisans	38
KÖ1 (Şenay)	Kadın	9	Lisans	31
KÖ2 (Oya)	Kadın	13	Lisans	36
KÖ3 (Türkan)	Kadın	10	Lisans	33
KÖ4 (İpek)	Kadın	6	Lisans	34

Görüşme yapılan öğretmen grubunda dört devlet okulundan ve dört özel okuldan, altı kadın iki erkek ve tümü lisans derecesine sahip olmak üzere toplam sekiz öğretmen bulunmaktadır. Öğretmenlerin yaş aralığı 31-40'tır. Devlet okulunda görev yapmakta olan öğretmenlerin hizmet yılı 13-18 aralığında, özel okulda görev yapmakta olan öğretmenlerin hizmet yılı 6-13 arasında değişkenlik göstermektedir.

2.2.2. Öğrenciler

Öğrenci çalışma grubu ile ilgili yapılan ses kayıtlarında 98 dakikalık ham ses kaydı elde edilmiştir. Görüşme kayıtları bilgisayar ortamına yazılı metin olarak aktarılarak 34 sayfalık ham veri elde edilmiştir. Öğrencilere gizlilik ilkesinden dolayı rastgele isimler verilmiştir. Devlette okuyan öğrencilerin ismine 'DT', özel okulda okuyan öğrencilerin isimlerine 'KT' eki eklenmiştir. Öğrenciler ait detaylı bilgiler Tablo 2.2'de gösterilmiştir.

Tablo 2.2. Öğrencilere Ait Kişisel Bilgiler

Katılımcı Öğrenci	Cinsiyet	Sınıf Düzeyi	Yaş
DT1 (İlker)	Erkek	5. sınıf	11
DT2 (Buse)	Kız	5. sınıf	11
DT3 (Tuğçe)	Kız	5. sınıf	11
DT4 (Oya)	Kız	5. sınıf	11
DT5 (Doğukan)	Erkek	5. sınıf	11
DT6 (İsmail)	Erkek	5. sınıf	11
DT7 (Bilge)	Kız	5. sınıf	11
DT8 (Gamze)	Kız	5. sınıf	11
KT1 (Levent)	Erkek	5. sınıf	11
KT2 (Jale)	Kız	5. sınıf	11
KT3 (Zafer)	Erkek	5. sınıf	11
KT4 (Zülfikar)	Erkek	5. sınıf	11
KT5 (Umay)	Kız	5. sınıf	12
KT6 (Vedat)	Erkek	5. sınıf	10
KT7 (Gökhan)	Erkek	5. sınıf	11
KT8 (Ceyda)	Kız	5. sınıf	11

Görüşme yapılan öğrenci örnekleminde devlet okulunda öğrenim gören sekiz adet, özel okulda öğrenim gören sekiz adet öğrenci bulunmaktadır. Araştırmanın cinsiyet değişkenlerini incelediğimizde devlet okuluna giden öğrencilerden beşi kız, üçü erkek öğrencidir. Özel okula giden öğrencilerden beşi erkek, üçü kız öğrencidir. Öğrencilerin tamamı beşinci sınıfta öğrenim görmektedir. 16 öğrenciden 14'ü 11 yaşındadır, diğer iki öğrenci sırasıyla 10 ve 12 yaşındadır.

2.2.3. Veliler

Araştırmada veli katılımcılar ile yapılan görüşmeler neticesinde 51 dakikalık ham ses kaydı alınmıştır. Görüşme kayıtları bilgisayar ortamına yazılı veri olarak aktarıldığında 17 sayfalık ham görüşme verisine ulaşılmıştır. Araştırmaya katılan velilere rastgele isimler verilerek gizlilik ilkesine uyulmuştur. Devlet okulunda öğrenim gören öğrencilerin velilerinin isimlerine ‘VD’, özel okulda öğrenim gören öğrencilerin velilerine de ‘VK’ eki eklenmiştir. Velilere ait diğer ayrıntılar aşağıda Tablo 2.3’de verilmiştir.

Tablo 2.3. Velilere Ait Kişisel Bilgiler

Veli	Cinsiyet	Meslek	Eğitim Düzeyi
VD1 (Turan)	Erkek	Muhasebeci	Lisans
VD2 (Okşan)	Kadın	Bankacı	Lisans
VD3 (Şeyma)	Kadın	Öğretmen	Lisans
VD4 (Noyan)	Erkek	Memur	Lisans
VK1 (Nimet)	Kadın	Öğretmen	Lisans
VK2 (Perihan)	Kadın	Bankacı	Lisans
VK3 (Nisa)	Kadın	Hemşire	Lisans
VK4 (Olcay)	Kadın	Memur	Lisans

Görüşme yapılan velilerin sayısı dördü devlet okulunda öğrencisi bulunan veli, dördü de özel okulda öğrencisi bulunan veli olmak üzere toplamda sekizdir. Cinsiyet açısından incelediğimizde velilerin ikisi erkek, altısı kadındır. Araştırmaya katılan velilerin mesleklerine bakıldığında iki memur, iki öğretmen, iki bankacı, bir hemşire ve bir muhasebeci bulunmaktadır. Örnekleme oluşturan velilerin tümü lisans düzeyinde eğitime sahiptir.

2.2.4 Akademik Uzmanlar

Araştırma amacı dahilinde Yabancı Diller Bölümünde İngiliz Dili Eğitimi alanında uzman akademisyenlerle yapılan görüşmelerde 41 dakikalık ham ses kaydı verisi elde edilmiştir. Görüşmeden elde edilen ses kayıtları bilgisayar ortamına yazılı olarak aktarıldığında altı sayfalık görüşme notu yazılmıştır. Araştırmaya katılan uzman akademisyenlere rastgele isimler verilerek gizlilik ilkesine uyulmuştur. Uzmanlara verilen rastgele isimlerin başına ‘AU’ ön eki getirilmiştir. Akademisyenlere ait diğer bilgiler Tablo 2.4’te verilmiştir.

Tablo 2.4. Akademisyenlere İlişkin Bilgiler

Akademisyen	Cinsiyet	Yaş	Hizmet Yılı
AU1 (Bahadır)	Erkek	34	13
AU2 (Taner)	Erkek	55	34

2.3. Araştırmada İzlenen Yollar

İngilizce konuşmaya etki eden eğitim programından ve özellikle örtük programdan kaynaklanan olumlu ve olumsuz etmenlerin tespiti için görüşme soruları hazırlanırken ilgili literatürdeki çalışmalar incelenmiş ve sorular varolan durumu derinlemesine ortaya çıkarabilecek şekilde oluşturulmuştur. Eğitsel alanda çalışmalar yapan uzmanlar için ulaşılabilecek bilgi kaynakları oldukça fazladır ve öğretmenlerin ve öğrencilerin sınıf ve sınıf dışı yaşamlarının incelenmesi önemlidir. Ayrıca katılımcı bireylerin çalışmaları ve deneyimleri hakkında onların fikirlerini sormak, onlarla görüşme yapmak gözlem ve inceleme kadar faydalı sonuçlar elde edilmesini sağlayacaktır. Araştırmayı yapan kişi özellikle öğretmenlerle görüşmeler yaparak oldukça zengin bir veri elde etmiş olur. Görüşme sayesinde kişilerin çalışma yaptıkları ortamla ilgili algıları ortaya dökülür. Elde edilen bu bulgular arasında öğrenci çalışmaları, eğitim materyalleri, sınıf ortamı, sınıf dışında gerçekleşen durumlar, öğrencilerin evlerinde yaptıkları çalışmalar ve sokakta yürürken maruz kaldıkları durumlar gibi veriler ortaya çıkmaktadır (Eisner, 1998).

Öğretmen, öğrenci ve velilerden elde edilen veriler ortak paydalarda değerlendirilmiş ve bulgular yorumlanırken bu paralellikten yararlanılmıştır.

2.4. Verilerin Toplanması

Çeşitleme, farklı veri kaynakları ve çok çeşitli veri toplama araçlarının araştırmaya dahil edilmesi, araştırmaya yönelik sonuçların inandırıcılığını artırma amacıyla yapılmaktadır. Bu yöntemle tek bir yöntemin ulaşamadığı anlamlı bilgiye ulaşmayı hedeflemektedir. Görüşmelerin birden fazla kaynaktan yapıp birbirini teyit etmede kullanılması da bu yöntemin tamamlayıcı yanını yansıtmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2016).

Verileri elde etme sürecinde tek bir kaynağa bağlı kalmak ve tek bir ölçme aracı kullanmak araştırmanın geçerliğini ve güvenilirliğini azaltabilir. Çeşitleme (traianquation) yöntemi kullanılan bu çalışmada nitel çalışmalara dahil edilen ve en yaygın yöntemlerden olan görüşme ve doküman incelemesi birlikte kullanılarak değerlendirmeye alınmıştır. Araştırmanın yürütülmesi sırasında gözlem yönteminin de bu yöntemler arasına dahil edilmesi planlanmıştır; fakat pandemi sürecindeki kısıtlamalar nedeniyle araştırmanın yürütüldüğü okulların idari bölümlerinden gerekli izinler alınamadığı için görüşmeye yer verilememiştir. Çalışma esnasında İngilizce öğretim programı incelenmiş ve eski ve yenilenen program arasındaki farklılıklar ortaya konularak görüşmelerden elde edilen

verilerin desteklenmesi amaçlanmıştır. Bu nedenle uygulanabilirliği kolay olduğundan ve bulguları destekleyerek geçerlik ve güvenilirliği arttırması nedeniyle bu çalışmada doküman incelemesine de yer verilmiştir. Nitel çalışmalarda ihtiyaç duyulan bilgiye gözlem ve görüşme yapmadan, zaman ve paradan tasarruf etmek için döküman incelemesi önerilen etkili bir veri kaynağıdır. Diğer bir yandan verinin çeşitlendirilmesi amacına da uygun olduğundan yapılan araştırmanın geçerliğini arttırmaktadır (Sadık, 2006).

Görüşme tekniği, araştırmaya katılan bireylerin deneyimlerine, görüşlerine, tutumlarına, duygularına, şikayetlerine ve inançları belirlemede oldukça etkili olmasından dolayı nitel çalışmalarda çok fazla tercih edilen bir yöntemdir (Sadık, 2006). Görüşme tekniği bireylerin iç dünyasına göz atarak onların, bilgilerini, tavırlarını ve inançlarını belirleme yoluyla araştırmanın amaçlarına ilişkin temel durumları bir araya getirmek, araştırmaya dahil olan değişkenleri ve bunlar arasındaki ilişkiyi ortaya çıkarmak ve çeşitli veri toplama araçlarının kullanılmasıyla ulaşılan verileri karşılaştırmada kullanılabilir (Çepni, 2012).

Araştırmanın ana hatları belirlenmiş ve görüşme sürecinde sonda sorularla da desteklenerek yarı yapılandırılmış görüşme formu ile gerçekleştirilen bir görüşme yapılmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşme formlarında araştırmanın amacına uygun çerçevede bilgiler elde etmek üzere sorulara yer verilen görüşme formları kullanılarak elde edilen bulgular arasındaki benzerlik ve farklılıklar saptanarak karşılaştırılabilir (Metin, 2015).

Bu çalışmada katılımcı öğretmenler, öğrenciler, veliler ve uzmanların İngilizce konuşmayı etkileyen etmenlerle ilgili düşüncelerini ortaya çıkarmak için yarı yapılandırılmış paralel görüşme formları kullanılmıştır. Görüşme soruları hazırlanırken de bu noktalara vurgu yapılmış ve açık uçlu sorular hazırlanmıştır. Araştırma süresince öğretmenlere, öğrencilere, velilere ve uzmanlara yönelik toplamda dört adet görüşme formu hazırlanmıştır. Görüşme sorularının anlaşılabilirliğini ve süresini test etmek üzere tamamen gönüllülük esasına bağlı olarak iki öğretmen, bir veli, iki adet öğrenciyle pilot uygulama yapılmış ve herhangi bir problem yaşanmamıştır. Görüşmelerde tüm katılımcıların izni alınarak ses kaydı alınmıştır.

2.5. Geçerlik ve Güvenirlik

Nitel bir araştırmada geçerlik araştırılan olgunun, olduğu Őekliyle ve tarafsız bir Şekilde gözlemlenmesi anlamına gelir (Kirk ve Miller, 1986). Güvenirlik dendiğinde ise araştırma sonucunda elde edilen benzer sonuçların farklı araştırmacılar nezdinde de elde edilebilmesidir (Marvasti, 2004). İfadelerden anlaşıldığı üzere “geçerlik” terimi nitel araştırmalarda doğruluğu ifade etmekten, “güvenirlik” ise bulguların tekrarlanabilirliği ile ilgilidir. Yapılan bilimsel bir araştırmada geçerlik ve güvenirliğin sağlanmış olması bilimsel çalışmanın değerini artırmaktadır. Bilimsel bir araştırmada bilimsel değer artmasında yer verilen en önemli ölçütlerden birisi de sonuçların inandırıcı olmasıdır. Nitel çalışmalarda inanılabilirliği arttırmanın en güzel yolu da araştırmayı yürüten kişinin çalışmanın yapıldığı yerde uzun süre bulunması, ortamdaki olası tüm veri kaynaklarıyla uzun süre etkileşimde bulunması ve derinlemesine inceleme yapmasıdır (Başkale, 2006).

Araştırmacının düşündüğu sonuçlara araştırma sonucunda ulaşması ve sonuçların başka durumlara da uygulanabilmesi iç geçerlik ile ilgilidir. Dış geçerlik de araştırma sonuçlarının diğer gruplara uyabilme derecesini temsil etmektedir. Güvenirlik, benzer yöntemlere başvuran diğer araştırmacıların bahsi geçen araştırmanın sonuçlarına yakın sonuçlar elde edip etmediğiyle ilgilidir. İç güvenirlik araştırmanın yapısı ve elde ettiği verilere ait uyuma işaret etmektedir. Dış güvenirlik ise mevcut yöntemlerin kullanıldığı başka bir çalışmada sonuçların birbiriyle ne kadar karşılaştırılabileceği ile alakalıdır (Kumral, 2010). Bu araştırmada da geçerlik ve güvenirlik arttırma amaçlı birtakım çalışmalar yürütülmüştür.

Bu araştırmanın inandırıcılığını (iç geçerliğini) arttırmak amacıyla görüşme formu geliştirme aşamasında ilgili alanyazın taranmış ve konuyla alakalı kavramsal çerçeve oluşturulmuştur. Bu çerçeveye uygun olarak oluşturulan görüşme formlarıyla alakalı olarak “Eğitim Programları ve Öğretim” ana bilim dalından bir uzmanın görüşü alınmıştır. Görüşmeler gerçekteşirilmeden önce iki öğretmen, iki öğrenci ve bir veli ile pilot görüşmeler yapılarak soruların anlaşılabilirliği teyit edilmiştir. Ayrıca görüşmelerin amaçıyla ilgili gerekli bilgilendirmeler yapıldıktan sonra karşılıklı bir güven durumu hedeflenmiştir. Bunlara ek olarak araştırmaya ait amaçların detaylı olarak belirtildiği öğretmen, öğrenci, veli ve uzmanlardan katılımcı rıza formları alınmıştır. Bu sayede görüşmeler sonucunda katılımcıların gerçekte görüşlerine ulaşılmaya çalışılmıştır.

Araştırmanın dış geçerliğinin arttırılmasına yönelik ise yöntem bölümünde araştırmanın türü, deseni, çalışma grubu, veri toplama araçları ve süreci gibi detaylı bilgilere yer verilmiştir. Araştırmanın iç geçerliğini (tutarlılığını) arttırmak adına bulgular bölümünde birden fazla kaynaktan veri elde edilmeye çalışılmış, doküman incelemesi de birden fazla kaynaktan toplanan görüşme verilerine eklenerek karşılaştırma yapılmıştır. Bunlar ek olarak öğretmen, öğrenci, veli ve uzmanlardan elde edilen görüşme verileri incelenirken nitel alanda araştırma yapmış olan iki öğretmenden görüş ve fikir alınmış, verilerin gerçek durumları ortaya çıkarıp çıkarmadığı tartışılarak ortak paydada buluşulmuştur.

Dış güvenilirliği arttırmak için tez süresince izlenen yollar ayrıntılarıyla açıklanmıştır. Elde edilen ham veriler başkalarının inceleyebileceği şekilde hem elektronik ortamda hem de basılı olarak araştırmayı yürüten tarafından saklanmaktadır.

2.6. Verilerin Analizi

Elde edilen nitel verilerin incelendiği bu araştırmada verileri tanımlamak için içerik analizi yapılmıştır. İçerik analizindeki en önemli amaç elde edilen verileri açıklayabilecek kavram ve ilişkilere ulaşmaktır. Bu amaçla toplanan verilerin ilk adımda kavramsallaştırılması, sonrasında da ortaya çıkan kavramlara göre mantık çerçevesinde düzenlenmesi ve buna göre verileri açıklayabilecek temalara ulaşılması temel hedefdir (Yıldırım ve Şimşek, 2018).

Öğrencilerle, öğretmenlerle ve velilerle yapılan görüşmeler sonucunda elde edilen ses kayıtları bilgisayar ortamına aktarılarak yazıya dökülmüştür. Nitel verilerin analizinde içerik analizinden yararlanılmıştır. İçerik analizi yapılacak veriler kodlanmış, sonrasında kategorilere ulaşılmıştır. Sonra kategorilerden yola çıkılarak temalara ulaşılmıştır. Öğretmenlerin programın genel işleyişine, hedeflere, kazanımlara, içeriğe, okul içi ve okul dışı yapılan etkinliklere, öğretmenlerin kendi deneyimlerine ilişkin görüşleri sonrasında kategorilerden temalar oluşturulmuştur. Öğrenciler ve velilere ait görüşme notları da ilgili kategorilere eklenerek benzer temalara ulaşılmıştır. Ek olarak program dışında yapılan uygulamalar, okuldaki öğretmen, öğrenci ve velilerin deneyimleriyle önerileri de dikkate alınarak analiz edilmiş, bulgular altında uygun bir şekilde verilmiştir.

Görüşme metinleri detaylı şekilde incelenerek ilgili ve kullanılabilir cümlelerin altı çizilerek verilerden çıkan anlamlara göre kodlama yapılmış, kategorilerden temalara ulaşılmıştır. Kodların oluşturulmasında ve ilgili temaların tespit edilmesinde, nitel çalışma

alanında daha önceden deneyimi olan iki öğretmenden yardım alınmış, örnek bir veri seti kodlaması istenmiştir ve eğitim bilimleri alanına uygun kodlamalarına ulaşılmıştır.

3. BÖLÜM

3. BULGULAR

Araştırmanın bu bölümünde elde edilen bulgular ortaya koyulurken araştırmaya katılanların görüşlerinden ilgili durumu en iyi açıklayan ya da mevcut durumla çelişen doğrudan alıntılar verilmiş ve araştırma sorularına yanıtlar aranmıştır. Elde edilen bulgular açıklanmaya çalışılırken duruma uygun bütüncül durumları ortaya çıkarmak amaçlanmıştır. Nitel verilere uygulanı içerik analizi sonunda 12 temaya ulaşılmış, farklı görüşme gruplarına ait farklı temalar, kategoriler ve kodlar elde edilmiştir. Bu bölüme ait kategori ve kod listesi Ek 1, 2, 3 ve 4'te verilmiştir. Tüm görüşmeler sonunda bağımsız ve ortak temalara ulaşılmıştır (Tablo 3.1.).

Tablo 3.1. Görüşmelerden Elde Edilen Ortak ve Bağımsız Temalar

Temalar	Katılımcılar	Öğretmen	Öğrenci	Veli	Uzman
Yöntem ve Teknikler		X	X		
Öğretim Programı		X			X
İngilizce Diline Maruz Kalma		X			
Bireysel Farklılıklar		X	X	X	X
Öğretmen Yeterliği		X			X
Materyal Etkinliği		X			
Örtük Faktörler		X		X	X
Dil Öğrenme Farkındalığı			X		
Ders Dışı Etkinlikler			X		X
Öğretmen Etkisi			X		X
Etkin Dil Öğrenme Ortamı			X		X
Günlük Hayatta Kullanma				X	

3.1. Öğretim Programı

İngilizce öğretim programına yönelik öğretmenler tarafından ortaya atılan önemli sonuçlardan birisi programın aslında beşinci sınıf düzeyindeki öğrenciler için yeterli olduğudur. Diğer paydaşlardan olan akademisyenlerin ortak görüşü de programın içeriğinin yeterli düzeyde işlevsel olduğu yönündedir.

Öğretmenler dili bilmenin aslında onu bir iletişim aracı olarak kullanabilmek olduğu görüşündedir. Dolayısı ile beşinci sınıf öğretim programı yeterli düzeyde konuşma etkinliği içerdiğinden öğretmenler tarafından etkili bulunmaktadır. Ayrıca programın içinde yabancı dil öğrenim sürecindeki dört beceri (okuma, yazma, dinleme ve konuşma) birbiriyle ilişkili olarak yer almaktadır. Program uygulayıcılar tarafından doğru bir biçimde uygulandığı

takdirde öğrenciler için faydalı olacaktır. MEB'in programına ek olarak özel okul öğretmenleri kurumsal bir okulda çalıştıkları için kurumun kendilerine MEB'in sağlamış olduğu programa paralel olarak giden ve öğretmenlere yardımcı olan bir program daha kullandıklarını belirtmişlerdir. Dolayısı ile İngilizce öğretim programı genel hatlarıyla yeterli bulunmaktadır.

Neriman Aslında her, ben 5, 6, 7, 8, ortaokul düzeyinde tüm sınıflara giriyorum. Her sınıf düzeyinde aslında yeterli. Yani şöyle ders kitabı olarak kazanım olarak şunu konuşabilir bunu yapabilir diye bize verilen müfredatta bunun mutlaka bir yeri var.

Nusret Şu anda ortaokul düzeyine baktığımız zaman, programın yeterli olduğunu ama kitapların maalesef yetersiz olduğunu ifade etmem gerekiyor. Kitaplarda çok, daha çok okuma kelime, ne kadar da olsa tabi dilbilgisi, dinleme becerileri daha ağırlıklı olmakta. Bunun yanısıra speaking konuşma etkinlikleri çok az düzeyde kalmaktadır. Ama programda yeterince kazanım vardır. Programda yeterince ele alınmıştır. Yer verilmiştir konuşma ama kitaplarda maalesef az yer almaktadır.

Şenay Bence yeterli, çünkü şöyle, İngilizce, bizim programımız yoğun bir program. Yani şimdi öğretmenlik becerileri de çok önemli burada ama program bize her şeyi veriyor aslında. Bu da bizim için çok iyi değil çünkü her şey hazır önümüze geldiği için ekstra bir şey yapmaya gerek duymuyoruz. Dediğim gibi programı birebir uyguladığımızda zaten her şey tıkr tıkr yerine oturuyor.

Oya Evet yani eğitim programıyla ilgili kendi okulumuzda biraz daha iyi olduğunu düşünüyorum konuşma faktörü konusunda. Aslında evet işlediğimiz kitap ve takip ettiğimiz program evet konuşmaya yönelik bölümler bol bol var. Güzel bir program takip ediyoruz. Bence yeterince yer verilmiş olduğunu düşünüyorum ben.

Uzman akademisyenler Milli Eğitim Bakanlığı'nın sunmuş olduğu son öğretim programını çalışmaları ve araştırmaları sırasında incelediklerini ve programın beşinci sınıf İngilizce eğitimi için yeterli kazanımlar sunduğunu belirtmişlerdir. Ayrıca bu kazanımların öğrencileri Avrupa Dilleri Ortak Çerçeve Programı'nda yer alan A1 seviyesine rahatlıkla ulaştırabileceği görüşündedirler.

Bahadır Şu var. beşinci sınıf müfredatı olarak baktığımda, hani bu işin aslında mutfağında biraz önce söylediğim gibi öğretmenlerimiz. Öğretmenlerimiz bunu uygulayan

ve uygulayıcılar müfredatın ne kadar çalışıp çalışmadığını bilen bir numaralı kişiler onlar. Kesinlikle onların görüşleri çok değerli. Ben dıştan bir uzman olarak baktığımda, incelediğimde, beşinci sınıf müfredatı bizden çok bir şey istemiyor aslında, A1 seviyesinde, başlangıç seviyesinde A1 becerilerini devam ettirmemizi istiyor. Bu anlamda programın hedefleri ve ünitelerin içeriğine baktığımda aslında birbirleriyle uyumlu yani konular kazanımlar veya becerilerin kazandırılması etkinlikleri hepsi birbiriyle uyumlu, temalar uyumlu şey yapmış. A1 seviyesinde konuşma becerilerini kazandırabilecek bir program olduğunu şahsen düşünüyorum

Aslında programlar gayet güzel hazırlanıyor. Programa baktığımız zaman programlar gerçekten mükemmel. Artık sizin sınıfta yapabileceğiniz her aktiviteye kadar düşünülmüş her konu. Ama tabii bu gerçek hayata nasıl yansıyor, sınıfa nasıl yansıyor.

Bu araştırma kapsamında yapılan program değerlendirme sonucuna bakıldığında da yenilenen programdaki değişikliklerin İngilizce konuşma becerisine yeterli düzeyde ağırlık verdiği görülmektedir. Program içinde bazı ünitelerin yerleri değiştirilmiş ve konuları öğretme sıralaması bakımından daha istikrarlı bir ünite geçişi sağlanmıştır. İleri düzeyde öğrenilebilecek bazı dilbilgisi konuları ilk üniteden çıkarılmış ve ünite sadeleştirilmiştir. Diğer ünitelere baktığımızda da kapsamlı bir sadeleşme görülebilmektedir. Beşinci sınıf düzeyine daha uygun ve sade hale getirilen yeni programda kazanımlar farklı ve daha anlaşılır şekilde ifade edilmektedir. Bu da öğretmenler için daha açık ifade edilebilen bir program ortaya koymaktadır. Sonuç olarak 2018 eğitim programı “Listening” (dinleme) ve “Speaking” (konuşma) becerileri üzerinde daha sade ve anlaşılır bir şekilde durulmuştur. Daha kapsamlı etkinliklerin yer verildiği programda konuşma becerilerine ağırlık veren aktiviteler mevcuttur.

Araştırmaya katılan paydaşlar arasından öğretmenler ders saatlerinin yeterli olmadığı ve ekstra derslerin olmasının mevcut çalışmaya katkısının olacağını belirtmişlerdir. Eğitim öğretim programının sunduğu programın dışında etkinlikler yapıldığı için milli eğitim bakanlığının sunduğu ders saatlerine ek saatlerin etkililiği vurgulanmıştır.

Neriman Ama şu an için programı yetiştirme çabasının içerisinde maalesef yeterli vakti ayıramıyoruz. Bence ekstra bir ders olarak olabilir.

Nusret Tabi bunun için yeterince ders sayısının, materyalin olduğunu düşünerek, varsayarak söylüyoruz olanak derken. Bunları zaman, tabi zamanda çok fazla zaman imkanımız kısıtlı olduğu için, görememekteyiz.

Bunlara ek olarak özel okulda çalışan öğretmenler devlet programına ek olarak daha kapsamlı bir program kullandıklarını belirtmiş ve ders saatlerinin normal programdan daha fazla olduğunu söylemişlerdir.

Şenay Speaking'i (konuşma) gerçek hayatta kullanabilsin diye işte video ödevleri veriyoruz. Devlet okulunda olsaydım şu anda bana çok fazla bir şey katmayacaktı çünkü program belli, çocukların gördüğü ders saatleriyle alakalı, yani İngilizceye bakış açısı belli.

İpek 11 saatlik İngilizce dersimizin yaklaşık 6-7 saatini de konuşma üzerine yapıyoruz ve bunun da öğrencilerden aldığım dönütler kadarıyla yeterli olduğunu düşünüyorum.

Çalışmaya katılan uzmanlar yalnızca ders sayısı değil sınıf içerisindeki derslerin kısa oluşuna da vurgu yapmışlardır. Ayrıca mevcut sürelerin İngilizce dilini öğretmede yeterli olmadığını ve okul dışında da bunun desteklenmesi gerektiğini belirtmişlerdir. Bu sayede konuşma becerisinin dışarıdan desteklenebileceğini söylemişlerdir.

Bahadır Konuşma becerisi ile ilk tanışmam aslında üniversite yıllarında oldu. Bunlarda aslında çok az sayıda olan derslerdi.

Taner Evet hiçbir zaman iki saat beş saat yeterli değil konuşmaya. Tabi ki yeterli değil.

Bahadır Ama üniversite seviyesine baktığımızda temel sorunlar yani her zaman olduğu gibi sınıf içindeki zamanın yetersizliği, işte öğretmenlerin iş yükü, öğrencilerin isteksizliği, öğretmenlerin öğrenciyi motive etmelerindeki sıkıntıları şey oluyor.

Taner Sınıf içerisindeki iki saatle üç saatle olmaz bu. Mutlaka dışarıdan ekstra materyallerle desteklenmeli çünkü çok güzel imkanlar var.

Bahadır Bunun yanı sıra ders içinde ve ders dışında yapılacak aktiviteler şeydir, dersler saatler her zaman şikayet edilen şeylerdir. Bunu yüz saate de artırsak aynı yetersiz kalacaktır yine yetersiz kalacaktır.

3.2. Öğretmen Yeterliği

İngilizce öğretim programının yeterli olduğu sonucuna ulaşıldıktan sonra araştırmaya kalan paydaşlardan olan öğretmenler ve uzman akademisyenler program uygulayıcı olan öğretmenlerin İngilizce dili eğitimine ve öğrencilerin konuşma becerisini geliştirebilmesine doğrudan etkili olduğunu söylemişlerdir. Buna ek olarak veli ve öğrencilerin görüşleri de öğretmenlerin dersi eğlenceli hale getirebildiği, öğrencileri motive edebildikleri takdirde öğrencilerin İngilizce konuşma becerisini kazanabilecekleri yönündedir.

İngilizce konuşma becerisini geliştirmedeki en önemli faktörlerden biri olarak öğretmenin sınıf içerisinde güvenli ve motive edici bir ders atmosferi yaratması görüşü elde edilmiştir. Ayrıca öğretmenin sadece ders içerisinde değil ders dışında da iyi bir rehber olarak öğrencileri yönlendirmesi gerektiği ve bu gerçekleştirildiği takdirde öğrencilerin İngilizce dilini daha rahat bir şekilde konuşabilecek yetkinliğe ulaşabildiği sonucunda ulaşılmıştır.

Neriman Öğretmenlerin yönlendirmesiyle çalışıyorduk. Ama ben lisede okurken bizim 'native speaker'ımız vardı, 'native' öğretmenimiz vardı. Genel bir sohbet havasını eğer öğretmen yaratmazsa çocuk zaten o sohbet havasını oluşturabileceğini kendisi bilmiyor. Okulda öğreniyorsa bu çocuk tabii ki öğretmen çok etkili.

Nusret bizim tavsiyelerimiz doğrultusunda kitap okuyan ve filmleri daha çok İngilizce izleyip altyazılı izlemeyi seven öğrencilerimiz biraz daha geliştirebildiler ve konuşabiliyorlar. Öğretmenin öğrenciye bu dersi ne kadar İngilizce anlatabildiği ve İngilizce çocuğun, öğrencilerin dersi, İngilizce anlatılan dersi anlayabildiği de etkileyen ikinci faktördür.

Semih onları cesaretlendirmeye, yüreklendirmeye çalışıyorum. Bunun da işe yaradığını düşünüyorum. Birçok sıkılgan öğrencinin, içine kapanık öğrencinin bunu çok aştığını, kendine özgüvenlerinin geldiğini düşünüyorum.

Şenay Öğretmen tabii ki etkiliyor çünkü öğretmenin çocuklara yaklaşımı çok önemli. Çocuğun o dersi sevmemesinin sebeplerinden en önemlisi öğretmen oluyor. Öğretmenlik becerileri de çok önemli burada.

Türkan Öğrenci bildiğini söylemekten çekiniyor ve bunun için öğrenciyi cesaretlendirmemiz gerekiyor. Öğrenci öğretmeni severse dersi de seviyor.

İpek Öğretmen kesinlikle. Şöyle, bizde küçük yaş gruplarında sevdiriyorsanız yürüyor o çocuk. Ama dediğim gibi farklı bir ders olduğu için, öğretmenini sevmiyorsa zaten kendini tamamen kapatıyor ama bence öğretmen etkisi çok fazla küçük gruplarda. Öğretmenini seviyorsa bir şekilde çabalyor, yapmaya çalışıyor.

Veliler ile yapılan görüşmeler doğrultusunda öğretmenlerin dersi nasıl ve ne şekilde işlediklerinin öğrencilerin İngilizce dersine ve konuşma becerileri üzerinde etkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca öğretmenlerin öğrencilerle ders içinde ve dışında sürekli olarak İngilizce olarak etkileşimde bulunmasının konuşma becerisinin gelişimi için oldukça önemli olduğu vurgusunu yapmışlardır.

Noyan Bir kere öğretmen kesin. Bu iki etkende ben çok önem veriyorum. Yani öğretmen ve çocuk.

Nimet İki farklı İngilizce öğretmeni giriyor. Çok etkili ve aktifler diye düşünüyorum.

Perihan Bir de öğretmen faktörü de çok etkili. Mesela lisedeyken felsefe dersini çok severdim. Ama ben lisedeki felsefe hocama karşı bir hayranlığım vardı. Ondan sonra bir duruşu, ne bileyim anlatım tarzında karşı böyle bir sempatim vardı. O yüzden mesela felsefe derslerini ben böyle soluksuz can kulağıyla dinlerdim. Öğretmen ve arkadaş faktörünün çok önemli olduğunu düşünüyorum ben.

Nisa İngilizce öğretmeni ve dersleri diye düşünüyorum bunlarla sınırlı çünkü.

Olca Tabi öğretmenin konuşması, çocuk için daha “practice”, yani pratik yapmasını sağlar.

Öğrenciler ile yapılan görüşmelerde öğrencilerin dersi sevme konusunda öğretmenlerinden etkilendiklerini, İngilizce dersini öğretmenlerinden dolayı sevdiklerini belirtmişlerdir. Ayrıca öğrenciler öğretmenin dersi işleme tarzının, öğrencilere ve derse yaklaşımının öğrencilerin İngilizce dersini takip edebilme, konuşma becerisini sergilerken daha rahat hissetme durumlarını geliştirdiğini belirtmişlerdir.

İlker Yani şu da olabilir, öğretmen kötü olabilir yani. Bizim öğretmenimiz kötü diye demiyorum, bazı öğretmenler kötü olabilir ve öğrenci o dersi sevmiyor olabilir.

Buse Bence öğretmenler yazma yerine daha çok konuşma üzerine düşebilirlerdi.

Tuğçe Öğretmenimiz zaten dersleri güzel işliyor.

Gamze Çünkü başka bir dil öğrenmek aslında benim çok hoşuma gidiyor ve biraz öğretmenimin de katkısı oluyor. Çok eğlenceli bir öğretmen kendisi. O yüzden yeni bir dil öğrenmek çok hoşuma gidiyor.

Umay hepsini çok sevdiğim için hem zaten öğretmenlerim de benim derslerimi etkiliyor.

Gökhan İngilizcem bu sene gelişmeye başladı o yüzden ben pek iyi değilim İngilizcede ama diğer arkadaşlarımı hem fazla İngilizce dersimizin olması hem de İngilizce öğretmenimizin hepimizle ayrı ayrı ilgilenmesi, konularda eksikliğe bakması.

Akademisyenler ile yapılan görüşmelerin sonucunda öğretim programını uygulayan öğretmenlerin öğrencileri derse güdülemede ve öğrencileri motive etmede son derece etkili olduklarını belirtmişlerdir. Ayrıca öğretmenlerin derse hazır olarak gelmelerinin öğrencilere büyük katkı sağlayacağı görüşünü savunmuşlardır.

Bahadır Öğretmenlerin öğrenciyi motive etmelerindeki sıkıntıları etkili oluyor. Konuyla ilgili şunu diyebilirim, genel anlamda müfredat bize izin veriyor aslında, ama uygulayıcılar aslında bu işin mutfağında. Uygulayıcılara iş düşüyor.

Taner Biraz kişisel, öğretmen önemli. Genellikle İngilizce öğretmenleri önemli problemlerden birisidir. Öğrenciyi ne yapmamız lazım, teşvik etmemiz lazım. Öğretmenlere çok fazla görev düşüyor. Yani akşamdan mutlaka hazırlanması lazım aktivitelerin. Öğretmen eğitiminin son derece önemli olduğuna inanıyorum. Ama şu bir gerçek ki program tek başına yeterli değil. Öğretmen çok önemli.

3.3. Yöntem ve Teknikler, Materyal Etkinliği

Araştırmanın bu başlığı altında öğretmenlerin sınıf içinde kullandıkları yöntem ve tekniğin öğrencilerin konuşma becerisini kazanmasında etkili olduğu ve öğrencileri olabildiğince konuşma becerilerini kullanmaya motive ettikleri sonucunda ulaşılmıştır.

Öğretmenlerin sınıf içi etkileşimde İngilizce dilini kullanması ve öğrencilerin yabancı dile maruz kalmaları İngilizce konuşma becerilerini geliştirmelerinde önemli bir etken olarak vurgulanmıştır.

Öğretmenler ile yapılan görüşmeler sonrasında elde edilen bulgulara bakıldığında programın aslında yeterli olduğu fakat uygulayıcılar olan öğretmenlerin bu programı öğretime nasıl aktardıklarının öğretime doğrudan etki ettiği sonucuna ulaşılmıştır. Program uygulanırken alışlagelmiş olan dil bilgisi çeviri metodu (grammar translation method) zaman zaman kullanılsa da öğretmenler bun metoddan uzak kalmaya çalışmışlardır. Dersi anlatırken öğrencilere görsel ve işitsel olan kaynaklarla onların konuşma becerilerini arttırmayı amaçladıkları sonucunda varılmıştır. Buradan programın ana hatlarıyla gerekli altyapıyı sunduğu, öğretmenlerin yetkinliklerinin, dersi işleyiş yöntem ve tekniklerinin öğrencinin İngilizce konuşma becerisini desteklediği bulgusuna ulaşılmıştır.

Neriman Bir de ben mesela görseller üzerinden konuşurmayı seviyorum. Görsel üzerine konuşurma etkinliği varsa mutlaka onu bir dürtüklemeyi seviyorum. Çünkü farklı şeyler çıkıyor.

Nusret çocukların seviyesine uygun sadece soru cevaptan başlayarak, haydi şu konu hakkında konuş etkinliğine kadar çeşitlilikte etkinlikler yapmaktayım. Yıl sonlarında mesela, sınıflar arası veya sınıf içi tartışma, münazara etkinliklerine de yer vermekteyim.

Hazel İngilizce hikaye kitapları, bu şekilde onlara hikayeleri okumaya, İngilizce hikaye kitapları okumaya teşvik etmişim.

Oya Öğrencilerin belli alışkanlıkları var. Klasik öğrenme yöntemleri gibi. Bu bu şekilde devam ediyor hala. %70-%60 diyebilirim. Daha çok böyle konuşma ağırlıklı değil de klasik öğrenme yöntemine bir alışmışlık durumu var ülkemizde.

Hazel Biz şu anda maalesef lgs tarzı, yani lgsye çalıştırdığımız için çocukları konuşmadan ziyade işte soru şekli, bak böyle gelecek bunu çözeniz gerekir diyerek çocukları ezberciliğe, yapıya, gramere, dilbilgisine alıştırdığımız için yurtdışına göndersek yani beraber gitsek çocuklarla çok güzel öğrenirler.

Oya Oyunla işte farklı görsel materyallerle işte onları konuşurmaya yönelik beden dili, objeler, bunları hep kullanarak çocukları konuşmaya yönlendirdik.

Türkan İngilizce kelimeleri anımsamalarını öğretmek için, belki çok bizim programımıza uygun değil ancak hatırlatma metoduyla Türkçe – İngilizce hikayeleştirme metoduyla öğrencilerime çok faydalı olduğumu düşünüyorum.

Öğrenciler ile yapılan görüşmeler doğrultusunda öğretmenlerin genellikle sınıf içi etkileşimde İngilizce dilini kullanmaya özen gösterdiği ve öğrencileri de konuşmaya teşvik edecek aktiviteleri derste uyguladıkları sonucuna ulaşılmıştır. Dolayısı ile İngilizce dersinde öğrencilerin İngilizce diline belli bir düzeyde maruz kaldıkları ortaya çıkmaktadır.

İlker Öğretmenimiz, sınıfta İngilizce konuşuyor.

Bilge Mesela bir keresinde saat konusunda, en önemli konulardan bir tanesi, saat yapmıştık bir tane. Atıyorum half past tree. O sayede daha kalıcı hale geliyordu.

Doğukan Diyalog yapıyoruz. İşte öğretmen iki kişiyi seçiyor okuyoruz konuşuyoruz.

İsmail Öğretmenim mesela hoca iki kişi seçiyor orada konuşma var.

Bilge İngilizce konuşarak, öğretmenimiz sadece İngilizce konuşuyor, ara sıra Türkçe karışıyor.

Gamze Genellikle öğretmen bir konuyu anlatınca hem kendi slayt hazırlıyor hem video izletiyor. Hem başka bir kaynaktan çalıştırıyor ardından da sorular soruyor.

Levent Yani kitaptan yapıyoruz. Onun dışında hani böyle speaking oluyor. Ondan sonra writing oluyor. Bazen öğretmen bize yeni şeyler oyunlar falan yapabiliyor.

Jale Bir dersimiz var onda konuşma etkinliği yapıyoruz.

Tuğçe İngilizce konuşma etkinlikleri yapılıyor.

Zülfikar Çoğunlukla yazıyoruz zaten, okula defter götürüyoruz ama onun dışında konuşuyoruz yani. Bazı derslerimiz surf konuşma üzerine de oluyor.

Doğukan İngilizce derslerimizde çoğunlukla konuşuyoruz, etkinlikler yapıyoruz. Ama en çok da zaten etkinlik yaparken de konuşuyoruz.

Vedat Bir de speaking (konuşma) dersi oluyor bizde. Speaking'de (konuşmada) genellikle etkinlikler yapıyoruz oyun yonuyoruz. Bazen bulmacalar çözüyoruz İngilizce.

3.4. Etkin Dil Öğrenme Ortamı ve Ders Dışı Etkinlikler

Araştırma sürecinde ulaşılan önemli bulgulardan birisi olan ideal dil öğrenme ortamının sağlanabilmesinin İngilizce konuşma becerisinin gelişimine katkıda bulunacağı sonucunda varılmıştır. Araştırmaya katılan paydaşlardan elde edilen bulgular doğrultusunda öğrencinin İngilizce dilinin kullanılan ortama doğrudan maruz kalmasının konuşma becerilerinin gelişiminde oldukça etkili oldukları konusunda hemfikir olmuşlardır. Genel anlamıyla eğitim öğretim programı uygulanırken bu şartların sağlanamamasının konuşma becerisinin öğretimini sekteye uğrattığı görüşünü belirtmişlerdir.

Öğretmenlerle yapılan görüşmeler sonrasında öğrencilerin dili en iyi öğrenebilecekleri ortamın dile en çok maruz kaldıkları ortam olduğu bulgusuna varılmıştır. Dolayısı ile sınıf içerisinde ve dışında dinleme ve konuşma becerisini olabildiğince öne çıkaracak aktiviteler sunmanın dil öğrenmeye büyük katkılar sağlayacağı görüşündedirler. Buna ek olarak aktivitelerin de hayata aktarılabilir olması ve güncel konulara bağlantılı olmasının konuşma becerisinin gelişimine katkıda bulunacağı görüşünde oldukları saptanmıştır. Yukarıda bahsedilen şartların sağlanamadığı durumlarda konuşma becerisinin yeterli düzeyde edinilemeyeceği vurgulanmıştır.

Neriman Başlarken birinci dönem hep diyorum ki evet Türkçe de cevap verebilirsiniz. Ama ikinci dönemden itibaren İngilizce konuşmak zorunda kuralına başlıyoruz.

Neriman Hepsini toplarız birer hafta turla gezdiririz. Yani en yakın şuradan Malta'dan başlarız şöyle Yunan adalarından yurt dışı, Avrupa ülkeleri, işte sonradan Avrupa ülkesi olmuş ülkeler, onlardan başlayarak yani bütçemizi de çok aşmadan gezdirir ve gerçek insanlarla zorunda olarak konuşmalarını sağlarsak zaten hepsinin, bir hafta 10 gün bunu sağladığımız sürece böyle bir sıkıntımız olmayacak zaten.

Nusret Festivalde görevli olduğum zaman yurtdışından gelen misafirlerimizle bizim öğrencilerimi kaynaştırmaya çalıştık, bu festivali bir fırsat olarak gösterdim öğrencilere. Genelde yabancı öğrencilerle kendi öğrencilerimiz İngilizce konuşmaya, teşvik ettim. Aralarında İngilizce konuşturmaya çalıştım. Gelen öğrenciler de İngiliz olduğundan, onların da yabancı dili İngilizce, bizimkilerin de yabancı dili İngilizce olduğu için bu şekilde kaynaştırıp daha sonra bunları mektup arkadaşı, e-posta arkadaşı veya sosyal medya arkadaşı olarak ekleyerek daha çok İngilizce yazışmalarını telkin ettim onlara.

Şenay Çocukları alıp da mesela bir, tarihi bir şey anlatıyorsam ben orada, tarihle alakalı kelimeler, (historical), mesela tarih, belli bir sürü kelimeler tabi ki. Alırdım burada mesela tarihi bir yere götürürdüm. İşte orada onunla alakalı (speaking) yapardım. Daha fazla geliştirdim çocuğu, daha fazla katkısı olurdu zaten biliyorsunuz yaparak, görerek öğrenmenin ne kadar etkili olduğunu.

Türkan “Listening” (dinleme) ve speaking’e (konuşma) ağırlık vererek öğrencilerime öncelikle bu beceriyi kazandırırdım. Bunu kazandırdıktan sonra “reading” (okuma) ve “writing” (yazma) kendiliğinden geliyor çünkü öğrenci duyduğunu, gördüğünü ve işittiğini konuşabiliyor, aynı zamanda yazabiliyor.

İpek Bence akışına bırakılmalı ya. Çok sıkıştırmayacaksın programı. Dil sonuçta. Yani anadilimizde nasıl öğreniyoruz. Gelişigüzel, doğaçlama. Evet yani bu da keşke öyle olsa. Şu an mesela dersimde çocukları alıp çok rahat dışarı çıkarmalıyım. Sonuçta okul, disiplin ve ders. Dersimiz İngilizce değil bugün İngilizce öğreneceğiz diyebilmeliyiz.

Neriman Konuşma becerisindeki en temel zorluk konuşulacak gerçek bir ortamın olmaması.

Öğrenciler ile yapılan görüşmeler sonrasında öğrencilerin İngilizce konuşma becerilerini geliştirmeleri için sınıf içinde İngilizce kullanımının en üst düzeyde olmasını istedikleri sonucuna ulaşılmıştır. Öğrenciler bu sayede yabancı dile maruz kalarak ideal bir öğrenme atmosferi içerisinde konuşma becerisini kazanabilecekleri inancındadırlar.

Buse İngilizce derslerinde sadece İngilizce konuşmak isterdim. Bu şekilde dil becerisi daha çok gelişir.

İsmail İngilizce ile ilgili kulüpler yapılırsa katılırım.

Gamze Bir ders boyunca tüm dakikalar İngilizce konuşulabilirdi.

Levent Yani bence o okulda, bir tane konuşma kulübü olsun isterdim. Teneffüslerde mesela en azından bir kural olmalı. En azından bir teneffüste sadece İngilizce konuşma olabilir diye düşünüyorum.

Zülfikar Öncelikle bir tane, sınıftaki, yani herkesin İngilizce konuşması gerekiyor ki İngilizcemiz gelişebilsin.

Ayrıca bulgulardan yola çıkarak öğrencilerin büyük bir çoğunluğunun İngilizce konuşma kulüpleri istediği, okulun duvarlarında daha çok poster ve görsel olmasıyla beraber daha iyi bir İngilizce öğrenme ortamında olabileceklerini belirttiklerine ulaşılmıştır.

Uzman akademisyenlerle yapılan görüşmeler sonrasında yabancı dil öğrenme ortamında bulunması gereken en önemli unsurlardan birinin öğrencilerin motivasyonunu arttırmak olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Motivasyonun sağlanabildiği bir öğrenme ortamının öğrencilerin konuşma becerisini geliştireceği kanısına varılmıştır. Ayrıca İngilizce konuşma becerisinin sağlıklı olarak gelişebilmesi için öğrencilerin ders dışında da desteklenmesi ve görevlendirilmesi gerektiği vurgusu yapılmıştır. Öğrencinin ders dışında medya araçlarını kullanarak İngilizce diline maruz kalabileceği ve bireyselleştirilmiş programlarla öğrencinin konuşma becerilerinin geliştirilebileceği görüşüne ulaşılmıştır.

Bahadır Öğrencinin bir kere motive olması lazım. İlgisi alakası istekli olması lazım. Bunu öğretmen de kazandırabilir öğrenci de kazandırabilir, oluşturduğumuzu ortamlarla bile kazanabilir. Bu isteklilik seviyesiyle birlikte işe başlarsak daha işimiz kolay olacaktır.

Taner Kesinlikle daha önce de açıkladım, biraz önceki soruda da benzer bir şey vardı. Evet. Özel bir yol izlenmeli. Sadece sınıfa bağlantılı olmalı. Mutlaka extensive (uzatılmış) olarak sınıf dışı olarak da desteklenmeli. Her öğrencinin kendi ihtiyacına göre bir program uygulanmalı diye düşünüyorum. Burada da belirttiğim şey, kısa videolarla bu desteklenmeli diye düşünüyorum. Özel bir program yapılmalı, özellikle konuşma becerileri için. Öğrenci temelli olmalı.

Bahadır Yine ilköğretim 5. Sınıf öğrencileri biraz daha şey ama işte yine sosyal medyada da kanallarına işte İngilizceyi kullanmak, İngilizce ile etkileşime geçmek için kontrollü bir şekilde değerlendirilebilir. Uygun dinleme materyallerine ulaşabilecekleri podcast (yayın yapan) sitelerine yönlendirilebilir. Arkadaş grupları oluşturulabilir, ders dışında “speaking club” (konuşma kulübü) gibi aktiviteler bu öğretmen yardımıyla veya öğrencilerin ailesi veya çocukların kendilerinin oluşturabilecekleri gruplar oluşturabilir.

3.5. Örtük Faktörler

Örtük faktörler alt başlığı altında öğretmenler ile yapılan görüşmeler sonucunda İngilizce dersi sırasında özellikle konuşma becerisinin sergilenmesi gereken durumlarda öğrencilerin özgüven eksikliği yaşadığı ve İngilizce konuşmakta zorlandığı belirtilmiştir.

Öğrencilerin özgüven yaşamalarının en önemli nedenlerinden birisi olarak İngilizce konuşurken hata yapmaktan ve akranları tarafından eleştirilmekten korkmaları gösterilmiştir. Dilbilgisi (grammar) ağırlıklı öğretim yapılmasından kaynaklı olarak öğrencilerin akıcı konuşmaktan çok dil bilgisi yapılarına daha çok dikkat ederek konuşmaya çalıştığı ve bunun da daha çok hataya, hata yapma korkusuna meydan verdiği vurgulanmıştır.

Neriman Hata yaparak konuşmalı. Yani konuşmasından dolayı yanlışlarından dolayı daha doğrusu, yargılanmayacağı garantisini vermek gerekiyor.

Nusret Genel olarak öğrencilerimiz konuşmaya, İngilizce konuşmaya aslında çoğu anlamda özgüven eksikliğinden, çekingenlikten yapamamakla birlikte aslında iyi öğrenseler kendilerini yeterli hissetseler yapabileceklerini düşünüyorum.

Semih Hatta çocuklarımıza hata yaparak, hata yapmadan korkmadan İngilizce konuştuklarını, konuşabildiklerini hele ki üstlerindeki, ne diyeyim size, hata yapma korkusunu üstlerinden attıktan sonra çok rahat konuşabildiklerini düşünüyorum.

Hazel Birçok öğrencimiz aslında içine kapanık ve bu konuda etrafımızdaki arkadaşlarımız bize güler mi, hocam bize bir şey söyler mi, dönüt nasıl olur. Her zaman bunun problemini yaşıyorlar.

Türkan Öğretmeni severse dersi de seviyor çünkü ve öğrencinin ailesel ve akransal dediğimiz, işte akranlarının dalga geçecekler mi, yanlış söylersem gülecekler mi tarzında (düşünüyor).

Hazel Akranlarının kendileriyle dalga geçmesinden korktukları için, kelimeleri yanlış telaffuz ettikleri için ve onlara gülmelerinden korktukları için ilk başta konuşma taraftarı değillerdi.

Türkan Öncelikle öğrencinin çekingenliği oluyor bu konudaki karşılaştığımız ilk sorun. Öğrenci bildiğini söylemekten çekiniyor ve bunun için öğrenciyi cesaretlendirmemiz gerekiyor.

İpek Özgüven ve çekingenlik. “Yanlış mı konuşuyorum” bizde de oluyor. Böyle doğru grameri kullanmaya çalışıyoruz.

Elde edilen bulgular incelendiğinde özel okul ve devlet okulu öğretmenlerinin aynı görüşte olduğu ve öğrencilerin ders içerisinde konuşabilmeleri için motive edilmeleri gerektiği görüşü savunulduğu görülmektedir.

Elde edilen bulgular sonucunda öğrencilerin çekingenlik ve utangaçlık konusuna değindikleri görülmüştür. Özgüven eksikliği yaşayan öğrencilerin derse katılma sırasında zorluk yaşadığı ve konuşma becerisini sergilemekte zorlandığı vurgusu yapılmıştır.

Tuğçe Yani arkadaşlarından belki utanabilir. Ya da öğretmen yanlış yaptığında kızmaz ama tekrar söyle deyince bazen utanabilir.

Gamze Bazı öğrenciler utangaç yani. Bizim sınıfta bazı kekeleyen öğrenciler var mesela. Onlar konuşmakta utaniyor biraz.

Levent İlk İngilizce dersi ise bir heyecan vardır. Utangaçlık vardır tabii. Ama hani böyle şeyse, belki dili dönmüyor olabilir. Konuşurken takılabilir.

Jale Bence utanma. En çok o etkiliyor.

Ceyda Bence utanma. En çok o etkiliyor. Bir arkadaşım vardı, o da utanıyordu ve İngilizce derslerine çok katılım sağlamıyordu.

Uzman akademisyenler tarafından elde edilen bulgulara bakıldığında öğrencilerin özgüven eksikliğinin öğrencilerin geçmiş yaşantılarındaki bazı olumsuz yaşantılardan meydana gelmekte olduğunu, bu yaşantılarda arkadaşları tarafından eleştirilen öğrencilerin konuşma becerisini sergilemekte zorlandığını belirttikleri sonucuna ulaşılmıştır. Bunlara ek olarak öğrencilerin konuşma becerilerini zaman zaman kazanabileceği fakat konuşma becerisinin sergilenmesine karşı olan beklentinin yüksekliğinden dolayı bu beceriyi sergilemekte güçlük çekecekleri belirtilmiştir.

Bahadır Geçmiş yaşantılarında getirmiş oldukları olumsuz yaşantılar var işte arkadaşlarının gülmeleri veya telaffuz hataları. Bu tip şeyleri kırmak epey zaman alıyor.

Taner Bizdeki hata yapma, en önemli şeylerden birisi. Yoksa işte arkadaşlarım alay eder mi (durumu).

Bahadır Endişe faktörü dediğimiz gibi. Kim ne der, öğretmen ne der, öğrenci ne der gibi faktörler de öğrencinin konuşma becerisini etkileyecektir.

Taner En önemli problemin ben İngilizceyi konuşamam, motivasyon eksikliği, bir de şöyle hani beklenti şu, birisi İngilizce öğrenmeye başladığında sanki şakır şakır sanki konferans verecekmiş gibi bir algı oluşuyor her zaman.

3.5.1. İngilizce Diline Maruz Kalma ve Günlük Hayatta Kullanma

Araştırmanın bu kısmında İngilizce konuşmaya ve öğrenmeye etki eden program dışı faktörlere ulaşılmaya çalışılmış ve katılımcılar belli başlı noktara vurgu yapmıştır. Paydaşlar tarafından program dışındaki bu faktörler içerisinde okul ve sınıf içerisindeki atmosfer, belli başlı kurallar, okul dışındaki çevresel faktörler, öğrencilerin geldiği çevrenin sosyo-ekonomik özellikleri ve öğrencilerin evlerinde İngilizce diline maruz kaldıkları durumlara vurgular yapılmıştır.

Araştırmaya katılan paydaşlardan olan öğretmenler sınıfta ve okuldaki yazısız kuralların ve öğrencilerin dahil oldukları çevrenin özelliklerinin İngilizce konuşma becerisinin gelişiminde etkili olabileceğini belirtmişlerdir. Sosyo-ekonomik çevrenin öğrencilere İngilizce diline maruz kalma bakımından bazı fırsatlar sunduğunu vurgulamışlardır.

Neriman Birazcık İngilizce konuşmak aslında şöyle, aileler arasında prestij gibi düşünülüyor.

Nusret Bazılarıyla görüşüyoruz liseye geçtiklerinde veya yurt dışına çıkanlar oldu bu süreçte, İngilizce konuşabildiklerini ve zorluk yaşamadıklarını söylüyorlar. Bu çok kapsamlı tabi. Bu ekonomik, sosyo-ekonomik biliyorsunuz.

Semih Kişilik, ondan sonra çevre, ondan sonra öğretmen ve aile, bulunduğu ortam. Bunlar temel etmenler diye düşünüyorum.

Şenay Bir kere ailenin sosyo-ekonomik yapısı çok çok etkiliyor. Niye, çünkü biz kurumsal bir okuluz, mesela Ankara'da bizim asıl şubemiz. Oradaki bir öğrenciyle buradaki bir öğrenciyi kıyaslayamazsınız, bunu yapmamanız gerekiyor, çünkü oradaki öğrencilerin çoğu, işte bürokrat yani aileleri, işte bakan çocuğu, bunu zaten biliyoruz. Dolayısı ile onların yurt dışına gitme imkanları var. Belki her yaz gidiyorlar. Anne baba İngilizce biliyor dolayısı ile evin içerisinde mutlaka hani eğer ki destekliorsa dil eğitimini, mutlaka konuşuluyor.

Neriman Genel bir sohbet havası eğer öğretmen yaratmazsa çocuk zaten o sohbet havasını oluşturabileceğini kendisi bilmiyor.

Şenay Hep böyle şubeler arasında bir fark oluyor. Bir şube gerçekten biraz daha akademik olarak ileride, diğeri de biraz daha geride oluyor. Böyle olunca da şimdi demin söylediğim yeni gelen öğrenci mesela, iyi olan şubede. Dolayısı ile kendini biraz daha hırs yaparak geliştirdi diye düşünüyorum ama diğer şubede olsaydı biraz daha salacaktı ya da onların seviyesini daha kolay yakaladığı için daha fazla çalışma gereği duymayacaktı.

Oya Onun dışında tabi çevre önemli. Yani konuşacak ortam yaratması lazım öğrencinin kendine. Ama şu an ortaokul öğrencilerine girdiğim için mesela, daha çok sınava yönelik çalıştıkları için diğer dersler daha ağır basıyor. O yüzden de daha az zaman ayırıyorlar İngilizceye. Konuşma üzerine de hiç zaman ayırmıyorlar, daha çok ödevleri yapmak, kendilerine verilen görevleri bitirmek üzerine odaklanmış durumdadır.

İpek Mesela bana tatile gidiyor oradan bir video gönderiyor keyfi. Ya da işte kardeşi ile oynuyor mesela. Kardeşiyle oynarken İngilizce konuşuyor. Bana videosunu gönderiyor.

Çalışmanın bu bölümünde paydaşlardan olan veliler örtük program içerisinde ev içerisindeki atmosferin, anne ve babanın öğrenci üzerindeki etkileri, öğrencilerin arkadaş çevresinin etkisinin İngilizce konuşma becerisini teşvik edebildiğini vurgulamışlardır.

Turan Yaşanılan şehir olabilir, yaşanılan aile olabilir. Oturduğun semt olabilir. Biz kendi aramızda konuşacağız. Başka biriyle konuşamayız ki İngilizceyi.

Oksan Yani çevresel diyeyim o zaman. Yani diğerleri zaten etkili hayatında. Ama çevrede böyle çok turistin olduğu turizm sektörünün içinde yaşayan bir insan olmadığımız için çevrede turist olsa olanlarla daha fazla diyalog kursa daha fazla içinde geçse daha da aktif olur diye düşünüyorum.

Şeyma Yani anne baba teşvik eder arkadaşları teşvik eder. Çevre okul hepsi etkiler.

Noyan Var bazen, şöyle ben kendim telefonda veya tableten çeviri yaparak sorular soruyorum. O da cevap veriyor. O şekilde hem daha geliştirmeyi düşünüyoruz.

Nimet Aile yani, biz bilmeyince aile olarak, kötü etkiliyor olabiliriz.

Perihan Bence arkadaş en büyük etken orada. Şimdi şöyle yamanın böyle yapısı itibariyle, şeye çok müsait bir çocuk, nasıl söyleyeyim. Ayartılmaya çok müsait bir çocuk. O yüzden şimdi mesela en iyi arkadaşım dediği kişinin mesela İngilizceye ilgisi fazlaysa Yaman da onu şey yapıp, rol model alıp mı diyeyim artık, çok sevip hani arasında duygusal bağ kurarak o da ondan etkilenir de o da onu yapar mı dersen evet yapar. Ama atıyorum işte arkadaşım dediği 'kankası' dediği arkadaşı atıyorum bilgisayar oyunlarına daha çok meyilliyse eğer o onunla o tarz vakit geçirmeyi tercih ediyor. O yüzden ondan dolayı arkadaş çevresinin bu şeyde, bu dil kısmında baya bir etkili olduğunu düşünüyorum.

Olca Yani Türkiye'de çocuğun İngilizce konuşabileceği bir ortam yok. Bu sadece okulla sınırlı kalıyor, derslerle sınırlı kalıyor. Tabi biz anne baba olarak çok ileri düzeyde İngilizce bilemediğimiz için ortam yok yani çocukların konuşabileceği tek sıkıntımız bu yani. Belki bir İngiliz komşumuz olsa, bir İngiliz arkadaşımız olsa değil mi, ileri düzeyde öğrenebilir.

Kısaca özetlemek gerekirse öğrencilerin yaşadığı ailenin yabancı dile karşı olan tutumu, ailenin gelir düzeyi ve yaşanan çevrenin öğrencilerin yabancı dil konuşmasına etki edebileceği görülmektedir. Özellikle üst gelir düzeyinde sahip ailelerin çocuklarına yurt dışına çıkma fırsatı sunmaları öğrencilerin yabancı dil konuşma becerilerini geliştirmektedir. Bu sayede öğrenciler yabancı dili konuşmanın önemini kavramakta ve bunu günlük hayatta bir iletişim aracı olarak kullanabileceklerini keşfetmektedirler.

3.5.2. Bireysel Farklılıklar ve Dil Öğrenme Farkındalığı

Araştırmaya katılan öğretmenler öğrencilerin İngilizce dersine karşı olan ilgi ve tutumlarının İngilizce öğrenmeye, konuşmaya doğrudan etki ettiğini belirtmişlerdir. İngilizce diline karşı olan ilgileri sayesinde öğrencilerin okulda verilen görevler dışında da İngilizce diline çalıştıkları ve bu dile maruz kalınabilecek ortamlarda buldukları vurgulanmıştır.

Neriman Şöyle, tabi ki her çocuğa hitap edemiyoruz. Ama kişisel ilgili olan çocuklarda kesinlikle konuşabildiklerini görüyorsunuz ve zaten siz fark etmeden çocuk bir şekilde yabancı dille uğraşmaya başlıyor ve yol alıyor.

Hazel Şimdi ben bu soruyu dil sınıfı okuttuğum sınıfı düşünerek cevaplıyorum. Evet İngilizce konuşmaya meraklılar. Konuşmak için ellerinden geleni yapıyorlar.

Oya Bazı öğrencilerin bu konuda algılar daha açık. Bir yetenekleri var. İlgi de gerekiyor. Yani kimi öğrencinin ilgisi yok. Dile karşı ilgisi yok işte. Daha çok sayısala, sözele. Bu şekilde dağılabiliyor yani. Hem yetenek meselesi olduğunu düşünüyorum hem de ilgi gerekiyor diye düşünüyorum.

Türkan Ama bu faktörler bence önce bireysel, öğrencinin ilgi alaka ve yeteneği, 2. olarak öğretmen, 3. olarak da akran.

Öğrencilerin İngilizce dersine karşı ilgisi ve tutumu ile ilgili veliler bazı konulara vurgu yapmıştır. Bu konular arasında en çok derse karşı ilgili olan öğrencinin ders dışında da İngilizce çalışmaya zaman ayırdığı belirtilmiştir. Bunlara ek olarak öğrencilerin yabancı şarkı dinledikleri ve film izlediklerini söylemişlerdir.

Okşan Yani ekstra çalışmalar yapıyor. Öğretmenin verdiği kitaplar dışında o ödevleri tableten olsun, internetten araştırıyor.

Şeyma Yabancı dili seviyor İngilizceyi özellikle seviyor. Öğrenmeyi ister.

Noyan İyi düzeyde, istekli. Ders olarak hani belli dersler ön plana çıkar ya. İngilizce de bizim ön plana çıkan derslerden.

Nimet Şimdi İngilizceyi çok seviyor. Almanca dersi de var. Herhalde dersin sayısı az olduğu için Almancaya çok istekli değil açıkçası. Ama İngilizcede yeni kelimeler falan öğrenmek onu çok heyecanlandırıyor. Mesela yeni bir şey öğrendiğinde, zaman falan öğreniyorlar, di'li geçmiş zaman falan. Onları hemen gelir bana anlatır anne biz bunu öğrendik, bu kelimeyi öğrendik, bak bu bu demekmiş falan diye şey yapar. Hatta bazen tutturuyor İngilizce konuşalım beraber diye ama işte.

Nisa İngilizceyi seviyor. İngilizce şarkılar dinliyor sadece. Yani ders çalışırken falan İngilizce dinliyor.

4. BÖLÜM

4. İNGİLİZCE DİL ÖĞRETİM PROGRAMINDAKİ DEĞİŞİKLİKLER

İngilizce dil öğretim programının öğrencileri yabancı dili kullanmaya hazırlamasına dair bir değerlendirme yapmak istenildiğinde programın uygulayıcı tarafından nasıl el alındığı bu sürece direkt olarak etki etmektedir. Programın uygulama sürecinde, programda yeterli düzeyde konuşma aktivitesine ağırlık verilmesine rağmen, sınıf içindeki uygulamada bu beceriye gereken özenin tam anlamıyla gösterilmediği görülmektedir. Bunların başında öğretmenlerin etkisi, yeterli konuşma ortamının oluşturulamaması, konuşma becerisinin kazandırılmaya çalışırken bile gerçek hayata aktarılamaması gibi etkenler ortaya çıkmaktadır. Daha çok dil bilgisi eğitimine ağırlık verilmesi, sınıf içerisinde akran zorbalığına dayalı olarak bireylerin konuşurken hata yapmaktan korkması gibi bazı durumlar da ortaya çıkmıştır.

Öğretmenler mevcut programın en temel amacının öğrenen bireylere bir iletişim aracı kazandırmak olduğunu bilmektedirler. İletişim aracı olarak bakıldığında yabancı dil yalnızca dil bilgisi kurallarından meydana gelen bir yapılar sistemi değildir. Dil bir iletişim aracı olarak ele alınır ve diğer aktiviteler buna göre planlanarak sınıf atmosferi içinde uygulanmaya çalışılır (Richards ve Rogers, 2001). Gerçek iletişim kurma amaçlandığında gerçek bir öğrenme oluşur çünkü öğrenilenler hayata aktarılmıştır. Dili öğrenen bireylere anlamsal boyutta olmayan kelime, cümle ve kalıplar ezberletmek yerine iletişimi onların yaratıcılıklarına bırakarak birbirleriyle iletişim kurmaları sağlanmalıdır. Bunu sağlamanın en iyi yolu da program uygulayıcı olan öğretmenlerin dil eğitimini sınıf dışına taşımalarıdır. Fakat elde edilen bulgulardan yola çıkarak hem öğrenenlerin, hem velilerin ve öğrencilerin hem de uzman akademisyenlerin sınıf dışında böyle bir ortamın yaratılmamasından kaynaklı olarak konuşma becerisi öğretiminde sorunlar yaşandığını belirttiklerine ulaşabiliriz. Yaşanan sorunların yanında da bu konuya tam olarak hangi çözümlerin getirilebileceği konusunda da bazı tavsiyelere ulaşılmıştır. Fakat sonuç olarak yabancı dil eğitiminde öğrencilere konuşma becerisi kazandırılmadığı ortaya çıkmaktadır.

Yabancı dili konuşma becerisinin başarısızlığa uğramasının başlıca nedenlerinden birisi olarak gösterilen merkezi ve tekdüze sınava dayalı sistem okullardaki yabancı dil eğitiminin dil bilgisi ve kelime odaklı olmasına neden olmaktadır. Bu dil bilgisi yapılarının da yaşama aktarılamamasından dolayı konuşma becerisinin gelişmesi sekteye uğramaktadır.

Oysa ki dil öğretiminin asıl hedefi bireylerin öğrendiklerini gerçek hayata yansıtabilmeleridir. Yabancı dil dersinin verilmesindeki amaç öğrencilerin yabancı dili kullanmalarını teşvik etmek amacı güdüyorsa, dersin işleyiş süreci iletişim üzerine olmalı, öğrenciler tarafından kullanılabilmesi ve öğrenciler buna güdülenmelidir (Dellal ve Çınar, 2011). Gerçek yaşam becerilerinin tümünün sınıf atmosferine aktarılmasının zorluğundan dolayı yabancı dili konuşma becerisi sınıf dışında da uygulanabilir olmalıdır. Öğretmenler bu konuda sadece eğitim programını sınıf içinde uygulayan değil, İngilizce konuşma becerisini sınıf dışında da geliştirebilecek görevlendirmeleri de öğrencilere vermelilerdir. Program uygulayıcı olan öğretmenler aynı zamanda sınıf içindeki etkileşimleri de öğrenilen hedef dilde gerçekleştirmelilerdir.

Dil öğretiminde etkin araç ve gereçlerin kullanılması da program içeriğinde belirtilen gereksinimlerden birisidir. Bunlara ek olarak internet ve medyanın kullanılması ile birlikte yabancı dil konuşma becerisini destekleyici kaynaklara rahatlıkla ulaşılabilir. Dolayısı ile sınıf dışı yapılan etkinlikler bu kaynaklardan elde edilen ve öğrencilerin İngilizce diline maruz kalmalarını sağlayan bilgilerle eğitim programını örtük olarak pekiştirebilmektedir.

Gömlüksiz ve Elaldı (2011) yaptıkları çalışmalarda iyi bir öğretmenin öğrencilerin yaratıcılıklarını gün yüzüne çıkarması ve öğrencilerin ilgileri doğrultusunda onları harekete geçirerek derste etkin bir şekilde bulunmalarını sağlaması gerektiğinden bahsetmektedir. Derse hazır olma, sunuş ve işleyiş sonrasında geri bildirim becerilerini gerçekleştirmek de öğretmen sorumluluğundadır. Öğretmenler bu sorumluluklarını yerine getirdiklerinde öğrenciler rahat bir şekilde derse katılır ve kaygılardan ve çekincelerden uzak bir şekilde yaratıcılıklarını ortaya dökebilirler.

Sonuç olarak eğitim programları öğretmenlere teorik olarak nelerin yapılması gerektiğini yüzeysel olarak belirtir fakat sürecin nasıl işleyeceği ile ilgili detaylar vermez. Bundan dolayı programın uygulayıcıları olan öğretmenler bu sürece mesleki yeterliklerinin elverdiğince katkı sağlamaktadırlar. Sınıfta bir rehber rolüne bürünen programdaki tüm etkinliklerin uygulanmasından, araç gereç seçiminden ve hatta dersin sınıf dışına uzanmasından da sorumlu olan kişidir. Eğitim programı tüm öğeleri ile birlikte bir bütüncüdür ve dil eğitimi bütüncül bir şekilde planlanmalıdır. Özellikle yabancı dil eğitiminde tüm paydaşlar bu uygulamaya katılmalı ve üzerine düşen tüm görevleri

yapmalıdır. Aksi takdirde günümüz Türkiye’inde olduğu gibi 2. sınıftan 12. sınıfa kadar İngilizce dersi gören öğrencilerin %90’ı başlangıç seviyesinde kalmaktadır.

4.1. Doküman Analizinden Elde Edilen Bulgular

4.1.1. 5. Sınıf İngilizce Öğretim Programının İncelenmesi

İngilizce öğretim programı 2, 3, 4, 5, 6, 7, ve 8. sınıflar için genel bir metinde 2018 öğretim programının değiştirilme gerekçesi olarak bazı belli başlı gerekçeler sunulmuştur (MEB, 2018). Güncel programda teorik çerçevede yapılan değerlendirmede “Değerler eğitimi bakımından programın yeniden ele alınması”, “Temel dil becerilerinin tema bakımından değerlendirilmesi” ve “test ve değerlendirme gibi bazı alt kategorilerin genişletilmesi” olarak 3 başlık altında değişikliğe gidilmiştir. Sınıf düzeyleri için “Hedef dili öğrenmedeki becerilerin ve farkındalığın geliştirilmesi”, “içeriğe ait ödev ve etkinliğin artırılması” ve “dili kullanma ve kurallar açısından programın genel olarak güncellemesi” gibi değişiklikler yapılmıştır.

Yukarıda belirtilen değişikliklere bakıldığında 2018 öğretim programında değerler eğitimine vurgu yapılmıştır. Program çerçevesinde uygulayıcılar olan öğretmenlerden beklenen evrensel ve milli değerlerin program içerisinde yer alan tema ve konulara işlemeleridir. Bu değerlerin nerede, nasıl kullanılacakları yazılmamış, bu durum öğretmenlerin inisiyatifine bırakılmıştır.

Yeni program çerçevesinde ele alınan diğer değişiklikler de şunlardır:

1. Yeni program içerisinde “dil işlevsel olan boyutu ve beceriler” bölümü ayrılmış ve “dil işlevleri” ve “dil kullanımı” olarak değişiklik yapılmıştır. “Öğrenme çıktıları ve kazanımlar” tamamen ayrı olarak programa dahil edilmiştir.

2. 2013 yılındaki programda yer alan “kelime öğretimi” “dil işlevleri ve dilin kullanımı” bölümüne taşınmıştır.

3. 2013 programında yer alan “Önerilen metin ve etkinlikler” bölümünde güncellemeye gidilmiş ve “Önerilen metin, ödev ve görevler” olarak isimlendirilmiştir. Teknoloji alanında yapılan gelişmelerin eğitim ve öğretim alanına aktarılması kaçınılmaz bir durumdur. Bu konuyla alakalı olarak programın içerik bölümüne, öğrencilerin dil becerilerinin gelişimine katkıda bulunacak web günlükleri ve blog eklenmiştir.

4. Ayrıca yenilenen 5. sınıf eğitim ve öğretim programında bazı ünitelerin yerlerinde de değişiklikler yapılmıştır.

Tablo 4.1. 2013 ve 2018 5. Sınıf İngilizce Öğretim Programı Ünite Başlıkları Karşılaştırması

2013 İngilizce Öğretim Programı	2018 İngilizce Öğretim Programı
Programda yer alan üniteler ve başlıkları 1. My Daily Routine 2. <i>My Town</i> 3. Hello! 4. Games and Hobbies 5. <i>Health</i> 6. <i>Movies</i> 7. <i>Party Time</i> 8. <i>Fitness</i> 9. <i>The Animal Shelter</i> 10. <i>Festivals</i>	Programda yer alan üniteler ve başlıkları 1. Hello! 2. <i>My Town</i> 3. Games and Hobbies 4. My Daily Routine 5. <i>Health</i> 6. <i>Movies</i> 7. <i>Party Time</i> 8. <i>Fitness</i> 9. <i>The Animal Shelter</i> 10. <i>Festivals</i>

Tablo 4.1.'den anlaşılacağı üzere 2013 ve 2018 beşinci sınıf İngilizce öğretim programlarında ünite sayıları aynı kalmış ve program 10 üniteden oluşmaktadır. Programlarda yer alan “Hello”, “My Daily Routine” ve “Games and Hobbies” ünitelerinin yerleri değiştirilmiştir. Programlardaki ünite isimlerinde herhangi bir değişikliğe gidilmemiştir.

2018 İngilizce öğretim programında yer alan başlıca değişiklikler incelenmiştir. “Hello” ünitesindeki Dil becerileri ve öğrenme çıktılarında bir değişiklik yapılmamıştır fakat dilin kullanımı bölümünde yer alan “expressing ability and inability” (bir şeyi yapabilme becerisini ifade edebilme), “describing characters and people” (karakterleri ve insanları tasvir etme), “identifying countries and nationalities” (ülkeleri ve uyrukları tanıyabilme) kısımları çıkarılmıştır. Ayrıca “Intercultural awareness” (kültürlerarası farkındalık) alt başlığı da yeni programda yer almamaktadır.

“My Town” ünitesinde eski programda “Compensation Strategies” (dengeleme stratejileri) kısmında yer alan kazanım yeni programda dil becerileri ve öğrenme çıktıları bölümüne taşınmıştır. Dilin kullanımı bölümünde yer alan “Telling someone what to do” (Birisine ne yapması gerektiğini söyleme) ve “Making simple inquiries” (basit soru sorma) kazanımları üniteden çıkarılmıştır.

“Games and Hobbies” ünitesinde Dil becerileri ve öğrenme çıktılarından bir değişiklik yapılmamıştır. Fakat dili kullanma kısmında “Making simple inquiries” (basit soru sorma) ve “Intercultural awareness” (kültürlerarası farkındalık) alt başlığı yeni programda yer almamıştır.

“My Daily Routine” ünitesine Dil becerilerinde “Speaking” (konuşma) becerisine “1’den 100’e kadar sayma” ve “zamanı söyleyebilme” eklenmiştir. Yeni programda “compensation strategies” (dengeleme stratejileri) yer almamaktadır.

“Health” ünitesinde dil becerilerinde “Listening” (dinleme) becerisine “hastalıklarla ilgili basit önerileri anlama” kazanımı eklenmiştir. Dilin kullanımı bölümünde yer alan “Talking about possessions” (Sahip olduklarıyla ilgili konuşma) ve “Telling someone what to do” (birisine ne yapması gerektiğini söyleme) bölümleri çıkarılmıştır.

“Movies” ünitesinde yeni programda Dil becerileri başlığı altında “speaking” (konuşma) becerisine “bir etkinliğin veya olayın zamanını belirtme” kazanımı eklenmiştir. Intercultural awareness” (kültürlerarası farkındalık) alt başlığı yeni programda yer almamaktadır.

“Part Time” ünitesinde dil becerileri başlığı altında bulunan “Speaking” (konuşma) becerilerine “zorunluluk ifade edebilme becerisini kullanabilme” ve “bir etkinliğin veya olayın tarihini belirtme” ve “teşekkür edebilme ve karşılık verebilme” kazanımları eklenmiştir. Dilin kullanımı bölümünde “Making simple inquiries” (basit soru sorma) ve “Expressing basic needs” (temel ihtiyaçları ifade edebilme) kısımları çıkarılmıştır.

“Fitness” ünitesinde dil becerilerinde bulunan “Listening” (dinleme) becerilerine “sınırlı sayıda yapılan aktivite için yapılan önerileri anlama” kazanımı ve “Speaking” (konuşma) becerilerine “konuşmacıdan ne söylendiğini tekrar etmesini söyleyerek açıklık getirmesini isteme” kazanımı eklenmiştir. “Compensation strategies” (dengeleme stratejileri) alt başlığı programdan çıkarılmıştır.

“The Animal Shelter” ünitesinde dil becerileri bölümünde bir değişiklik yapılmamıştır. Fakat dilin kullanımı kısmında “Expressing inability and ability” (bir şeyi yapabilme becerisini ifade edebilme), “Expressing obligation” (zorunluluğu ifade etme), “Making simple requests” (basit isteklerde bulunma) ve “Compensation strategies” (dengeleme stratejileri) programdan çıkarılmıştır. Yeni programa “Asking for clarification” (açıklık getirmesini isteme) bölümü eklenmiştir.

“Festivals” ünitesinde dil becerileri kısmında “Listening” (dinleme) becerilerine “100’den 1000’e kadar olan sayıları anlama” kazanımı ve “Speaking” (konuşma) becerilerine “100’den 1000’e kadar olan sayıları söyleyebilme” kazanımı eklenmiştir. Dilin

kullanımı bölümünde “Intercultural awareness” (kültürlerarası farkındalık) alt başlığı yeni programda yer almamaktadır.

Program incelendiğinde eski programda yer veilen “Compensation strategies” (dengeleme stratejileri) alt başlığına yeni programda yer verilmemiş; fakat bu başlığın altındaki bazı kazanımlar dil becerileri başlıkları altında ifade edilmiştir. Eski programdaki “Intercultural awareness” (kültürlerarası farkındalık) alt başlığı yeni programdan tamamen çıkarılmıştır.

Her iki programa bakıldığında yeni ve eski programdaki kazanımların büyük çoğunluğunun aynı olmasına rağmen ifade edilişleri bakımından sadeleştirildiği görülmektedir. Bu da program uygulayıcıları olan öğretmenler için daha anlaşılabilir bir metin sunmaktadır. Ek olarak “writing” (yazma) becerisi başlığı programda bulunmamaktadır fakat “assignments” (ödevler) bölümünde yazma aktiviteleri bulunmaktadır.

Özetle 2018 programında öğrencilerin “Listening” (dinleme) ve “Speaking” (konuşma) becerileri üzerinde durulmuştur. Yeterli düzeyde “Speaking” (konuşma) kazanımları ve aktiviteleri programa dahil edilmiştir. Bu program için öğrenci merkezli ve etkinlik temelli olduğu sonucuna varılabilir.

5. SONUÇ VE TARTIŞMA

Araştırma sonucunda elde edilen temalar, veriler arasındaki bağlantıyı tanımlamak ve betimlemek amacıyla elde edilen sonuçlarla birlikte ilgili alanyazın eşliğinde tartışılarak sunulmuştur. Araştırmadan elde edilen sonuçlar, İngilizce konuşmaya etki eden faktörlerin incelenmesi konusunda yapılan sınırlı sayıdaki araştırmanın sonuçlarıyla birlikte yorumlanmaya çalışılmıştır.

Bu araştırmanın amacı özel ve devlet okullarında öğrenim gören beşinci sınıf öğrencilerinin katılımıyla İngilizce dilini konuşmayı etkileyen, öğretim programında ve örtük programın beraberinde getirdiği faktörlerin diğer paydaşların görüşleri doğrultusunda incelenmesidir. Ayrıca bu faktörlerin ne kadarının öğrenciler, veliler ve öğretmenler tarafından etkilendiğinin de tespit edilmesi amaçlanmıştır. Çalışmaya katılan paydaşlardan elde edilen görüşlerden yola çıkılarak İngilizce öğrenmenin aslında İngilizce dilini etkin bir biçimde kullanabilmek olduğu sonucunda varılabilmektedir. Kısaca bahsetmek gerekirse İngilizce bilmek İngilizce konuşabilmek ve dili etkili bir şekilde kullanabilmek olarak tanımlanmaktadır. Velilerden elde edilen görüşlere bakıldığında dil öğrenmenin amacına yönelik “yabancı dili günlük hayatta kullanabilme ve çevrede bulunan yabancılarla rahat bir şekilde konuşabilme” vurgusu yapılmaktadır. Öğretmenlerin görüşlerine bakıldığında yabancı dili en etkili şekilde öğrenme ve kullanabilmenin yolu “öğrencilerin İngilizceyi kullanabilecek ortamlarda bulunması ve bu ortamların oluşturulmasıdır”. Velilerin görüşlerinden yola çıkılarak öğrencilerin İngilizce dilini günlük hayatta çok az konuştukları ve bunun genellikle okul ortamında gerçekleşebildiği sonucuna ulaşılmıştır. Araştırmadan elde edilen bazı verilerde özel okul ve devlet okulu katılımcılarının görüş ayrılıkları da bulunmaktadır.

Bulgulardan yola çıkarak öğretmen ve velilerin İngilizce konuşmanın önemini farkında oldukları, “İngilizce biliyorum” demenin İngilizce dilini konuşabilmek olduğunu vurguladıkları sonucuna ulaşılabilir. Özellikle özel okul velileri öğrencilerden daha somut bir İngilizce performansı beklemekte ve bu beceriyi günlük hayatta sergilemelerini istemektedirler. Türkiye’de yaşayan bireyler genel anlamda İngilizce dilini konuşabilmenin ne kadar önemli olduğu hususunda ortak paydada buluşabilmektedirler. Fakat bununla beraber yabancı bir dilin nasıl kalıcı ve etkili bir şekilde öğrenilebileceği konusunda kesin bir yargıya varamamaktadırlar. Bir araştırmacı olarak değerlendirmem gerekirse, ülke çapında her kesimden insan İngilizce dilini bilmenin ve bu dili konuşabilmenin önemini

vurgulamaktadır. Fakat bunun önemini ne derece kavrayabildikleri tartışılabilir bir konudur. Devlet okulunda görev yapmakta olan öğretmenler genellikle İngilizce dilini öğretmek için çaba göstermektedirler. Bunun için öğrencilerin iyi notlar alıp sınıfı geçmeleri üzerine beklentileri yoğundur. Öğrencilerin İngilizce dilini bilme becerileri genellikle dilbilgisi ve kelime bilgisi yönünden ölçülmektedir. Dolayısı ile devlet okulu öğretmenleri yönetimden kaynaklanan baskılara maruz kalmadıkları için öğrencilerin konuşma becerilerine fazla ağırlık vermemektedirler. Öte yandan özel okulda görev yapmakta olan öğretmenler bu konu üzerine daha yoğun bir yönetsel baskıya maruz kalmaktadırlar. Dolayısı ile onlar için öğrencilerinin sadece iyi not alması değil İngilizce dilini ders dışında da kullanabilmeleri de önemlidir. Böylelikle özel okul öğrencilerinin daha iyi İngilizce konuşma becerilerine sahip olabilecekleri söylenebilir.

Araştırma yürütülürken devlet okulu ve özel okullardaki İngilizce öğretim programlarına bakıldığında her ikisinde de Milli Eğitim Bakanlığı'nın öğretim programının kullanıldığı görülmüştür. Bununla birlikte özel okulda bakanlığın gönderdiği programa ek olarak daha kapsamlı ve dört beceriyi dengeli bir biçimde sunduğu belirtilen ekstra bir programın daha öğrencilerin öğrenme programına dahil edildiği saptanmıştır. Her iki okul türündeki öğretmenlerden elde edilen veriler doğrultusunda okullardaki eğitim programlarının “yeterli” olduğu belirtilmiştir. Ancak özel okullarda uygulanan diğer programın öğrencilere daha iyi bir İngilizce konuşma fırsatı sunduğu belirtilmiştir. Buna ek olarak ders saatlerinin yeterli olmadığı ve daha fazla ders saatine gereksinim duyulduğu vurgulanmıştır. Ders saatlerinin az olmasından dolayı dil bilgisi ve yazma gibi becerilere zaman ayrılabilirdi, ancak konuşma etkinliklerine yeterli zaman ayrılamadığı belirtilmiştir. Buna ek olarak özel okullarda haftalık ders programının içerisinde daha fazla İngilizce saati bulunduğu belirtilmiştir. Ayrıca program kazanımlarının beşinci sınıf seviyesine uygun olduğu ve becerileri sağlamada yeterli olduğu vurgulanmıştır. Yapılan benzer bir çalışmada Çetin (2018) yapılan program değişikliğinden sonra genel olarak kazanımların öğrenci seviyesine uygun, tutarlı ve basitten zora doğru bir sırada devam etmesinden olumlu bir değişiklik olarak bahsedilmektedir. Beşinci sınıf programı üzerinde yapılan bir diğer çalışmada Alabaş (2019) yenilenen İngilizce programının öğrencileri istenen seviyeye getirmede uygun olduğunu ve program çıktılarının öğrencilerin gereksinimlerini yeterli düzeyde karşıladığını vurgulamıştır. Elde edilen bulguların dışında daha önce yapılmış olan çalışmalar kapsamında farklı durumlar da ortaya konmuştur. Hocoğlu (2015) yaptığı çalışmada İngilizce dilinin teknik bilgilere dayalı olarak öğrenilmesinden dolayı

öğrencilerin konuşmada güçlükler yaşadıklarını belirtmiştir. Türkiye’de okullarda verilen İngilizce eğitim sürecine yoğun program, kalabalık sınıflar, farklı İngilizce düzeylerine sahip öğrencilerin aynı sınıflarda bulunması ve malzeme eksikliği gibi faktörler de bu çalışma içerisinde ulaşılan sonuçlardan olmuştur. Bir araştırmacı olarak bazı gözlemlerimi, deneyimlerimi ve elde ettiğim bulguları harmanladığımda MEB’in sağlamış olduğu beşinci sınıf İngilizce öğretim programının yeterli gibi gözükse de beklenen İngilizce iletişimsel becerileri karşılamadığını söyleyebilirim. Bundan dolayı devlet okullarında öğrenim görmekte olan öğrenciler her ne kadar iyi notlar alsalar da çok az öğrenci okulda ve okul dışında İngilizce konuşma becerisi sergileyebilecek seviyeye ulaşabiliyor. Bununla birlikte özel okulda öğrenim gören öğrenciler ise MEB’in sunmuş olduğu program dışında ekstra bir İngilizce öğretim programı kullandıklarından dolayı daha etkili ve özgüvenli bir şekilde İngilizce konuşma becerilerini sergileyebiliyorlar. Buradan MEB’in sunmuş olduğu programın özel okul idaresi nezdinde yeterli olarak görülmediği ve bu yüzden ekstra bir programla İngilizce öğretiminin gerçekleştirildiği görülebilmektedir. Bir araştırmacı olarak ve aynı zamanda özel okullarda görev yapmış birisi olarak bu görüşü destekleyebilirim. Özel okulların kendi merkezinde profesyoneller tarafından hazırlanan bu öğretim programlarında İngilizce dilindeki dört temel beceri (okuma, yazma, dinleme ve konuşma) dengeli ve etkili bir biçimde dağılmış ve öğrenci seviyesine uygun etkinliklerle desteklenmiştir.

Bulgulardan yola çıkılarak, özel okul programının yoğun ve daha spesifik olmasından kaynaklı olarak öğrencilere İngilizce dilini kullanabilecekleri, eğlenceli olduğu belirtilen aktivite ve ödevler verildiğinden özel okul öğrencilerin İngilizce diliyle etkileşimde daha fazla buldukları söylenebilir. Paydaşlardan elde edilen bulgular aslında İngilizce eğitim programının yeterli olduğu hem öğretmenler hem de uzmanlar tarafından vurgulanmaktadır. Fakat eğitim süreci sonundaki elde edilen çıktıya bakılarak öğrencilerde genellikle kalıcı bir İngilizce konuşma becerisi oluşmadığı görülmekte ve öğrenciler öğrendikleri bilgileri sonraki senelere aktaramamaktadırlar. Bu durum devlet okullarında bir standart haline gelse de bu çalışmanın yapıldığı özel okuldaki program farklı bir çıktı sunmaktadır. Öğrencilerine anaokulundan itibaren ayrı bir program uygulayan özel okul sayesinde öğrenciler bilgilerini bir sonraki seneye aktarabilmekte ve beşinci sınıfa geldiklerinde istenilen düzeyin üzerinde İngilizce dil becerilerine sahip olabilmektedirler. Buradan yola çıkılarak MEB’in sağlamış olduğu programın İngilizce konuşma becerileri açısından biraz daha geliştirilmesi gerektiği sonucunda ulaşabiliriz.

Program dışında kalan örtük etmenlerin etkisinin de yanıtlarının aranmaya çalışıldığı bu araştırmada belirtilen hususta bazı veriler elde edilmiştir. Paydaşlardan olan öğretmenlerin vurgulamış oldukları en önemli nokta “öğretmen etkisi ve yeterliğidir”. Bunu daha da detaylandırmak gerekirse, öğretmenlerin derse ve öğrencilere karşı yaklaşımı, tutumu ve dersi işleyiş biçimlerinin bu dersi alan öğrencilerin dersi sevip sevmemesinde etkili olduğunu belirtmişlerdir. Nozad (2017) yaptığı çalışmasında iyi bir öğretmen olmak demek öğrencilerin başarılı olup olmadığının farkında varmaktır demiştir. Dolayısı ile öğretmenler öğrencilerin dil öğrenmedeki süreçlerini takip etmelidirler. Ayrıca öğretmenin sınıf içerisinde yaratacağı olumlu ve pozitif atmosfer sayesinde öğrencilerin İngilizce dilini öğrenmeye karşı daha açık olacağı ve bu dili sınıf içinde ve dışında daha aktif bir şekilde konuşabilecekleri vurgulamıştır. Çalışmaya dahil olan diğer paydaşlardan veliler de bu görüşlere benzer veriler sunmuşlardır. Öğretmenin sınıf içerisinde rahat bir ortam oluşturması ve öğrencilere İngilizce dersini sevdirmesinin İngilizce konuşmaya etki ettiği vurgulanmıştır. Başöz ve Erten (2019) yaptıkları bir çalışmada da öğretmenlerin sınıf içerisindeki atmosfere olan etkisini vurgulamış, özellikle Türk öğretmenlerin öğrencilerin hatalarını düzeltme eğilimi gösterdiğinden öğrencilerin sınıf içi İngilizce konuşmaya daha çekinceli yaklaştıklarını belirtmişlerdir. Ayrıca sınıf içerisindeki öğretmen öğrenci arasındaki bağın konuşma ortamı oluşmasında etkili olduğu ve bunun öğretmen tarafından sağlanabileceği vurgulanmıştır. Ayrıca öğrenciler öğretmenlerini sevdiklerinde sınıf içerisinde daha aktif olurlar ve derslerde hata yapmaktan daha az korkarlar (Merzifonluoğlu, 2014). Öğrencilere girdi sağlamakla ve onları anlamlı etkinliklere dahil etmekle yükümlü olan öğretmendir. Öğrenme sürecini, tutumlarını ve motivasyonunu etkileyen, öğretmen ve öğrenenler arasındaki ilişkiyi etkileyen farklı öğretmen ve öğrenen rolleri vardır (Pinter, 2011). Dil öğretmeni konuşma öğretiminde çeşitli roller üstlenebilir. Bunlar, öğrencilerin aktivitede ilerlemelerine yardımcı olmak için önerilerde bulunan bilgilendirici, katılımcı (örneğin, diyaloglar veya tartışmalarda) veya geri bildirim sağlayıcı gibi rollerdir (Harmer, 2007). Öğrenciler öğretmenlerini sevdiklerinde sınıf içerisinde daha aktif olurlar ve derslerde hata yapmaktan daha az korkarlar (Merzifonluoğlu, 2014). Bu noktalara ek olarak öğretmenlerin mesleki yeterliklerinin de önemli olduğu bazı çalışmalarda belirtilmiştir. Türkiye’de İngilizce öğretmenlerinin derslerde Türkçe konuşması öğrencilerin konuşma becerilerinin gelişimini olumsuz yönde etkilemektedir. Türkiye’deki okullarda İngilizce öğretmenlerinin ders esnasında Türkçe konuşmasının bazı sebepleri olabilir. Bunlardan birisi öğretmenlerin ders öncesi hazırlık yapma sürelerinin kısıtlılığı ve bundan dolayı Türkçe konuşmayı tercih etmesi olabilir. Diğer bir neden olarak öğretmenlerin İngilizce

konuşmadaki yetersizliklerinden bahsedilebilir (Hocaoğlu, 2015). Bir araştırmacı gözüyle durumu incelediğimde devlet ve özel okul öğretmenleri arasında bazı farkların olabileceğinden bahsedebilirim. Öncelikle devlet okullarında görev yapan öğretmenler devletin her sene uyguladığı KPSS (Kamu Personeli Seçme Sınavı) puanları ile buldukları kademelere atanmaktadırlar. Fakat bu sınavlarda her ne kadar alan bilgisi, genel kültür ve yetenek, eğitim bilimleri gibi sadece teoriden oluşan sorular sorulsa da tam anlamıyla öğretmen yeterliliğini ölçtüğü söylenemez. Başka bir deyişle sadece teorik bilgiyi ölçen bu sınavlar öğretmenin ders işleyişini, uygun ders atmosferi oluşturmasını, sınıf yönetimini, öğrencilerle iletişimini ölçmez. Dolayısı ile devlet öğretmenlerinin hep kendilerini geliştirmeleri beklenmekte fakat onlara kendilerini nasıl geliştirecekleri hususunda etkili bir öneride bulunulmamaktadır. Öte yandan özel okulda görev yapmakta olan öğretmenler özel okullara alınmadan önce bir mülakata alınırlar. Sonrasında kendilerinden örnek birkaç ders işlemleri beklenir. Dolayısı ile öğretmenlerin ölçme ve değerlendirilmesi aslında yapılması gereken şeyler üzerinden yapılır. Ayrıca özel okul öğretmenleri çalışma süreleri boyunca kendilerini sürekli geliştirmek zorundadırlar. Kendini geliştiremeyen, idareyi ve veliyi memnun edemeyen bir özel okul öğretmeni mesleğine aynı kurumda kolay kolay devam edememektedir. Bundan dolayı özel okul öğretmenleri öğrencileriyle daha fazla ilgilenmek durumundadır. Buna ek olarak özel okullarda sınıf mevcudu genellikle 10-20 öğrenci aralığındayken devlet okullarında bu sayı oldukça fazladır. Daha az öğrenciye daha fazla bireysel zaman ayrılabilirdiğinden özel okullarda öğrencilerle daha fazla ilgilenilmektedir. Ayrıca özel okullarda uzun süre öğrenim görmüş öğrenciler yine aynı okullarda öğrenim görmeye eğilimlidir. Bundan dolayı özel okul öğretmenleri yabancı dil öğrenme ve kullanabilme konusunda hazırbulunuşluğu yüksek öğrencilere ders anlatmaktadırlar.

Bulgulardan yola çıkılarak, İngilizce dili eğitimi sürecinde öğretmenin hazırlık sınıfı olan beşinci sınıflar üzerinde son derece etkili olduğu sonucuna varılmaktadır. Öğrencilerine daha arkadaşça yaklaşımda bulunan, onlara kendilerini rahat hissedebilecekleri ortamlar sunan, sınıf içerisinde dersi sevdirmek için tüm uzmanlık alanından faydalanan eğitimci İngilizce dilini daha iyi öğretebilmekte ve öğrencilerine konuşma becerisini daha iyi kazandırabilmektedir. Ayrıca öğretmen öğrencilerini İngilizce dilinin önemi konusunda bilgilendirmeli, günlük hayata aktarabilmelerini sağlamalı ve motive etmelidir. İngilizce öğretmenleri sınıfta İngilizce konuşarak, dersi hedef dilde anlatarak öğrencileri yabancı dile daha çok maruz bırakmış ve iyi bir rol modeli olmuş olurlar. Kısaca belirtmek gerekirse

paydaşlardan edinilen ortak bulgulara göre öğretmenin hem kişisel hem de mesleki olarak İngilizce dilini konuşmaya etkisi olduğu sonucuna varabiliriz. Buraya bir araştırmacı olarak özel okul öğretmenlerinin devlet okul öğretmenlerine göre daha fazla İngilizce dilini kullanmaya eğilimli olduğunu ekleyebilirim. Bu hem dili öğretmenin önemini bilmelerinden hem de bunu yaptıkları takdirde buldukları kurumda başarılı sayılabilecekleri ve işlerine devam edebileceklerinin bilincinde olduklarından dolayı kaynaklandığı söylenebilir. Ayrıca özel okullar öğretmenlerine sınıfta kullanabilecekleri materyalleri eksiksiz sunmaktadırlar. Dolayısı ile özel okul öğretmenleri daha iyi öğretim materyalleri hazırlayabilmektedir. Birçok özel okul bünyesinde çalıştırdığı öğretmenlerin mesleki yeterliklerini geliştirmek adına eğitim öğretim yılı içerisinde mesleki gelişim eğitimleri sunmaktadır. Bu sebepler özel okul öğretmenleri daha fazla kendilerini geliştirme fırsatı yakalayabilmektedir.

Araştırma sonucunda elde edilen ve İngilizce konuşmaya etki eden faktörler arasında örtük program dahilinde incelenebilecek en önemli sonuçlardan birisi de 'akran zorbalığı'dır. Öğrencilerin sınıf içerisindeki İngilizce dilini kullanmalarını etkileyen bu etmen paydaşlar tarafından önemle vurgulanmıştır. Arkadaşları tarafından dalga konusu olacaklarını düşünen öğrencilerin İngilizce konuşma konusunda çekinceli davranmasının sık rastlanan bir durum olduğu belirtilmiştir. Buna ek olarak hata yapma korkusu da öğrencilerin diğer öğrenciler tarafından alay konusu olması durumuyla birlikte ele alındığında, öğrencilerin İngilizceyi sınıf içerisinde konuşmaktan çekinecekleri belirtilmiştir. Öğrencilerin sınıf içerisinde diğer öğrencileri İngilizce iletişim kurma sürecinde son derece etkilediği, zaman zaman diğer öğrencilerin İngilizce konuşma becerisiyle alay ettiği ve İngilizce bilgi seviyesi yüksek olan öğrencilerin diğer öğrencilerin İngilizce konuşma motivasyonunu düşürdükleri belirtilmiştir (Başöz ve Erten (2019). Yapılan başka bir çalışmada Köçeri (2019), ortaöğretim öğrencilerinin İngilizce konuşurken hata yapmaktan korkmalarının yabancı dil konuşma motivasyonları üzerinde olumsuz bir bireysel faktör olduğu yargısı çıkarılabilir demiştir. Öğretmenler öğrencilerin gerginlik ve isteksizlik seviyelerini onlara daha fazla konuşma fırsatı yaratarak, onları aktif hale getirerek azaltabilirler. Bu da onların özgüvenlerini arttıran bir durumdur. Öğretmenler rehber ve yönlendirici olarak öğrenciler için daha iyi bir öğrenme ortamı sunabilirler (Nozad, 2017). Yabancı dil öğretmenleri ders esnasında öğrencilerin sözel hatalarını belli bir oranda düzeltebilirler fakat bu dengeli bir şekilde yapılmalıdır. Öğretmenler tarafından sürekli sergilenmekte olan hata düzeltme eylemi dil öğrencilerinin konuşma becerilerinin önünde bir engel oluşturmaktadır (Senel, 2012, aktaran, Özdemir, 2019). Bir araştırmacı

gözüyle duruma yaklaştığımda öğrencilerin yabancı dili konuşma sürecinde hata yaptıklarında akranları tarafından ‘sözel zorbalığa’ maruz kalabildiklerini söyleyebilirim. Bu aslında öğrencilerin birbirlerine karşı yaptığı genel zorbalıktan biraz daha farklı bir durum olarak ele alınabilir. Sözel zorbalık dil öğrenmekte olan öğrencilerin öğrenmekte oldukları yabancı dilin konuşma pratiğini yaparken ortaya çıkmaktadır. Bu zorbalık türü öğrencinin İngilizce konuşma becerilerini geliştirmesini yavaşlatmakta veya engel olmaktadır. Devlet okullarında sınıfların kalabalık olması veya öğretmenin sınıf yönetiminin sınırlı olması nedeniyle öğrencilerin birbirlerine daha fazla sözel zorbalıkta bulunabileceği söylenebilir. Öte yandan özel okullarda sınıf mevcutlarının az olması sebebiyle öğretmenler daha etkili bir sınıf yönetimi sergileyebilmektedir. Bu durum öğrencilerin daha rahat bir ortamda, birbirlerine sözel zorbalıkta bulunmadıkları bir atmosferde yabancı dili öğrenip konuşabilme fırsatı verebilmektedir.

Bununla birlikte ilgili alanyazında Cameron (2001), çocukların yetişkinlerin dil öğrenimini kısıtlayan engellerden etkilenmediğini, onların çekingenliklerinin olmadığını, yeni bir dilde konuşurken utanma duygularının düşük düzeyde olduğuna ve bu etmenlerin onların daha anadile yakın bir aksan edinmelerine yardımcı olduğunu vurgulamıştır. Bununla birlikte, çocukların bazı engellemeleri olabilir. Akranlarının kendileri hakkındaki düşüncelerine karşı hassas olabilirler (Brown, 2001). Çocukların egolarının hala bu yaşlarda hala şekillenmekte olduğu ve birçok yönden yetişkinlerden daha kırılgan oldukları unutulmamalıdır. Bu nedenle iletişimin bazı bölümleri çocuklar tarafından olumsuz olarak yorumlanabilir. Öğretmenlerin, dil öğreniminin önündeki bu tür potansiyel engellerin üstesinden gelmeleri için genç öğrencilere yardımcı olması gerekir (Brown, 2001). Bir araştırmacı olarak, özel okullarda yabancı dil öğrenen öğrenciler için daha rahat ve kendilerini güvende hissedebilecekleri ortamlar oluşturulabilmektedir. Böylece öğrenciler yabancı dile ve o dili konuşmaya karşı daha özgüvenli ve ilgili bir duruş sergilemektedirler.

Dil öğrenme sürecinde sınıfta öğrencilerin birbirine sözel zorbalık yapmadığı ve dilin etkili bir şekilde öğrenilebileceği ortamı oluşturmak öğretmenin görevi haline gelmektedir. Öğretmenlik becerilerinden en önemlilerinden birisi olan sınıf yönetimini etkili bir şekilde uygulayabilen öğretmenler, öğrencilerin birbiriyle olan etkileşimlerini arttırabilecek ve negatif atmosferi sınıftan uzaklaştırabilecektir. Özellikle beşinci sınıf düzeyinde öğrencilerin psikolojik gelişimlerini dikkate alarak oluşturulan güvenli bir dil

öğrenme ortamının öğrencilerin konuşma becerilerinin gelişimine olumlu yönde etki edeceği sonucuna varılabilir.

Öğretmenler, uzmanlar ve velilerin ortak olarak ele aldığı bir diğer etmen de öğrencilerin İngilizce diline ve konuşmaya olan kişisel ilgileridir. Çalışmaya katılan öğretmenler ve uzmanlar, İngilizce öğrenmeye karşı ilgisi olan öğrencilerin öncelikle dersi iyi dinlediğini ve derse katılmakta çekince yaşamadığını belirtmişlerdir. Ayrıca kişisel ilgiye sahip olan öğrencilerin İngilizce öğrenmeyi ve konuşmayı sınıf dışına da taşıdıkları vurgulanmıştır. İngilizce diline karşı olumlu tutum sergileyen öğrencilerin kaygı düzeyleri azalmakta ve İngilizce konuşma becerilerinin artacağı sonucuna ulaşılabilir (Karagöl, 2015). Paydaşlardan olan velilerin yorumlarına dayanarak İngilizce diline karşı ilgili olan öğrencinin okul dışında da İngilizce öğrenme ve konuşmayla ilgili ek çalışmalar yaptığı ve bundan keyif aldıkları, herhangi bir çekince bulunmadıkları çıkarımı yapılabilir. Ayrıca yabancı dili öğrenmeye karşı ilgili olan öğrencilerin kelime dağarcıklarının daha ileri düzeyde olduğu öğrenci velileri tarafından belirtilmiştir. Yabancı dili öğrenmeye karşı ilgili olan öğrenciler bütün ortamlardan yararlanarak İngilizce kelime dağarcıklarını geliştirmektedirler. Özellikle çevrim içi oyunlar, yabancı filmler ve yabancı müzikler öğrencilerin kelime bilgileri üzerinde belirgin bir rol oynamaktadır. Dolayısı ile derse karşı kişisel ilgisi yüksek öğrenciler İngilizce dersini daha iyi takip edebilmektedir.

Özetle öğrencilerin bireysel farklılıklarının ve dil öğrenme farkındalıklarının dil öğrenme sürecine etki ettiği söylenebilir. Özellikle yabancı dile ve dil öğrenmeye karşı kişisel ilgisi olan öğrencilerin dili daha iyi anlayabildiği, öğrenebildiği ve konuşabildiği çıkarımı yapılabilir. Dil öğrenmeye karşı kişisel ilgisi bulunan öğrenciler sadece okulda değil okul dışında da İngilizce ile ilgili çalışmalar yapmakta ve dile daha fazla maruz kalmaktadırlar. Dolayısıyla kendileri için daha iyi bir öğrenme ortamı oluşturan öğrencilerin konuşma becerilerinin daha iyi düzeye ulaşabileceği görüşü savunulabilir.

Katılımcı velilerin üzerinde durduğu bir diğer etmen öğrencilerin sosyoekonomik çevresinin öğrencilerin o dili konuşabilmeleri üzerindeki etkisidir. Orta ve üst gelir düzeyine ait bir çevrede yaşayan öğrencilerin yabancı dillere ve özellikle İngilizce diline daha fazla maruz kaldıkları belirtilmiş ve bu öğrencilerin aynı zamanda yabancı ülkelere gelen turistlerle zaman zaman iletişimde buldukları belirtilmiş ve bununla ilgili örnekler gösterilmiştir. Aileler ve öğrenci velileri de bu durumları desteklemişlerdir. Benzer çalışmalara bakıldığında, Köçeri (2019), aileleri tarafından İngilizce konuşmaya

cesaretlendirilen öğrencilerin yabancı dil motivasyonlarının arttığını belirtmiştir. Ayrıca gelir düzeyi yüksek olan aileler yine aynı gruba ait kişilerin bulunduğu bir çevrede yaşadığından ve hatta çalıştıkları iş yerlerinde yabancı dil bilmek ve bunu kullanma zorunluluklarının olduğundan bahsetmişlerdir. Böylece öğrenciler de okul dışında yabancı dile daha fazla maruz kaldıklarından bu dili kullanmaya daha eğilimli olduklarından bahsedilebilir. Yaptığı çalışmada Köçeri, (2019), ortaöğretim öğrencilerinin ailelerinin onlara dil konuşma konusunda fırsatlar yaratmasının yabancı dil konuşma motivasyonlarını arttırdığı sonucuna ulaşmıştır. Yapılan başka bir araştırmada bu bulguya ek olarak öğrencilerin yeterli kelime bilgisine ulaşamadıkları ve gündelik hayatta İngilizce konuşma fırsatını bulamadıklarından dolayı İngilizce konuşma becerisi geliştiremedikleri vurgulanmıştır (Merzifonluoğlu, 2014).

Elde edilen bulgulardan yola çıkılarak daha üst düzey sosyoekonomik seviyede yaşamakta olan öğrencilerin, aileleri ve çevreleri nedeniyle okul dışında İngilizce diline daha fazla maruz kaldığı sonucuna ulaşılabilir. Bu durum ile ilgili doğrudan çalışmalar yapılmamakla beraber, duruma uygun bazı çalışmalara alanyazında rastlanmaktadır. Yapılan bir çalışmada sosyoekonomik düzeyi yüksek ailelerden gelen öğrencilerin okul derslerinde daha iyi performans sergiledikleri ve kendilerini daha iyi ifade ettikleri, daha fazla özgüvene sahip oldukları belirtilmiştir (Butler ve Le 2018). Başka bir çalışmaya bakıldığında gelir düzeyi düşük olan, ebeveyn eğitim seviyesi yüksek olmayan, bir ayda okuduğu kitap sayısı az olan ve kardeş sayısı fazla olan öğrencilerin okulda konuşma kaygısının yüksek olduğunu sonucuna ulaşılmıştır (Akalin ve Adıgüzel, 2020). Öğrencilerin okulda dışında yaşadıkları çevrede yabancı dile maruz kalmaları konuşma becerisinin gelişimi açısından önemlidir. Böylelikle öğrenci yabancı dilin okul dışında yani günlük hayatta da kullanılabilmesine şahit olup dili öğrenme farkındalığını pekiştirecektir. Bunlara ek olarak öğrenciler yabancı dile daha fazla maruz kalma ve pratik yapma şansına erişebilecektir. Okulda öğrenilen konuların günlük hayatta uygulanmasıyla da öğrenciler yabancı dilin gündelik hayatta kullanılacak bir araç olduğu sonucuna varabilecektir. Bu etmenler sayesinde yabancı dil konuşma becerileri daha fazla anlam kazanacaktır. Bir araştırmacı olarak gözlemlediğimde sosyoekonomik düzeyi yüksek ailelerin çocuklarının İngilizce dilinin önemini daha iyi kavradıklarını söyleyebilirim. Gelir düzeyi yüksek aileler tatillerde yurt dışına çıkma fırsatına erişebildiklerinden bu ailelerde yetişen çocuklar daha iyi bir ortamda yabancı dile maruz kalmaktadırlar. Dolayısı ile yüksek gelir düzeyine sahip ailelerin çocukları daha iyi İngilizce konuşabilmektedir denilebilir.

Tüm araştırma sonucu ele alındığında İngilizce konuşmaya etki eden, programdan ve program dışından kaynaklanan faktörler saptanmış, başlıklar haline getirilmiştir. Kısaca özetlemek gerekirse devlet okullarında Milli Eğitim Bakanlığı'nın eğitim ve öğretim programı kullanılmakta olup özel okulda bu programa ek olarak “merkezi” sistemden gelen ayrı bir program daha dahil edilmektedir. Öğretmenlerden sağlanan verilere göre bu programın İngilizce öğrenme ve bu dili konuşma hususunda daha etkili olduğu görülmüştür. Örtük programa dahil edilebilecek etmenler arasında ise dersi işleyen öğretmenin öğrencileri konuşmaya motive edebildiği ve öğrencilere dersi sevdirebildiği sürece öğrencilerin yabancı dili konuşma motivasyonuna sahip olabilecekleri bulgusuna ulaşılmıştır. Böylelikle öğrencinin derse olan ilgisi ve tutumu olumlu yönde değişebilmekte, öğrencilerin; öğrendikleri yabancı dili günlük hayatlarında kullanabildikleri belirtilmektedir. Ders içerisinde İngilizce dilini etkin ve yoğun bir şekilde kullanan bir öğretmen öğrencilere iyi bir model olmakta ve öğrenme sürecinin sonunda öğrenciler de İngilizce konuşabilmektedir.

Ders içerisindeki atmosfere etki eden faktörler arasında öğrencilerin birbirlerine de etkide bulunduğu görülmüştür. Akranları tarafından alay konusu olabileceği korkusuna sahip öğrencilerin İngilizce konuşmaktan çekindiği belirtilmiştir. Böylece sınıf içerisinde bu duruma müsaade edildiğinde İngilizce etkileşimin zayıflamakta ve sekteye uğramakta olduğu çıkarımı yapılabilir. Burada yine öğretmen etkisi devreye girmekte ve bu durum engellendiğinde öğrencilerin sınıf içerisinde İngilizce konuşmaktan çekinmeyeceği sonucuna ulaşılabilir. Buradan öğretmenlerin sınıf yönetimi becerilerinin önemli olduğu sonucuna varabiliriz.

Öğrencilerin yaşadıkları çevrenin sosyo-ekonomik durumu İngilizce diline ne kadar maruz kalabileceklerini belirleyebilmektedir. Günlük hayatında ve okul dışında yabancı ülkelerden gelen insanlara rastlayan ve bu kişilerle iletişim kurabilme şansına erişen öğrenciler İngilizce dilini daha iyi öğrenebilmekte ve konuşabilmektedir. Özel okul velileri genel olarak yüksek sosyoekonomik düzeye sahip oldukları için yabancı dil öğrenmeye daha fazla önem vermekte ve çocuklarını da bu yönde motive etmektedirler.

Öneriler

1. İngilizce öğretmenleri okullarda yeterli buldukları MEB'in sağladığı eğitim programının daha etkili olarak uygulanması üzerine çalışmalı ve güncel araştırmaları takip etmelidirler.

2. İngilizce dilinin günlük hayatta kullanımına yönelik aktiviteleri arttırmaları ve öğrencilerin konuşma kaygılarını yenmeleri üzerine eğilmeleri gerekmektedir.

3. Öğretmenler sınıf içerisinde öğrenciler arasında oluşabilecek 'sözel zorbalığa' engel olmalıdır ve öğrencileri yabancı dili konuşmaya teşvik etmelidir. Ayrıca bu çalışmanın devamında 'yabancı dil öğrenmede sözel zorbalık' konusu daha derinlemesine araştırılabilir ve çalışılabilir.

4. Aileler sosyo-ekonomik yeterlikleri ve fırsatları doğrultusunda öğrencilerin İngilizce diline daha fazla maruz kalmalarını teşvik etmeli ve öğrencileri bu konuda desteklemelidir. Özellikle İngilizce diline karşı kişisel ilgili olan öğrenciler bu konu üzerinde daha fazla cesaretlendirilmelidir.

6. KAYNAKLAR

- Akalın, S. ve Adıgüzel, A. (2020). *Ortaokul öğrencilerinin konuşma kaygı düzeylerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi*. Kastamonu Eğitim Dergisi, 28(3), 1345-1356
- Aksoy, D. (2001). *Sınıf yönetimi ve disiplin modellerinin dayandığı temel yaklaşımlar*. Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi. 25(25), 9-20.
- Altın, M. ve Saracaloğlu, A. (2019). *The effect of quantum learning model on foreign language speaking skills, speaking anxiety and self-efficacy of secondary school students*. Dil ve Dilbilimi Çalışmaları Dergisi. 15(3), 1083-1104.
- Balemir, S. H. (2009). *The sources of foreign language speaking anxiety and the relationship between proficiency level and degree of foreign language speaking anxiety*. Doctoral Dissertation. Ankara: Bilkent University Inst.
- Ballantine Jeanne H. (1985). *School and society. A reader in education and sociology*. Palo Alto, California: Mayfield Publishing Company.
- Barın, M. (1997). *Dinleme-konuşma becerilerinin önemi, dil öğretimine katkıları ve Atatürk Üniversitesi İngiliz Dili bölümleri'nde uygulanışı*. Yayınlanmamış yüksek Lisans Tezi. Erzurum: Atatürk Üniversitesi.
- Barın, M. (2000). *Yabancı dil öğretiminde konuşma becerisinin önemi*. *Edebiyat Bilimleri Araştırma Dergisi*, 26, 123-127.
- Bergil, A. S. (2010). *İngilizce öğretiminde konuşma becerilerini geliştirmeye yönelik alternatif bir teknik: Yaratıcı drama*. Yayınlanmamış yüksek Lisans Tezi. Tokat: Gaziosmanpaşa Üniversitesi.
- Bozok, D. (2018). *Investigating speaking anxiety of university EFL students: The case of instructors and students*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Brown, H. D. (2001). *Teaching by principles: An interactive approach to language pedagogy*. White Plains, NY: Longman.
- Brown, H. D. (2007). *Principles of language learning and teaching*. White Plains, NY: Longman.

- Butler, Y. G. and Le, V. N. (2018). *A longitudinal investigation of parental socioeconomic status (SES) and young students' learning of English as a foreign language*. System, 73, 4-15.
- Büyüköztürk, Ş. vd. (2010). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Bygate, M. (1987). *Speaking*. Oxford: Oxford University Press.
- Cameron, L. (2001). *Teaching languages to young learners*. Cambridge University Press.
- Cetinkaya, Y. B. (2005). *Turkish college students' willingness to communicate in English as a foreign language*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. The Ohio State University.
- Chastain, K. (1988). *Developing second language skills: Theory to practice* (3rded.). NY: Hartcourt Brace Jovanovich, Inc.
- Çepni, S. (2012). *Araştırma ve proje çalışmalarına giriş* (6.Baskı). Trabzon.
- Değer, A. C. ve Fidan, Ö. (2004). *İkinci dilde okuma alt becerilerinin geliştirilmesine yönelik malzeme oluşturma-geliştirme önerileri*. Dil Dergisi, 12, 7-18.
- Dellal, A. N., & Çınar, S. (2011). *Yabancı dil eğitiminde iletişimsel yararçı yaklaşım, öğretmen rolleri, davranışları ve sınıf içi iletişim*. Dil Dergisi, Sayı: 154, Ekim-Kasım-Aralık.
- Demirel, Ö. (2012). *Yabancı dil öğretimi*. Ankara: Pegem Akademi.
- Demirel, Ö. (2015). *Eğitimde program geliştirme kuramdan uygulamaya* (24 b.). Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Demirel, Özcan (1997). *Eğitimde program geliştirme*. Ankara: Pegem A Yayıncılık,
- Dreeben, Robert (1968). *On what is learned in schools*. Reading, Mass: Addison-Wesley
- Dündar, Ş. (2008). *İlköğretim sosyal bilgiler dersi öğrenme ortamlarının yapılandırmacı özellikler açısından değerlendirilmesi*. Doktora Tezi. İstanbul: Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Eisner, E.W. (1985). *The educational imagination: on the design and evaluation of school programs*. Macmillan Publishing: New York.
- Eisner, E.W. (1998). *The enlightened eye: Qualitative inquiry and the enhancement of educational practice*. Prentice Hall: Ohio.

- Eisner, Elliot W. (1994). *The educational imagination*. Third edition. New York: Mac Millan College Publishing Company.
- Elsharkawy, N. (2019). *An investigation into the factors that lead to speaking anxiety among EFL learners*. International Journal of Media Culture and Literature, 5(1), 27-44.
- Erden, M. (1998). *Eğitimde program değerlendirme* (3.Baskı). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Esin, T. (2012). *Speaking as a skill in second language teaching*. İstanbul: Yüksek Lisans Tezi. Yeditepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Gardner, R. C. and MacIntyre, P. D. (1993). *On the measurement of affective variables in second language learning*. *language learning*, 43(2), 157-194.
- Gordon, David (1982). *The concept of hidden curriculum*. Journal of Philosophy of Education.
- Gordon, David (1983) *Rules and effectiveness of the hidden curriculum*. Journal of Philosophy of Education.
- Gökmen, N. (2014). *Inefficiency of English language teaching in Turkey*. <http://learning2teachenglish.wordpress.com/2014/04/27/why-cant-we-speak-english-2/> adresinden alındı.
- Gömleksiz, & Elaldı, (2011). Yapılandırmacı yaklaşım bağlamında yabancı dil öğretimi. *Turkish Studies- International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*. 6(2), p. 443-454.
- Gündüz (Erbay), H. (1997). *Eğitici kol çalışmalarının etkililiği ile ilgili öğretmen ve yönetici görüşleri*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Hacettepe Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Gür H. ve Seyhan, G. (2006). *İlköğretim 7.sınıf matematik öğretiminde aktif öğrenmenin öğrenci başarısı üzerine etkisi*. Balıkesir Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Dergisi. 8(1), 17-27.
- Haidara, Y. (2016). *Psychological factors Affecting English Speaking Performance For the English learners in Indonesia*. Universal Journal of Educational Research, 4(7), 1501-1505.

- Harmer, J. (2007). *The practice of english language teaching*. London, England: Pearson Longman.
- Hemmings, A. (2000). *The hidden corridor curriculum*. High School Journal.
- Hlebowitz, Peter S. (1994). *The forgotten hidden curriculum*. Journal of Curriculum and Supervision.
- Horwitz, E. K., Horwitz, M. B. and Cope, J. (1986). *Foreign language classroom anxiety*. The Modern Language Journal, 70(2), 125-132.
- İnal, K. (1996). *Eğitimde ideolojik boyut*. Ankara: Doruk Yayıncılık.
- Jackson, P. W. (1968). *Life in classrooms*. New York: Holt Rinehart and Winston, Inc.
- Kıroğlu, K. (Yay. Haz.). (2008). *Yeni ilköğretim programları: (1-5.Sınıflar)*. Ankara: Pagema Yayıncılık.
- Kiraz, Ercan (2002). *Ortaöğretim kurumlarındaki eğitsel kol etkinliklerinin değerlendirilmesi*. Eğitim ve Bilim.
- Kirk, J. & Miller, M. L. (1986). *Reliability and validity in qualitative research*. Beverly Hills, Ca: Sage.
- Koç, Nurettin (1992). *Açıklamalı dilbilgisi terimleri sözlüğü*, İnkılâp Kitabevi, İstanbul.
- Kondal, S. (2009). *İngilizce öğretmenliği bölümünde okuyan öğrencilerin yabancı dilde konuşma becerilerinin diğer dilsel becerilere göre gelişim geriliği*. Yüksek Lisans Tezi. Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Edirne.
- Köçeri, K (2019). *Ortaöğretim Öğrencilerinin Yabancı Dilde Konuşma Motivasyonlarını Etkileyen Faktörler*. Yüksek Lisans Tezi. Erzurum: Atatürk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Kumral, O. (2010). *Eğitsel Eleştiri Modeli ile Eğitim Fakültesi Sınıf Öğretmenliği Öğretim Programının Değerlendirilmesi-Bir Durum Çalışması*. Doktora Tezi. Aydın: Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Kumral, O. ve Saracaloğlu, A. S. (2011). *Eğitsel Eleştiri modeliyle sınıf öğretmenliği meslek bilgisi dersleri programının değerlendirilmesi*. E-Journal of New World Sciences Academy.
- Kümbetoğlu, B. (2015). *Sosyolojide ve antropolojide niteliksel yöntem ve araştırma* (4.). İstanbul: Bağlam Yayınları.

- Lynch, Kathleen (1989). *The hidden curriculum. Reproduction in Education, A Reappraisal*. London: The Falmer Press.
- Madaus, J. W. (2002). *Employment self-disclosure of postsecondary graduates with learning disabilities: Rates and rationales*. Journal of Learning Disabilities, Sage Publications.
- Maden, S., Durukan, E. ve Akbaş, E. (2011). *İlköğretim öğretmenlerinin öğrenci merkezli öğretime yönelik algıları*. Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi. 8(16), 255-269.
- Marsh, C. & Willis, G. (2007). *4th ed. curriculum: Alternative approaches, ongoing issues*. Upper Saddle River, NJ: Pearson/Merrill Prentice Hall.
- Marvasti, A.B. (2004). *Qualitative research in sociology*. London: Sage Publications Ltd.
- Mccutcheon, Gail (1997). *Curriculum and the work of teachers*. The Curriculum Studies Reader. (ed. D.J. Flanders and S.J. Thornton) New York: Routledge.
- Meb, (2006). *İlköğretim İngilizce dersi (4, 5, 6, 7 ve 8. Sınıflar) öğretim programı*. Ankara.
- Meb, (2013). *İlköğretim Kurumları (İlkokullar ve Ortaokullar) İngilizce Dersi (2, 3,4, 5, 6, 7 ve 8. Sınıflar) Öğretim Programı*. Ankara.
- Meb, (2018). *İngilizce dersi öğretim programı (İlkokul ve Ortaokul 2, 3, 4, 5, 6, 7 ve 8. Sınıflar)*. Ankara.
- Meighan, Roland (1994). *A sociology of educating*. Second Edition. Trowbridge: Cassell Educational Ltd.
- Merzifonluoğlu, A. (2014). *An Investigation into english speaking problems of students at ELT department, Atatürk University. Yüksek lisans Tezi*. Erzurum: Atatürk Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Metin, M. (Ed.), (2015). *Kuramdan uygulamaya bilimsel araştırma yöntemleri*. 2.Baskı Pegem:Ankara
- Moeller, A. K, Catalano, T. (2015). *Foreign language teaching and learning*. Published in International Encyclopedia of the Social & Behavioral Sciences, Second Edition, 2015, pp. 327–33
- Nunan, D. (1987). *Communicative language teaching: Making It Work*.
- Oliva, P.F. (1988). *Developing the curriculum*. Scott, Foresman and Company: Boston.

- Oral, B. & Yazar, T. (2017). *Eğitimde program geliştirme ve değerlendirme*. Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Ornstein, A. C., & Hunkins, F. P. (2004). *Curriculum foundations: Principles and theory*. Boston: Allyn and Bacon Publications.
- Özdemir, M. S. (2009). *Eğitimde program değerlendirme ve Türkiye'de eğitim programlarını değerlendirme çalışmalarının incelenmesi*. Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi.
- Özenci, Saim (1997). *İlköğretimde Eğitici Öğrenci Sosyal Kol Çalışmalarının Durumu*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Özkan, C. (2019). *The Relationship Between Students' Success and Their Level of Foreign Language Anxiety and The Primary Sources of Foreign Language Speaking Anxiety*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Mersin: Çağ Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Patton, M. Q. (1990). *Qualitative evaluation and research methods*. Newbury Park: Sage Publications.
- Pinter, A. (2011). *Children learning second languages*. London: Springer.
- Portelli, J. P. (1993). *Exposing the hidden curriculum*. Journal of Curriculum Studies.
- Posner, G.J. (2004). *Analyzing the curriculum*. McGraw-Hill: Boston.
- Richards, J. C. (2008). *Teaching listening and speaking: From theory to practice* (1st ed). Cambridge: Cambridge University Press.
- Richards, J.C., & Rogers, T.S. (2001). *Approaches and methods in language teaching: A Description and Analysis* (Second Edition). Cambridge: Cambridge University Press.
- Sadık, F. (2006). *Öğrencilerin istenmeyen davranışları ve bu davranışlarla baş edilme stratejilerinin öğretmen, öğrenci ve veli görüşlerine, göre incelenmesi ve güvengen disiplin modeli temele alınarak uygulanan eğitim programının öğretmenlerin baş etme stratejilerine etkileri*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Adana: Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

- Sallabaş, M. E. (2008). *Relationship between 8th grade secondary school students' reading attitudes and reading comprehension skills*. İnönü University Journal of the Faculty of Education, 9(16), 141-155.
- Shastri, P. D. (2010). *Communicative approach to the teaching of english as a second language*. Mumbai, Hindistan: Global Media.
- Simatwa, E. M. W. (2010). '*Piaget's theory of intellectual development and its implication for instructional management at pre-secondary school level*', Educational Research and Reviews.
- Snyder, Benson R. (1971). *The hidden curriculum*. New York: Alfred A. Knopf.
- Tapan, N. (1995). *Yabancı dil olarak Almanca öğretiminde yeni bir yöneliş: Kültürlerarası - bildirişim-odaklı yaklaşım*. Alman Dili ve Edebiyatı Dergisi, 9, 149-167.
- Tebliğler Dergisi (1997). *İlköğretim Okulu 4 ve 5.Sınıf (İngilizce) Öğretim Programı*. Ekim, Sayı 144, 2481. Ankara: MEB Yayınlar Dairesi Başkanlığı.
- Tezcan, Mahmut (1993). *Eğitim sosyolojisinde çağdaş kuramlar ve Türkiye*. Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Yayınları No:170.
- Tezcan, Mahmut (2003). *Gizli müfredat: Eğitim Sosyolojisi açısından bir kavram çözümlemesi*. Türk Eğitim Bilimleri Dergisi.
- Tyler, R. W. (2014). *Eğitim programları ve öğretimin temel ilkeleri* (1. Baskı). (E. M. Rüzgâr, & B. Aslan, Çev.) Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Ur, P. (1992). *A course in language teaching: Practice and theory*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Ur, P. (1996). *A course in language teaching: Practice and theory*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Uşun , S. (2016). *Eğitimde program değerlendirme süreçler yaklaşımlar ve modeller* (2. Baskı). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Üstündağ, Tülay (1998). *Yabancı dil öğretim uygulamalarında bir yöntem olarak yaratıcı dramının yeri*. Dil Dergisi, Sayı 66, Nisan, 1998b.
- Vallance, E. (1993). *Hidden curriculum*. The International Encyclopedia of Curriculum. (Ed. A. Lewy) Oxford: Pergamon Press.
- Variş, F. (1988). *Eğitimde program geliştirme*. Ankara: Ankara Üniversitesi Basımevi.

- Yaşar, Ş. (1990). Yabancı dil öğretiminde çağdaş program anlayışının benimsenmesi. *Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 3, 89-96.
- Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2018). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yılmaz, M. (2008). Kelime tekrar tekniğinin akıcı okuma becerilerini geliştirmeye etkisi. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 6(2), 323-350.
- Yüksel, S. (2004). *Örtük Program: Eğitimde saklı uygulamalar*. Ankara: Nobel Basımevi.

7. EKLER

Ek 1. Öğretmenlerden Elde Edilen Verilerden Elde Edilen Temalar

1. Öğretmenlerden Elde Edilen Verilerden Elde Edilen Temalar

Temalar	Kategoriler	Kodlar
Yöntem ve Teknikler	Yaygın Yöntemler İletişimi Arttıran Yöntemler	Önce dilbilgisi öğretiliyor Vücut dili kullanırız Hikaye uydurma oyunu Görsel üzerine konuşma Vücut dili kullanıyoruz Türkçe başlayıp İngilizce devam etme Münazara, tartışma Gezi düzenleme Video kullanarak drama yaptırma Dilbilgisi tabanlı ders işleniyor
Öğretim Programı	İçerik Konuşma etkinlikleri Ders saatleri	Müfredatta konuşma var Konuşma dersi yeterli değil Konuşma dersine yeterli süre yok Program genel anlamda yeterli Gündelik hayata uygunluk Müfredat yetersiz Hazırlık sınıfı Ek program kullanılıyor Ek programda konuşma etkinliği var Anasınıfından itibaren uygulanan program
İngilizce Diline Maruz Kalma	Sınıf içinde maruz kalma Sınıf dışında maruz kalma Gerçek hayata uygun ortamlar	Native speaker Konuşma dersleri Video dersleri Pazar yerinde yapılan etkinlik Konuşma pratiği Gerçek ortam yok Film izleme ödevi İngilizce konuşma zorunluluğu var Hedef dili işitme Dışarıdan yabancı getirip İngilizce konuşturma Mektup, sosyal medya arkadaşlıkları Yurt dışı olanakları
Bireysel Farklılıklar	Dil öğrenmeye güdülenme Özgüven edinme Dil öğrenme farkındalığı Düzen farklılıkları	Kişisel ilgi ve yetenek Aile yönlendirmesi İhtiyaç duyma Önceki deneyimler Konuşmaya motive olma Belirli konseptlerle konuşma Konuşurken rahat olma Yabancı dile aşinalık Sosyoekonomik durum Özgüven eksikliği Hata yapma korkusu Farkındalık Yanlış telaffuz korkusu Kelime bilgisi eksikliği

Temalar	Kategoriler	Kodlar
Öğretmen Yeterliliği	Motivasyon sağlama Seviyeye uygunluk Çalışma ortamı faydaları	Öğrencileri cesaretlendirme Doğru metodu uygulama Beden dili Dersin ana dilde işlenmesi Öğrenciye uygun seviyede ders işleme Kolaydan zora ders işleyebilme Konuşmaya teşvik etme Özel okul öğretmenlere çok şey katar
Materyal Etkinliği	Kullanılan materyaller Teknik ekipman Medya	Speaking kitapları Kitaplarda yeterli speaking aktivitesi yok Günelik yaşantılara uygun değil İngilizce dilinde hikaye kitapları Akıllı tahta CD/DVD İngilizce sınıfı olması
Örtük Faktörler	Okuldaki örtük program Okul dışındaki örtük faktörler	Elektronik cihazları İngilizce kullanma Sosyal ağlarda yabancı dil Yurt dışına yapılan gezi Evde İngilizce konuşulması Yabancı dilde müzik dinleme Akran baskısı İngilizce konuşma zorunluluğu Farkındalık Çekingenlik Özgüven

Ek 2. Velilerden Elde Edilen Verilerden Elde Edilen Temalar

2. Velilerden Elde Edilen Verilerden Elde Edilen Temalar

Tema	Kategori	Kodlar
Günlük Hayatta Kullanma	Yabancı dili kullanma Okulda yabancı dili konuşma	Günlük hayatta kullanamıyor Evde bazen konuşuyor Basit düzeyde ifadeler kullanabiliyor Okulda gündelik aktiviteler yapıyorlar Gündelik konularla ilgili ödev Görerek, duyarak, yaparak öğreniyorlar
Ders Dışı Etkinlik	Okul tarafından verilen etkinlikler Evde kendi yaptığı etkinlikler	Altyazılı İngilizce film izliyorlar İngilizce hikaye kitapları okuyor Aile içinde diyalog kuruyoruz Evde bireysel çalışıyor Videoya çekme ödevleri oluyor Okuldaki konuları evde bize anlatıyor Yabancı müzik dinliyor Özel ders alıyor
Bireysel Farklılıklar	Kişisel durumlar Yabancı dil ile ilgili durumlar	Derse karşı tutum İlgi Uygulama eksikliği var Yabancı dili seviyor Kişisel ilgi mutlaka gerekli Çekingenlik var
Örtük Faktörler	Yaşanılan yer Yaşanılan aile ve çevre	Velilerin yabancı dil bilmesi Öğrenme ortamı yok Yaşanılan şehrin konumu Aile Çevresel durumlar Turistler ile diyalog kurma Soru sorup cevaplatıyorum Arkadaş çevresi yönlendirmesi Öğretmenin yönlendirmesi Özel ders alıyor

Ek 3. Öğrencilerden Elde Edilen Verilerden Elde Edilen Temalar

3. Öğrencilerden Elde Edilen Verilerden Elde Edilen Temalar

Tema	Kategori	Kodlar
Yöntem ve Teknikler	Bilişsel etkinlikler Duyuşsal etkinlikler Hayatilik	Yazma etkinliği Dilbilgisi konu anlatımı Powerpoint sunusu yapma Okuma etkinliği Derslerde İngilizce konuşma Görseller kullanarak konuşurma Diyalog kurma etkinliği Günlük konuşma dili ile derse başlama
Bireysel Farklılıklar	Bireyden kaynaklananlar Ortamdan kaynaklananlar Donanım eksikliği	İstek ve ilgili olma İçeriğe dayalı tutum Uygun ortam ve çevreden gelme Konuşurken utanma Çekingenlik Aile içinde konuşma pratiği Telaffuzlarda zorlanma Heyecanlanma Bireysel olarak çalışma Kelime bilgisi eksikliği
Dil Öğrenme Farkındalığı	İletişimsel etkililiği Dile ait özellikler	Yeni bir yabancı dil Ders hoşuma gidiyor Diller arası farklılıklar Merak uyandırması İleride kullanılabilecek olması Yurtdışında doğma Yaz tatilinde yabancılarla iletişimde kullanma Günlük hayatımızda işe yarar olması
Ders Dışı Etkinlikler	Ev ortamındaki etkinlikler Okul dışındaki etkinlikler Medya kullanımı	TV izleme Akranlarla pratik yapma Video izleyerek öğrenme Sürekli tekrar İngilizce kitaplar okuma Sesli kelime tekrarı Aile içinde konuşma İnternette izlenen videolar Yabancılar ile İngilizce konuşma
Öğretmen Etkisi	Mesleki etkinlik Kişilik etkinliği Öğrencilere yaklaşım	Öğrenmen sayesinde güzel Öğretmen İngilizce konuşuyor Dersi iyi işliyor Öğretmenin öğrencilere dersi sevdireyor Birden fazla dil öğretmeni var Esprili bir biçimde anlatıyor

Tema	Kategori	Kodlar
Etkin Dil Öğrenme Ortamı	Dile sürekli maruz kalma Duyuşsal alan etkinlikleri Günlük hayata uygunluk	Ekstra dersler olmalı Konuşma kulübü Video dersler olmalı Derste tamamen İngilizce konuşulmalı Panolarda broşür Sık sık İngilizce konuşma Akranlar arası saygı Kelime oyunları ile cümle İngilizce kulübü Yabancı ile İngilizce konuşma İngilizce oyunlar oynama Tamamen İngilizce konuşulan sınıf ve okul

Ek 4. Uzman Akademisyenlerden Elde Edilen Verilerden Elde Edilen Temalar

4. Uzmanlardan Elde Edilen Verilerden Elde Edilen Temalar

Tema	Kategori	Kodlar
Öğretim Programı	Müfredat yeterliliği Konuşma becerisine verilen ağırlık Süre	Müfredat yeterli Üniteler ve kazanımlar uyumlu Konuşma becerisine belli bir ağırlık var Dil eğitimi bütüncül olmalı Dil bilgisi odaklı eğitim Üniversitede speaking'le tanışım Öğrenci A1 seviyesinde konuşmalı Süre yetersiz Öğretmen iş yükü fazla Sadece 5. Sınıf müfredatı yoğun, sonrası yok Ne kadar erken o kadar iyi
Ders Dışı Etkinlikler	Günlük hayata transfer edilebilirlik Dile maruz bırakma	Ders dışı etkinlik yapılmalı Eğitim ders dışına uzatılmalı Ders dışına taşınmalı Youtube üniversitesini takip etme Sınıf dışında kazandırılmalı Okulda az, evde daha çok Sınıf dışı desteklenmeli Konuşma kulübü Ders dışı etkinlikler takip edilmeli Sosyal medya İngilizceyi günlük hayatta kullanmak
Öğretmen Yeterliliği	Mesleki yeterlik Program şekillendirme	Program uygulayıcısı programı düzeltebilir Bireye uygun program Bireyselleştirme Uygulayıcı öğretmen problemi Öğrenciyi teşvik etmeli Öğretmen hazır olması Ready-made aktivite bulundurmak
Bireysel Farklılıklar	Hazırbulunuşluk Sosyoekonomik altyapı	İhtiyaç duyma Dışadönük birey Endişe faktörü Olgunluk seviyesi Yetişkinler daha sorumlu Kendini geliştirme Bireysel gayret Öğrenci tutum isteksizlik Öğrencinin geçmiş yaşantıları Motive olma Kelime eksikliği Motivasyon eksikliği Anadilde düşünme becerileri
Örtük Faktörler	Akran zorbalığı Dile maruz kalma	Yabancı ile konuşma motive eder Sadece öğretmene bağlı değil Akranların gülmesi Telaffuz hatalarından endişe etme Arkadaşım alay eder mi?

Tema	Kategori	Kodlar
Etkin Dil Öğrenme Ortamı	Sınıf içi ortam Beceri sıralaması	Öğrenciye göre ortam yaratma Önce dinleme yapılmalı Dinleme ile başlanmalı Sınıf içi iletişim İngilizce olmalı
Öğretmen Etkisi	Öğretmen rolü Öğrenciyi destekleme	Uygulayıcılar önemli Geri dönüt verme Motive edemeyen öğretmen Öğretmen rol model olmalı Rehber olmalı Dıştan desteklemeli

Öğretmen Görüşme Formu

Okul:

Tarih ve saat:

Görüşmeci (öğretmen):

Görüşmecinin hizmet yılı: (0-5)... (5-10)... (10-15)... (15-20)... (20 ve üzeri)...

Eğitim düzeyi:

Yaş:

GİRİŞ

Merhaba, benim adım Doğan TOSUN. Özel bir kurumda görev yapmakta olan bir İngilizce öğretmeniyim. Adnan Menderes Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eğitim Programları ve Öğretim Ana Bilim dalında yüksek lisans yapmaktayım. Yabancı dil konuşmayı etkileyen faktörlere ilişkin bir araştırma yürütmekteyim.

Bu görüşmedeki amacım 5. sınıf öğrencilerinin İngilizce konuşma becerilerini etkileyen faktörleri siz değerli öğretmenlerimizin de fikirlerini alarak ortaya çıkarmaktır. Bu araştırma sonucunda ortaya çıkacak sonuçların bu alana katkıda bulunacağını düşünüyorum. Bu nedenle konuyla ilgili deneyimleriniz, görüşleriniz ve düşünceleriniz araştırma açısından önemli olacak.

Görüşme süresinde söyleyeceğiniz her şey gizli tutulacaktır ve yalnızca akademik amaçlı olarak kullanılacaktır. Buna ek olarak hazırlanacak raporda görüşme yapılan bireylerin isimleri rapora dahil edilmeyecektir. Görüşmenin herhangi bir yerinde sizi rahatsız eden bir durum olması durumunda görüşmeyi sonlandırma hakkınız vardır. Başlamadan önce herhangi bir sorunuz var mı?

Okuldaki öğretmenlere sorulacak görüşme soruları

1. Biraz kendinizden ve İngilizce öğretmenliği geçmişinizden bahseder misiniz?

Sonda: Nereden mezun oldunuz? Kaç yıllık öğretmensiniz vb.

2. Siz öğrenciyken İngilizce konuşma becerinizi geliştirmek için nasıl bir yol izlediniz?

Sonda: Varsa örnek verebilir misiniz?

3. Öğrencilerinizin İngilizceyi konuşabildiğini düşünüyor musunuz?

Sonda: Hangi düzeyde konuşabiliyorlar? Bu düzey farklılıkları nereden kaynaklı olabilir?

4. Konuşma becerisini öğretirken karşılaştığınız belli başlı temel zorluklar nelerdir?

5. Öğrencinin İngilizce konuşup konuşmama durumlarını hangi faktörler daha çok etkiliyor?

Sonda: Öğretmen/Eğitsel/Öğretimsel/Programsal:

Sonda: Bireysel:

Sonda: Ailevi:

Sonda: Çevre/akran/arkadaş/okul dışı:

Sonda: Diğer (....)

6. Takip ettiğiniz sınıf düzeyine ait İngilizce öğretim programında konuşma becerisine ne kadar ağırlık verilmiştir? Bu yeterli midir?

Sonda: Sizce genel olarak hangi dil becerileri programda daha üst düzeyde. Neden?

Sonda: Programda bir değişiklik yapma imkanınız olsaydı, neleri, nasıl değiştirdiniz?

Sonda: Konuşma (speaking) becerilerini geliştirmek için ekstra bir programa ihtiyaç duyuluyor mu? Duyuluyor ise bu konuda nasıl bir yol izlenmelidir?

7. Öğrencilerin özellikle İngilizce konuşma becerilerini geliştirmek için bu zamana kadar özel bir yol izlediniz mi? Kısaca açıkla mısınız?

8. Konuşma becerisinin gelişmesi için okul dışında bir çalışma yürütüyor musunuz? Bunu yeterince takip edebiliyor musunuz?

9. Size öğrencilerde konuşma becerilerin azami düzeyde kazandırabileceğiniz tüm olanaklar sağlanmış olsaydı, bunu nasıl gerçekleştirirdiniz?

10. Ekleme istediğiniz konuyla ilgili başka husus var mıdır?

Öğrenci Görüşme Formu

Okul:

Tarih ve saat:

Görüşmeci (öğrenci):

Cinsiyet:

Yaş:

Sınıf düzeyi:

GİRİŞ

Merhaba, benim adım Doğan TOSUN. Özel bir kurumda görev yapmakta olan bir İngilizce öğretmeniyim. Adnan Menderes Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eğitim Programları ve Öğretim Ana Bilim dalında yüksek lisans yapmaktayım. Yabancı dil konuşmayı etkileyen faktörlere ilişkin bir araştırma yürütmekteyim.

Bu görüşmedeki amacım 5. sınıf öğrencilerinin İngilizce konuşma becerilerini etkileyen faktörleri siz öğrencilerin fikirlerini alarak ortaya çıkarmaktır. Bu araştırma sonucunda ortaya çıkacak sonuçların bu alana katkıda bulunacağını düşünüyorum. Bu nedenle görüşleriniz ve düşünceleriniz bu araştırma için önemli olacak.

Görüşme süresinde söyleyeceğiniz her şey gizlidir. Bu bilgileri araştırmacıların dışında kimsenin görmesi mümkün değildir. Buna ek olarak araştırma sonuçlarını yazarken görüştüğüm bireylerin isimlerini rapora dahil etmeyeceğim. Başlamadan önce herhangi bir sorunuz var mı?

Öğrenci görüşme soruları

1. Biraz kendinizden bahseder misin?
2. Kaç kardeşiniz? Okula gidiyorlar mı? Ailende yabancı dil eğitimi alan var mı?
3. İngilizce dersini seviyor musun?

Sonda: Seviyorsan neden?

Sonda: Sevmiyorsan neden?

4. İngilizce dersinde en çok hangi beceriye ağırlık veriliyor? Sen en çok hangisine sahipsin (hangisine daha yakınsın)?

Sonda: Okuma, dinleme, yazma, konuşma

5. Siz öğrencilerin İngilizce konuşup konuşmama durumlarını hangi faktörler daha çok etkiliyor?

Sonda: Utanma, evde kullanamama, öğretmenin tutumu, ortam, materyal eksikliği vb..

6. Dersleriniz genelde nasıl işleniyor?

Sonda: İngilizce konuşma etkinlikleri yapılıyor mu? Varsa ne gibi etkinlikler yapılıyor? Ne gibi etkinliklerin yapılmasını isterdin?

Sonda: Ders kitabı, araç-gereç, materyal

7. Okuldaki dersler dışında İngilizce konuşma becerinizi geliştirmek için neler yaparsınız?

Sonda: Bir konuşma kulübü kurulsa katılır mıydın?

Sonda: Uzaktan öğretime dayalı konuşma etkinlikleri yapılırsa izler miydin?

Sonda: Sence daha farklı neler yapılabilirdi?

8. Okulda ve okul dışında İngilizce konuşma için pratik yapabiliyor musun?

Sonda: Böyle bir imkan olsaydı sence yararı olur muydu?

9. Konuşma becerini artırabileceğin bir okul ve öğrenme ortamı hayal etseydin, bu becerini nasıl artırabilirdin? Bunun için neler yapılmasını isterdin?

10. Eklemek istediğin konuyla ilgili başka bir şey var mı?

Veli Görüşme Formu

Okul:

Tarih ve saat:

Görüşmeci (veli):

Cinsiyet:

Meslek:

Eğitim düzeyi:

GİRİŞ

Merhaba, benim adım Doğan TOSUN. Özel bir kurumda görev yapmakta olan bir İngilizce öğretmeniyim. Adnan Menderes Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eğitim Programları ve Öğretim Ana Bilim dalında yüksek lisans yapmaktayım. Yabancı dil konuşmayı etkileyen faktörlere ilişkin bir araştırma yürütmekteyim.

Bu görüşmedeki amacım 5. sınıf öğrencilerinin İngilizce konuşma becerilerini etkileyen faktörleri siz velilerin de fikirlerini alarak ortaya çıkarmaktır. Bu araştırma sonucunda ortaya çıkacak sonuçların bu alana katkıda bulunacağını düşünüyorum. Bu nedenle görüşleriniz ve düşünceleriniz bu araştırma için önemli olacak.

Görüşme süresinde söyleyeceğiniz her şey gizlidir. Bu bilgileri araştırmacıların dışında kimsenin görmesi mümkün değildir. Buna ek olarak araştırma sonuçlarını yazarken görüştüğüm bireylerin isimlerini rapora dahil etmeyeceğim. Başlamadan önce herhangi bir sorunuz var mı?

Öğrenci velisi görüşme soruları

1. Biraz kendinizden bahseder misiniz?
2. Kaç çocuğunuz var? Varsa hangi kademe ve okula gidiyorlar?
3. Yabancı dil biliyor musunuz? Hangi düzeyde biliyorsunuz?
4. Çocuğunuzun öğrendiği yabancı dili günlük hayatta kullanabildiğini düşünüyor musunuz? Hiç buna şahit oldunuz mu?

Sonda: Bunu nasıl anlıyorsunuz?

5. Çocuğunuzun yabancı dil konuşma becerilerini geliştirmek için okulda neler yapıldığını biliyor musunuz? Yapılanlar sizce yeterli midir?

6. Çocuğunuz okul dışında yabancı dile zaman ayırıyor mu? Ne kadar? Sizce yeterli mi?

7. Çocuğunuzun yabancı dil öğrenmeye karşı tutumu ne düzeydedir?

Sonda: Evde yabancı dil konuştuğuna şahit oldunuz mu?

Sonda: Evde TV seyrederken veya iletişim teknolojilerinde yabancı dile ilgisi ne düzeyde?

8. Çocuğunuzun İngilizce konuşup konuşmama durumlarını hangi faktörler daha çok etkiliyor?

Sonda: Öğretmen/Eğitsel/Öğretimsel/Programsal:

Sonda: Bireysel:

Sonda: Ailevi:

Sonda: Çevre/akran/arkadaş/okul dışı::

Sonda: Diğer (....)

Uzman/Akademisyen Görüşme Formu

Kurum:

Tarih ve saat:

Görüşmeci (uzman):

Görüşmecinin hizmet yılı: (0-5)... (5-10)... (10-15)... (15-20)... (20 ve üzeri)...

Eğitim düzeyi:

Yaş:

GİRİŞ

Merhaba, benim adım Doğan TOSUN. Özel bir kurumda görev yapmakta olan bir İngilizce öğretmeniyim. Adnan Menderes Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eğitim Programları ve Öğretim Ana Bilim dalında yüksek lisans yapmaktayım. Yabancı dil konuşmayı etkileyen faktörlere ilişkin bir araştırma yürütmekteyim.

Bu görüşmedeki amacım 5. sınıf öğrencilerinin İngilizce konuşma becerilerini etkileyen faktörleri siz uzmanların da fikirlerini alarak ortaya çıkarmaktır. Bu araştırma sonucunda ortaya çıkacak sonuçların bu alana katkıda bulunacağını düşünüyorum. Bu nedenle görüşleriniz ve düşünceleriniz benim için önemli olacak.

Görüşme süresinde söyleyeceğiniz her şey gizlidir. Bu bilgileri araştırmacıların dışında kimsenin görmesi mümkün değildir. Buna ek olarak araştırma sonuçlarını yazarken görüştüğüm bireylerin isimlerini rapora dahil etmeyeceğim. Başlamadan önce herhangi bir sorunuz var mı?

Uzmanlara sorulacak görüşme soruları

1. Biraz kendinizden ve İngilizce öğretmenliği geçmişinizden bahseder misiniz? Sonda: Nereden mezun oldunuz? Kaç yıllık öğretmensiniz vb.

2. Siz öğrenciyken İngilizce konuşma becerinizi geliştirmek için nasıl bir yol izlediniz?

Sonda: Varsa örnek verebilir misiniz?

3. Öğrencilerinizin İngilizceyi konuşabildiğini düşünüyor musunuz?

Sonda: Hangi düzeyde konuşabiliyorlar? Bu düzey farklılıkları nereden kaynaklı olabilir?

4. Konuşma becerisini öğretirken karşılaştığınız belli başlı temel zorluklar nelerdir?

5. Öğrencinin İngilizce konuşup konuşmama durumlarını hangi faktörler daha çok etkiliyor?

Sonda: Öğretmen / Eğitsel / Öğretimsel / Programsal: Bireysel; Ailevi; Çevre / akran / arkadaş / okul dışı; diğer (...)

6. Takip ettiğiniz sınıf düzeyine ait İngilizce öğretim programında konuşma becerisine ne kadar ağırlık verilmiştir? Bu yeterli midir?

Sonda: Sizce genel olarak hangi dil becerileri programda daha üst düzeyde. Neden?

Sonda: Programda bir değişiklik yapma imkanınız olsaydı, neleri, nasıl değiştirdiniz?

Sonda: Konuşma (speaking) becerilerini geliştirmek için ekstra bir programa ihtiyaç duyuluyor mu? Duyuluyor ise bu konuda nasıl bir yol izlenmelidir?

7. Öğrencilerin özellikle İngilizce konuşma becerilerini geliştirmek için bu zamana kadar özel bir yol izlediniz mi? Kısaca açıklayınız?

8. Konuşma becerisinin gelişmesi için okul dışında bir çalışma yürütüyor musunuz? Bunu yeterince takip edebiliyor musunuz?

9. Konuşma becerisinin gelişmesi için okul dışında bir çalışma yürütüyor musunuz? Bunu yeterince takip edebiliyor musunuz?

10. Eklemek istediğiniz konuyla ilgili başka husus var mıdır?

Ek 9. Etik Kurul Karar Belgesi

T.C.
AYDIN ADNAN MENDERES ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Rektörlük

Sayı : E-84982664-050.04.04-2100002783
Konu : 2021/01 IX Sayılı Karar (Doğan
TOSUN)

11.01.2021

Sayın Prof. Dr. Kerim GÜNDOĞDU

Danışmanlığımı Eğitim Fakültesi Öğretim Üyesi Prof. Dr. Kerim GÜNDOĞDU'nun yürüttüğü Doğan TOSUN'a ait "Yabancı Dil Konuşmayı Etkileyen Faktörlere İlişkin Eleştirel Bir Durum Çalışması" başlıklı araştırma için 11.01.2021 tarih ve 2021/01 sayılı Eğitim Araştırmaları Etik Kurulu toplantımızda alınan IX nolu karar aşağıya çıkartılmıştır.

Bilgilerinize rica ederim.

Doç. Dr. Sezai KOÇYİĞİT
Eğitim Araştırmaları Etik Kurul Başkanı

KARAR IX

Danışmanlığımı Eğitim Fakültesi Öğretim Üyesi Prof. Dr. Kerim GÜNDOĞDU'nun yürüttüğü Doğan TOSUN'a ait "Yabancı Dil Konuşmayı Etkileyen Faktörlere İlişkin Eleştirel Bir Durum Çalışması" başlıklı araştırma görüşüldü.

Danışmanlığımı Eğitim Fakültesi Öğretim Üyesi Prof. Dr. Kerim GÜNDOĞDU'nun yürüttüğü Doğan TOSUN'a ait "Yabancı Dil Konuşmayı Etkileyen Faktörlere İlişkin Eleştirel Bir Durum Çalışması" başlıklı araştırmanın etik açıdan uygun olduğuna, oy birliği ile karar verildi.

Belge Doğrulama Kodu: H93MP9T

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Takip Adresi: <https://ubys.adu.edu.tr/ERMS/Record/ConfirmationPage/Index>

Adres: Eğitim Fakültesi Merkez Kampüs Aytepe Mevkii 09010 Efeler/Aydın

Telefon No: (0 256) 2142023

Faks No: (0 256) 2141061

e-Posta:

İnternet Adresi:

Kayıt Adresi: aydinadnanmenderesuniiversitesi@hu01.kem.tr

Bilgi için :

Göml Yardım

Eğitim Araştırmaları Etik

Kurulu Şef

Telefon No:

(0 256) 2142023

